

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s): Brun, M. V.; af W. V. Brun : Fortsættelse af "Fra Dreng til Mand".
Titel | Title: Fra min Ungdom og Manddom : Smaating oplevede og fortalte
Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Otto B. Wroblewsky, 1885
Fysiske størrelse | Physical extent: 158 s.

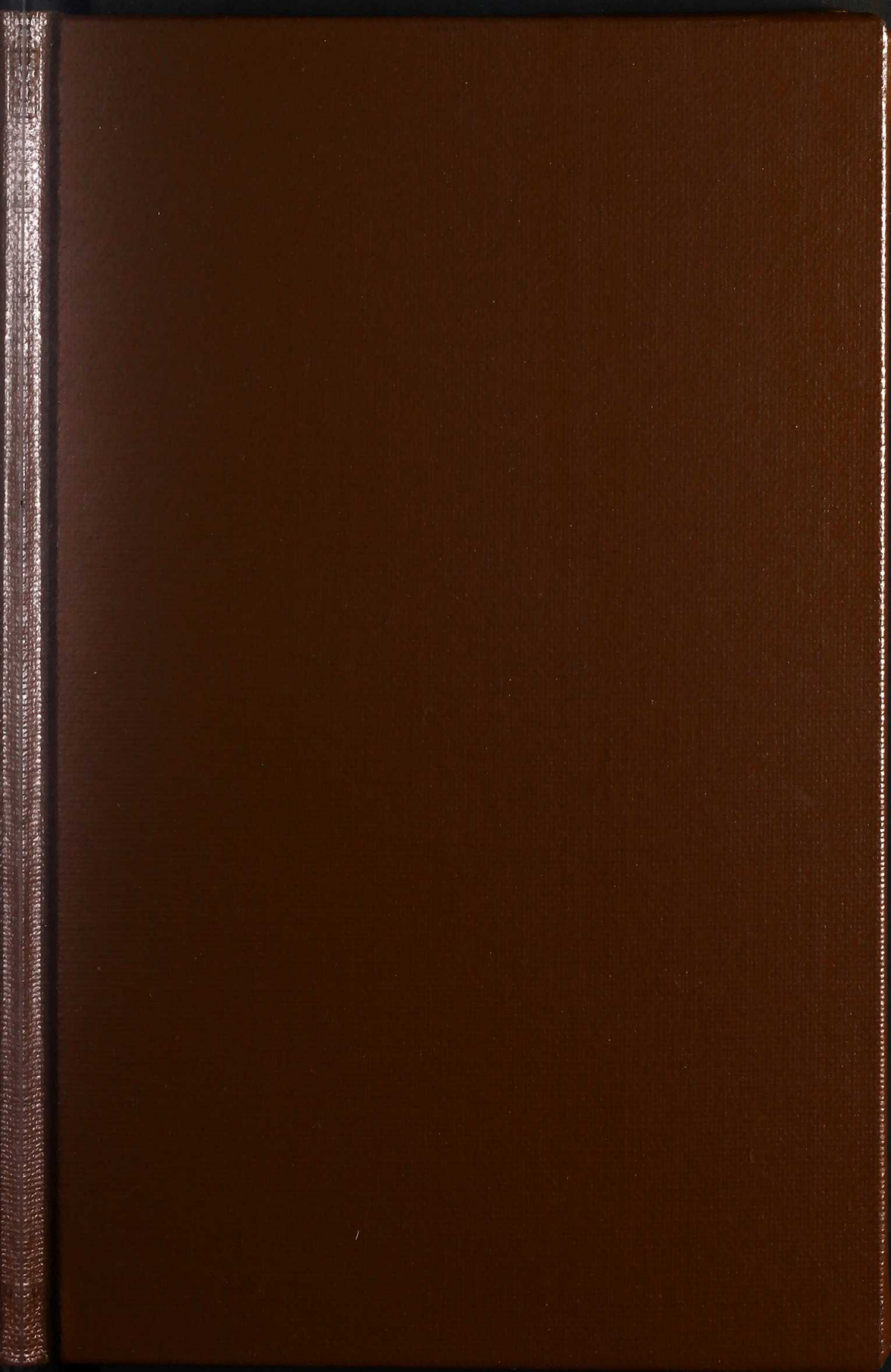
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

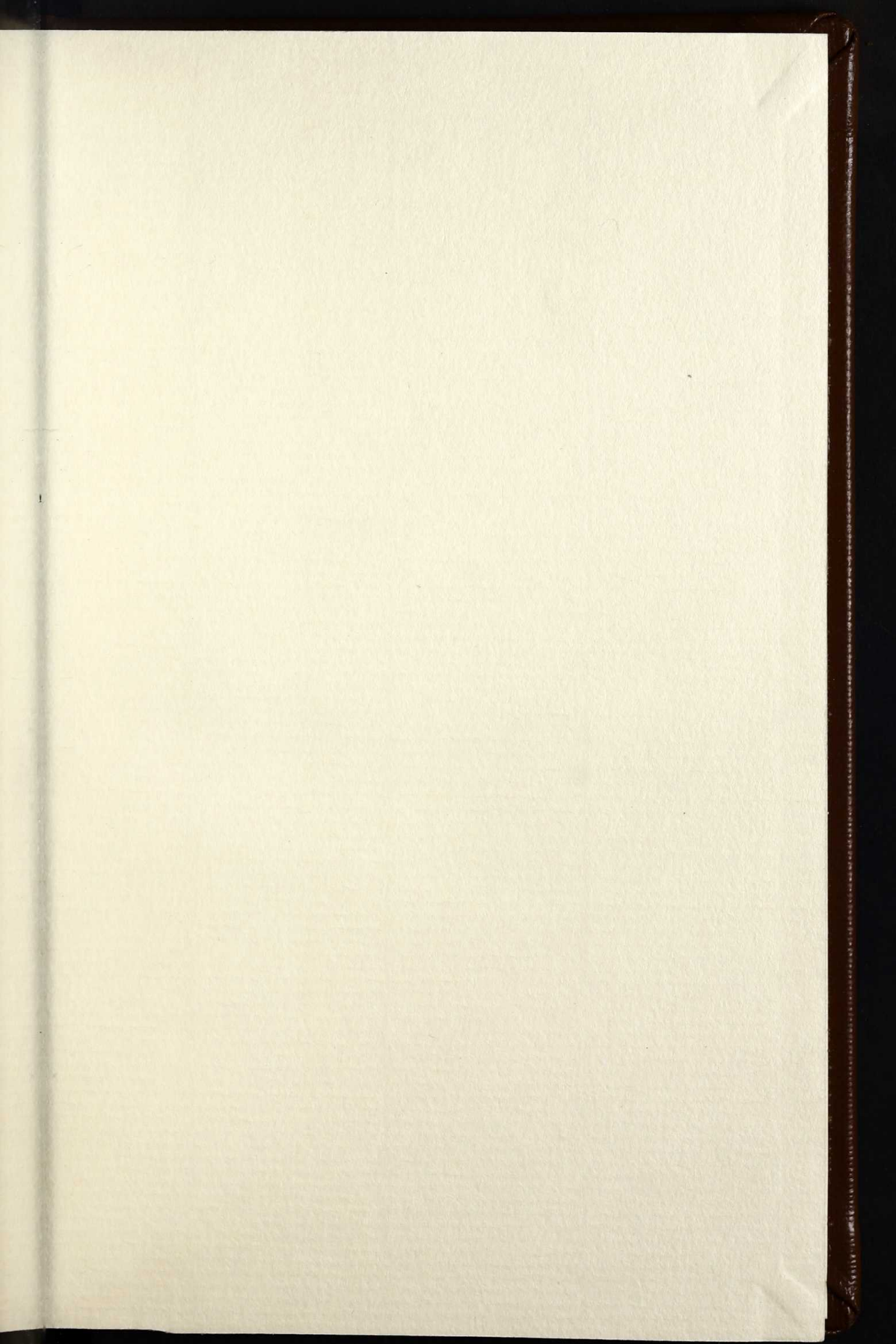

42.-274.-8°

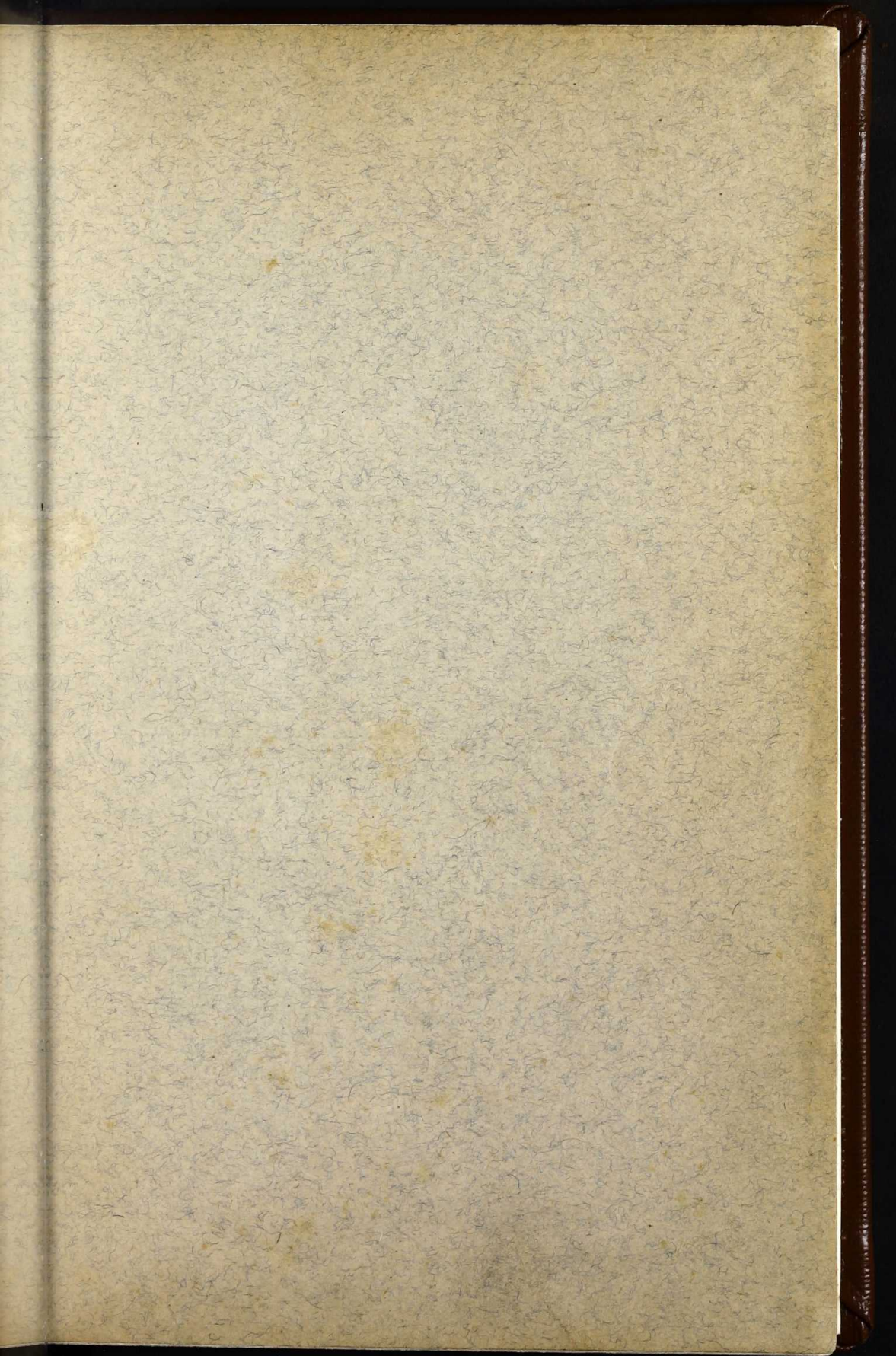
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

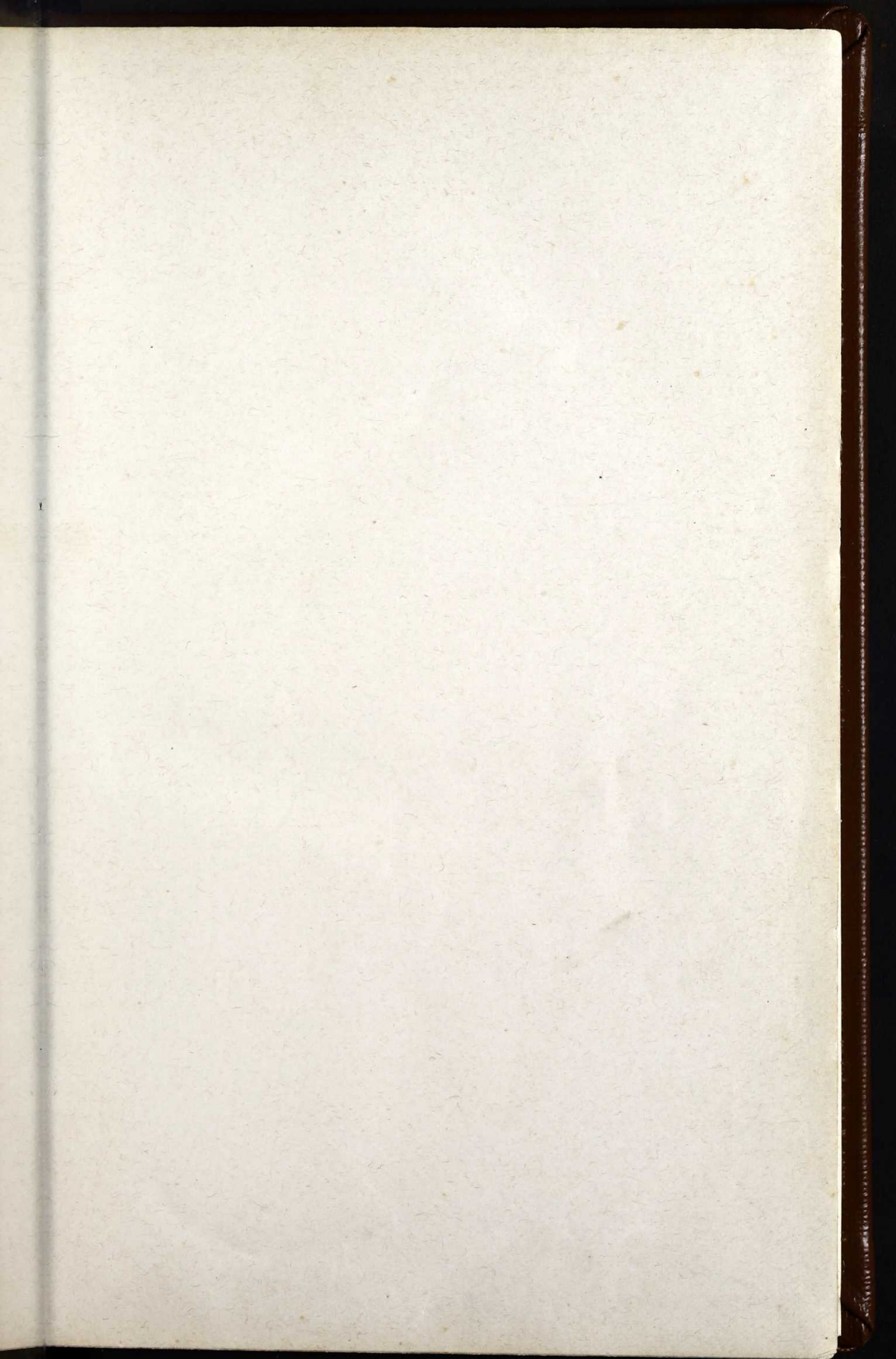
130021107531

fra
min Ungdom og Manddom.

Smaating
oplevede og fortalte

af

N. P. Brun.

---

fortsættelse af „fra Dreng til Mand“.

Kjøbenhavn.

Otto B. Wroblewskys forlag.

Trykt hos O. C. Olsen & Co.

Indledning.

Den Velvillie, hvormed „Fra Dreng til Mand“ blev modtaget saavel af Pressen som af Publikum, gjør mig det til en behagelig Pligt at opfylde det Løfte, jeg gav: at fortsætte med de „Smaating, oplevede og fortalte“, som mit brogede Livs omskiftende Stillinger har været saa rigt paa. Af disse har jeg imidlertid af personlige Grunde foreløbig tilbageholdt Adskilligt, hvis Indhold maaste kunde berøre endnu levende Personer mindre behageligt; og da det ikke er min Agt at vække Misnoje, men, om muligt, kun nogen Deltagelse for hvad jeg nedskriver, har jeg udeladt Alt, hvad der ikke absolut maatte skrives for at gjøre mine Smaating forstaaelige og underholdende, om end ikke lige tiltalende for dem, der muligen ville føle sig ubehageligt berørte af dem. — Og hermed fortsætter jeg med, hvad jeg har oplevet i min Ungdom og Manddom, idet jeg, som orienterende for Læseren, først giver en kort og sammentrængt Meddelelse om mit elleveaarige Sømandsliv.

I 1835 tog jeg, 16 Aar gammel, Styrmandsexamen i Bergen og foer saa i 3 Aar som Jungmand og Understyrmand paa Middelhavet med Kapt. Fester, af hvem jeg fik følgende Skudsmaal: „Han har faret med mig som

Ungmand, Matros og Understyrmand, og i den Tid har han udvist sig som en rask og duelig Sømand, samt god Navigator, hvorfor jeg herved reccommanderer ham paa det Bedste."

Derpaa gif jeg som Oberstyrmand med Kaptejn Griffen paa den samme Kute og, efter at være ankommet fra Smyrna til Bremerhafn, forlod jeg med dennes Tiladelse Skibet og rejste op til Bremen for at underkaste mig en ny Examen i Længde- og Kronometerberegning for at blive „fähig auf weiten Reisen zu fahren“.

Efter et Par Maaneders flittig Læsning tog jeg den højere Examen og fik følgende „Schein“ af Senator Frerichs, Navigationskolens Direktør:

— „Da nun durch diese Prüfung sich gezeigt hat, daß der Geprüfte sehr gute Kenntnisse in der Steuermannskunst besitzt und derselbe während 7 Jahre zur See gefahren ist, so wird er hiermit zum Steuermann auf weiten Reisen für fähig erklärt.“

Nu kunde jeg altsaa faa mit Onske opfyldt: at fare paa Nord- og Sydamerika, og jeg fik strax Hjre med Kapt. Knigge, en Sønesøn af den Knigge, som har skrevet „Umgang med Mennesker“.

Paa de store Bremerfibe, jeg foer med, fandtes der ganske andre Bekvemmeligheder og Behageligheder end paa de norske Skibe; men det Bedste ombord var dog et lille Bibliothek, af hvis Indhold jeg paa de lange Rejser havde god Tid til at søge og finde aandelig Næring. Selv førte jeg med mig Holbergs Komedier, et Par Tragedier af Dehenschläger og Lidt af Heiberg og Herz, hvis „Nicolai“

i „Sparekassen“ stod for min ungdommelige Stræben som et Mønster af en rask Sogut. Nu lærte jeg ogsaa Goethe og Schiller, Lessing og Island, Gutzkow og Røzebue at kjende, og i alle disse Herligheder dukkede jeg ned med en hungrig Sjæls hele Graadighed.

Allerede som Understyrmand havde jeg begyndt at skrive „Opfange“ for Matroserne, og isjont disse maaske vare maadelige nok, fortrængte de dog de liberlige Viser, der den Gang vare saa almindelige blandt Søfolk og vare saa modbydelige, at man virkelig maatte væmmes ved dem. Af disse mine Sange findes der et Par i „Caroline Mathilde“, og de gjorde senere den samme Lykke paa Scenen, som de tidligere havde gjort ombord baade paa de norske og tyske Skibe.

Jeg foer i 4 Aar fra Bremen, og efter en femten Maaneders Rejse til Sydhavet sluttede jeg mine Farter derfra og drog tilbage til min Fødeby, — og det var paa denne Tur, som jeg foretog over Land, at jeg havde det Møde, jeg fortæller om i det følgende Afsnit.

Mit første Møde

med

Kronprins Frederik Carl Christian.

Efterat have opholdt mig nogle Dage i Hamborg, hvor jeg i „Hotel de Russie“ gjorde Bekjendtskab med den den Gang ansete Doktor Töpfer og med et Par af de mest ansete Skuespillere og Skuespillerinder ved Stadttheatret, rejste jeg over Kiel til Slesvig. Her besøgte jeg den berømte Sindsygeanstalt, besaa Gottorp Slot og red ud til det den Gang forfaldne Dannevirke, der senere, efter at det var restaureret, monteret og gjort „uindtageligt“, endnu den Dag idag staar som et sørgeligt Minde om, hvad Uenighed, hvor der kræves ubetinget Enighed, kan nedbryde og tilintetgjøre.

Fra Slesvig tog jeg med Diligencen til Flensborg, hvorfra et nyt Dampstib, der i Daaben havde faaet Navn efter en af Danmarks elskeligste Dronninger, Caroline Amalie, den næste Dag skulde gjøre sin første Tur til Kjøbenhavn, anløbende Svendborg, Bordingborg og jeg tror endnu et Par Byer, som jeg ikke mere erindrer.

N. 6 om Morgenen sejlede vi da i det dejligste Foraarstvejr fra den By, der nogle Aar efter blev mig saa

hjør ved mine tre Maaneders Ophold aarlig i syv paa hinanden følgende Aar (1852—58), lige efter den første Slesvigske Krig, der fik et saa hæderligt Udfald for mit nye Fædreland.

Da jeg atter „havde Slaget over mit Hoved og Bølgen under min Fod“, kom jeg rigtig i mit Es, og jeg mønstrede baade Kaptejnen, Lodsjen og de mange Passagerer med et kritisk Blik.

Kaptejn Fischer var en lille, undersætsig Mand paa tredsindstyve Aar, med et jovialt Ansigt og et uroligt Blik, der ustadigt fløj fra det ene til det andet og ofte standsede ved et Par Herrer, der, skjønt de syntes at være af Stand, dog kun underholdt sig med Styrmanden, Matroserne og Fyrbøderne, naar en af disse viste sig paa Dækket. Det lod nemlig til, at disse Herrer vilde vide Besked om Alt, og medens de andre Passagerer, hvoraf vistnok mange ikke havde været ombord i et Dampskib før, stirrede ned i Maskineriet som paa en Fremtoning, der forekom dem ligesaa ubegribelig som beundringsværdig, bleve disse ved at søge Oplysning om dette og hint paa en vis overlegen Maade, som især hos en af dem dog blandede sig med en vis gemyttlig Venlighed, som klædte ham godt.

Al. 9 ringedes til Frokost og vi gik ned til et vel-dækket Bord. Det var smukt Bandede, og selvfølgelig skyndte Alle sig med at faa noget i Livet — de kunde jo ikke vide, hvor længe de beholdt det, naar først den ubarmhertige Hr. Neptun begyndte at kræve sit Offer.

Da jeg havde spist, tændte jeg en Cigar og gik op

paa Dækket. De tre Herrer vare deroppe endnu — de skulde formodentlig spise senere —, Kaptejnen stod ved Siden af Rattet og Lodsjen havde strakt sig paa en Bænk midtskibs: vi vare paa Højde med Als og havde sat Kurs for Langeland, sølgelig kunde han rolig tage sig „en Høneblund“ paa et Par Timer.

Jeg satte mig agterude og begyndte at tage de Herrer, jeg allerede et Par Gange har omtalt, i nærmere Ojsehn. Den Enes Ansigt, smukt og aabent, syntes mig bekjendt; men det var mig umuligt at erindre, hvor jeg havde set det før — det maatte i al Fald have været for mange Aar siden. Han havde en lille Meerskumspibe i Haanden og syntes at kofettere med sine ualmindelig fine og smukke Hænder, idet han uafsladelig med den venstre Begefinger stoppede Tobakken dybere ned i Biben, medens den højre dito, som var prydet med en stor Signetring, slog Bibelaaget op og i. Jeg søgte og søgte i min Erindrings rummelige Pulterkammer, men jeg kunde ikke finde ham der — og saa opgav jeg baade ham og hans Begefingre og gav mig til at læse i Schillers „Kabale und Liebe“.

Efter en halv Times Forløb kom en Tjener op af Kabinetten og sagde nogle Ord til Trelloveret, hvorefter dette forsvandt under Dækket.

Jeg gav mig nu i Samtale med Kaptejnen, og da han hørte, at jeg var Sømand, fik vi os strax en lun Pasfiar. Han havde i mange Aar faret som Koffardikaptejn fra Glensborg, og nu havde han faaet „Caroline Amalie“ at føre, skjøndt han aldrig før havde ført noget Dampskib; men han stolede paa Lodsjens Kjendskab til

Farvandet, og hvad Manøvreringen angik, saa havde han gjort et Par Ture med et Hamborgerdampskib og desuden en vellykket Probetur ud og ind ad Flensborg Fjord, saa han tænkte nok „det skulde gaa“.

Hans Mabenhjertighed tiltalte mig, og jeg fortalte ham til Gjengjæld, at jeg hyppig havde rejst med de smaa Floddampere op og ned ad Weserfloden og havde paa disse iagttaget Udskilligt, som jeg mente, han kunde have Nytte af at høre.

Smidlertid gik Tiden hurtigt. Vi havde passeret Wro og styrede ind mellem Marstal og Langeland. Vinden var sydlig, men Strømmen bar fra Nord, og „Caroline Amalie“ havde paa det temmelig aabne Strøg fra Als til Langeland efterhaanden begyndt at svinge lidt med sin nettede Krop, hvilket forresten klædte hende allerkjæreste. Nu havde vi atter smult Blande, og Passagererne kom lidt efter lidt, og mere eller mindre blege, op af Kabinhytten, hvor de havde faaet en Siesta, hvorunder der dog blev gjort adskillige vomitive Experimenter.

Strømmen løb os usædvanlig haardt imod, og vor Dronning stønnede og nejede sig under det forcerede Tryk, Maskinen satte paa hendes rundhjulede Medarbejdere. Vi kom imidlertid til Svendborg, satte Passagerer af, tog Passagerer ind, og gjorde saa atter los for at styre forbi „Christiansminde“ ud af Svendborg Sund. Kaptejnen og Lodsjen stod paa Kommandobroen og saa begge noget betænkkelige ud: de havde gjort Regning uden Strømmen, og da vi fik denne paa vor Vagbords Boug inden vi kunde støvne ud af Sundet, satte den os hen mod den

Landtunge, der stikker ud fra Thuro, og da vi endelig troede at stævne op mod Sundet, sløjsede Dronningens Revers Grundten, men kun sagte og blidt, og da hun derved fik Strømmen paa sin Styrbords Bøug, vare vi atter, inden vi vidste et Ord deraf, komne over ved Svendborg Skibsbro, hvor vi fortojede for anden Gang.

Jeg kan ikke nægte, at jeg morede mig over denne mislykkede Manøvre, og jeg betragtede Kaptejnen — jeg tilstaar det — med en vis overlegen Medlidenhed, medens han stod der, raadvild, og tørrede Sveden af sin Pande.

Den ene af de tre Herrer, Manden med Piben, gif hen til ham, slog ham spøgende paa Skulderen og sagde:

„Naa, Kaptejn, hvor længe skal dette blive ved?“

Kaptejnen blegnede, saa paa ham med et bønligt Blik, men svarede ikke.

Jeg tog derfor Ordet for ham og svarede i samme Tone som Spørgeren: „Frem og tilbage er lige langt. Det kan saamæn gjerne blive ved til imorgen.“

„Saa? — Og hvorledes forhindrer man da, at det bliver ved?“ spurgte han spydigt.

„Jh, naturligvis ved at tage Forholdsregler derimod,“ svarede jeg ligesaa spydigt.

„Saa tag dem,“ sagde han i en bydende Tone.

Jeg saa trodsigt paa ham og spurgte saa i en ligesaa bydende Tone: „Hvem befaler her? Er De maaste Kaptejn ombord?“

„Kaptejn just ikke, men —“

„Saa bland Dem ikke i, hvad De ikke forstaar.“

„Forstaar De det da?“

„Det vil snart vise sig.“ Jeg gik trodsig forbi ham og hen til Kaptejnen, hvis Ansigt udtrykte en Forbauselse og Skræk, som forekom mig ynkelig.

„Hænger Dagligankeret under Rlydsset?“ spurgte jeg hvissende.

„Nej, under Kranbjælken.“

„Saa lad Styrmanden gaa forud og gjøre klart med Anker og Rjætting.“

Han gik. Da han kom tilbage, sagde jeg, bestandig hvissende: „Lad saa os to gaa op paa Kommandobroen, og giv saa Befaling til at kaste los.“

Det skete. Den nydøbte Caroline tog Fart, men Strømmen tog ogsaa fat, og det saa ud til, at det vilde gaa, som det gik første Gang. Jeg vendte mig om og saa agterud: Manden med Biben tilkastede mig et ligesaa overlegent som spydigt Blik, og jeg vendte mig derfor hurtigt til Kaptejnen og hvissede: „Lad Ankeret falde,“ og i samme Nu raabte Fischer med kraftig Stemme:

„Lad Ankeret falde!“

Ankeret faldt, og „Caroline Amalie“ svajede nok saa sirligt op for Strømmen.

„Forstaaer De mig nu?“ spurgte jeg.

„Sa vel, det er jo saa let at forstaa, og jeg begriber ikke, at jeg ikke selv har tænkt derpaa; men han dernede har bragt mig fra Koncepterne.“

„Hvilken han?“

„Det tør jeg ikke sige; men gaa nu ned og tag min hjerteligste Tak; og Gud velsigne Dem.“

Da jeg kom ned af Trappen, stod „Han“ og ventede paa mig. „Hvad nu?“ sagde han.

„Spørg min Hovmester,“ svarede jeg og gik leende forbi ham.

I det samme lettedes atter Ankeret, Maskinen, som et Par Minutter var standset, begyndte paany at arbejde, og Skuden skød nu langsomt og sikkert frem mod Strømmen og ud af Sundet.

Udsigten var smuk. Et tidligt Foraar havde iført Bøgeskoven dens unge Bladdragt, og Markerne smilede i deres lysgrønne Klædning, baldhyret med Anæmoner. Da vi vare komne ud af Sundet og havde passeret Langeland om Styrbord og Omø om Bagbord, fattes der Kurs for Bordingborg, og der blev ringet til Middag. Da jeg havde tilfredsstillet min Hunger og slukket min Tørst, kom jeg atter op paa Dækket og tændte min Cigar. De tre Herrer, som formodentlig skulde spise senere, sad i en gemtlig Pasfiar, og da jeg havde gaaet nogle Gange frem og tilbage paa Dækket med en Sømands slingrende, men støtte Gang, kunde jeg tydelig mærke, at jeg var Gjenstanden for deres Konversation. Men jeg lod mig ikke forknytte; jeg havde set baade Folk og Farer i Djuene før, og det varme norske Blod var ikke blevet synderlig affølet af de fremmede Omgivelser, jeg flere Aar havde levet i.

Passagererne kom nu op, Alle som En, og kort efter kom den før omtalte Tjener og meldte Noget; Trekloveret skulde formodentlig dinere som det havde dejeuneret: under sex Dje.

Efter en halv Times Forløb kom Tjeneren atter op, gik lige hen til mig, hilste høfligt og sagde: „Vil De ikke være saa artig at komme ned i Kaghytten, min Herre vilde gjerne drikke et Glas Champagne med Dem.“

„Hvem er Deres Herre?“

„Det er — det er —“ stammede han forlegen.

„Naa, ud med Sproget, jeg drikker ikke Champagne med Alle og Enhver.“

„Alle og Enhver,“ gjentog han fortrydelig; „min Herre er ikke „Alle og Enhver“.“

„Naa, hvem er han da?“

„Han er — han er — Greve af Samso.“

„Ikke andet! Ja, lad os saa gaa ned til Greven.“

Da jeg kom ind i Kaghytten, sad de tre Herrer ved et særskilt Bord, som var dækket til dem, og paa Grevens Bink satte Tjeneren en Stol ved Siden af hans.

„Tag Plads,“ sagde han venligt.

Jeg satte mig.

Tjeneren skjænkede den skummende Vin i Glassene, og idet Greven klinkede med mig, sagde han: „Skaal, De er en rask Gut, jeg kan godt lide Dem.“

Da vi havde druffet, svarede jeg: „Jeg kan ogsaa forbandet godt lide Dem — som De nu er; men før var De rigtignok temmelig grofgeschnossen.“

Alle tre brast i en hjertelig Latter, og jeg blev ganske rød i Hovedet af Uergrelse over deres Ustighed, som jeg ikke fandt, der var den ringeste Anledning til.

Greven mærkede det, og idet han selv fyldte mit Glas, sagde han godmodigt:

„Naa, bliv nu ikke vred; disse Herrer le af Alting.“

„Det vil jeg gjerne tro,“ svarede jeg mut; „men De lo jo selv med.“

„Ja, jeg gjorde rigtignok saa,“ sagde han; og saa lo de atter.

Jeg blev vred og rejste mig for at gaa.

„Nej, bliv nu, jeg beder Dem saa venligt derom“ — og saa rakte han mig sin bløde, fine Haand, som jeg uvilkaarlig greb og trykkede saa kraftigt med min haarde Sømandsnæve, at han ømmede sig derved.

„Naa, sæt Dem nu ned igjen,“ sagde han lidt gnaven, idet han gned sin højre Haand med den venstre.

„Gjorde det ondt?“ spurgte jeg, idet jeg satte mig.

„Ja, ikke saa lidt endda,“ svarede han godmodigt; „jeg er just ikke vant til at saa saadanne Haandtryk. Men fortæl os nu lidt om Dem. De er selvfølgelig Sømand.“

„Ja, Styrmand.“

„Hvor kommer De nu fra?“

„Fra Sydhavet. Jeg har faret fra Bremen.“

„Men er selv norsk, kan jeg høre.“

„Ja, Norge er mit Fædreland.“

„Deres Navn?“

„Brun.“

„Nordal Brun?“

„Nej, Michael Brun; min Bedstefader hed Nordal Brun.“

„Og hvor vil De nu hen?“

„Tilbage til min Fødeby, Bergen.“ —

Jeg har aldrig været for Politiretten, men jeg har

hørt fortælle, at man der forelægger Delinkventen lignende Spørgsmaal; og hans peremptoriske Maade at forhøre mig paa, smagte mig ikke. Derfor — da vi atter havde drukket et Glas — begyndte jeg at spørge.

„Hvor kommer De fra?“

„Fra Skotland.“

„De er ingen Skotte, det kan jeg høre.“

„Nej, jeg er dansk.“

„Hvad hedder De?“

„Frederik.“

„Hvad mere?“

„Carl Christian.“

„Hvad mere?“

„Ikke mere.“

„For Bøkker, De maa da have et Tilnavn ligesom alle andre ordenlige Menneſker?“

„Nej, men jeg faar maaske et med Tiden.“

„Det var snurrigt; men lad gaa. Hvad er De?“

„Greve af Oldenborg.“

„Det er ikke sandt. Deres Tjener sagde, De var Greve af Samsø.“

„Ja, jeg har maaske adskillige Grevskaber in mente, og Tjeneren har formodentlig tænkt paa et af dem.“ Her lo han atter, og de andre to fulgte pligtſkyldigt hans Exempel.

„Hvad Fanden ler I nu af?“ raabte jeg opbragt, idet jeg rejste mig; „vil De gjøre Nar af mig, saa —“ Greven rejste sig ogsaa og blev pludselig alvorlig.

„De har Ret,“ sagde han, idet han atter vilde række

mig Haanden, men trak den hurtig tilbage igjen, „og De har Grund til at blive vred; men“ — her lagde han sin Haand paa min Skulder — „vi lo af den Misforstaaelse, vi selv have været med til at fremkalde, og som De ikke for Øjeblikket kan blive klog paa. Smidlertid lover jeg Dem, at før jeg gaar i Land i Bordingborg skal Misforstaaelsen blive hævet og — som jeg haaber — til Deres Tilfredshed.“

Efter disse Ord hilste han mig venligt med Haanden og gik op paa Dækket, fulgt af de andre to Grinebidere, medens jeg stod temmelig forbløffet tilbage. Der var en vis Højhed, parret med den venligste og naturligste Vige-fremhed, udbredt over denne Mand, saavel i Tale som i Væsen, saa jeg følte mig hendragen til ham paa en forunderlig og ubestemmelig Maade, og jeg brændte formelig af Længsel efter at se Misforstaaelsen hævet.

En halv Time efter lagde Skibet til ved Bordingborg. Jeg stod i Nærheden af Falderebet, uden at trænge mig frem: jeg havde faaet en vis Respekt for Manden med Biben, Manden med de mange Grevsfaber in mente, og jeg haabede og ventede, at han ikke vilde glemme sit Løfte. Men han glemte det ikke, lige saa lidt som han senere glemte de Løfter, han gav. Hans Dine søgte mig, og da han saa mig, kom han hen til mig og sagde: „Farvel, unge Mand, og Tak for idag. Mit Navn er virkelig Frederik Carl Christian, og mit Tilnavn, hvis jeg lever, vil blive „den Syvende“; men jeg er ikke Greve af Oldenborg og heller ikke af Samsø: jeg er slet og ret

Kronprins af Danmark." Saa rakte han mig trohjertig Haanden, som jeg denne Gang kun svagt berørte, og saa gik han i Land.

Nu stod det pludselig klart for mig, hvor jeg havde set ham før: det var i Foraaret 1834, da han som Prins havde været „uartig“ og blev sendt til Island.*)

---

*) Se „Fra Dreng til Mand“.

Fra Sømand til Skuespiller.

Da jeg kom tilbage til Bergen, nærrede jeg det forfængelige Haab, at det skulde lykkes mig at gjøre de Erfaringer frugtbringende, som jeg havde gjort paa min Sydhavsrejse, og mulig faa en Sydhavs Expedition igang dér; men uagtet der var Handelshuse nok, som sad inde med de fornødne Kapitaler, og uagtet jeg førte mange og lange Underhandlinger med disses Chefer, gif dog Dag efter Dag, Maaned efter Maaned, uden at jeg kom et Skridt videre.

Jeg skrev lange Artikler i Bladene om det Fordelagtige ved en saadan Expedition, og paaviste, at Arendal allerede havde udrustet en, og med overordenligt Held; men Alt forgjæves. Hertil var vistnok den vigtigste Grund den, at jeg var „for ung“, men en ligesaa vigtig som latterlig Grund var ogsaa den: at jeg gif for elegant klædt, kom paa Baller i blaa Kjole med forgyldte Ankerknapper — Noget, som var almindelig i Brug i Bremen for de Styrmand, der havde taget den højere Examen og foer paa de lange Reiser —, hvid Silkevest og hvide Handsker, medens mine fordums Kammerater mødte i Frakke og mørke do. Man kaldte mig „Silkestyrmanden“, og en Ven af mig, Jonas Lund, som havde den samme honnette Am-

bition og klædte sig som jeg, blev kaldet „Fløjelsstyrmanden“.

Men en Begivenhed, som satte alle Byens Tunger i Bevægelse, gjorde mig næsten umulig i min kjære Fødeby. Der blev den Vinter givet Forestillinger af Fru Werlichs Selskab; jeg var en stadig Gæst i Theatret og søgte og fandt Omgang saavel med Direktricen — en ligesaa elskværdig som agtværdig Personlighed og en fremragende Kunstnerinde — som med nogle af hendes Personale, baade mandlige og kvindelige, der rigtignok vare mindre — naa, lad mig sige som min gamle Fader plejede at sige: sat sapienti.

Paa mine mange Rejser havde jeg søgt min eneste Udspredelse i at besøge de forskjellige Theatre i de forskjellige større Byer, jeg kom til, og jeg havde set flere af den Tids dramatiske Koryfæer baade i Italien, Tydskland og Sydfrankrig. Jeg havde hørt Damerne Sonntag og Schröder-Devrient og Tenoristerne Rubini og Roger Payne; jeg havde set Theodor Doering, Davidson, Heinrichs og Seydelmann i deres bedste Roller, ikke at tale om, at jeg som Dreng havde set Dr. Nyge, Winsløv junior, Nielsen, Sfr. Pätges og Fru Weyshall (senere Fru Anna Nielsen) i Kjøbenhavn; intet Under da, at jeg af og til følte mig „bidt af en gal Skuespiller“, og i mit stille Sind mere og mere levede mig ind i det Haab, en Gang at blive disses Jævnbyrdige. Og det, som slog Hovedet paa Sømmet, var følgende.

I mine mange ledige og kjedelige Timer havde jeg efter Hukommelsen oversat Nestroys Farce „Talismanen“,

som jeg mange Gange havde set baade i Bremen og i Hamborg. Jeg havde indsendt Oversættelsen til Fru Werlich og fik den ogsaa opført til en Benefice for Fru Bloch, en Skuespillerinde, som senere optraadte baade i Kasino og paa Folketheatret under Kammerraad Langes Direktion; men nu var Hundrede og Et ude! En Styrmænd vilde give sig af med at skrive Komedier, havde man nogensinde hørt saa galt før? Nej, det var dog altfor latterligt! og heri vare desværre baade de Lærde og de Læge fuldkommen enige.

„Talismanen“ blev modtaget med en høist betegnende Tavshed, skjønt man snisede i Etvæk, og den blev spillet ret godt; navnlig var Hr. Martini — senere ved Kasinos Theater — en meget morsom Titus Brandstok og Fru Bloch en sympatetisk Gaasepige.

Hele Byen talte i 14 Dage ikke om Andet, og Folk stod stille paa Gaden og betragtede mig som et fremmed Dyr, der var brudt ud af et Menageri; men dette æggede kun min Trods. Med det Gode kunde man faa mig til Alt, med det Døde til Intet. Jeg var for længe siden bleven træt af de mange feilslagne Forhaabninger og synlige og usynlige Skjær, min Uergjerrighed paa det maritime Omraade stodte paa; min Pung var tom og det krænkede mig dybt, at jeg skulde ligge mine gamle Forældre til Byrde. Hvre som Styrmænd kunde jeg heller ikke faa, da de ærede Bergenske Skibskaptejner, der just ikke havde „slugt alverdens Visdom“, var bange for at faa en Styrmænd ombord, der navigerede bedre end de, gif bedre flædt end de og havde en bedre Opdragelse end de, — og efter

et helt Aars Kamp brød jeg endelig overtvært og fattede en Beslutning, der fremkaldte et formeligt Oprør i min Familie og voldte Den mange Taarer, hvem jeg altid havde elsket og hvis Minde jeg endnu elsker og ærer, nemlig min gamle velsignede Moder.

Men jeg var uroffelig i mit halsbrækkende Forsæt og ihærdig, som jeg nok tør sige, at jeg altid har været, forlod jeg Bergen i Begyndelsen af April Maaned med min Moders Velsignelse, mod min Faders Villie og fulgt af mine mange Sødsfendes bedste Ønsker, der dog hos dem alle gav sig Luft i en bekymret Rysten paa Hovedet; thi de holdt inderlig af „Skrabekagen“, og have fiden fulgt ham med broderlig og søsterlig Deltagelse paa alle hans Veje.

I Kristianssand, hvor Dampffibet „Nordcap“ blev liggende et Par Dage, fik jeg en varm Anbefaling af Rektor Boye til Statsraad Collin, som var hans Svigerfader, og saaledes rustet, og velforsynet med Garderobe, steg paa Toldboden i Kjøbenhavn en Styrmand iland, og drog frejdig ind i „Stat Hamburg“ (nu Hotel „Phoenix“) med 18 Rigsdaler i Lommen.

Fra Skuespiller til Forfatter.

Dagen efter min Ankomst til Kjøbenhavn aflagde jeg en Visit hos Statsraad Collin, afleverede mit Anbefalingsbrev og bragte en venlig Hilsen fra hans Datter, Svigerjøn og Børnebørn. Den lille, bestandigt rolige Mand modtog mig høfligt, men koldt, og det første Indtryk, jeg modtog af ham, var ikke tillidvækkende. Hans korte, rødlig Haar og nedslagne Dine, der næsten aldrig saa paa den, han talte med, tiltalte mig ikke; men der gik ikke mange Uger, før jeg fik ganske andre Tanker om denne Hædersmand, der nød baade sin Konges og sit Folks Tillid, og blev agtet af alle dem, der kom i nærmere Berørelse med ham.

Han takkede mig for de bragte Hilsener og bad om at maatte læse Brevet, mens jeg var der. Jeg bukkede og han læste, og da han var færdig dermed, kastede han fra Siden af et mønstrende Blik paa min ringe Person og sagde derpaa i en temmelig treven Tone:

„Jeg skal tale med Statsraad Adler om Dem endnu idag, saa kan De gaa til ham imorgen; men jeg skal strax drage Omsoarg for, at De faar fri Udgang til Parterret den korte Tid, der endnu er tilbage af Sæsonen.“

Jeg takkede og anbefalede mig, og saa endnu samme

Aften „Dina“, hvori Fru Heiberg glimrede som en Stjerne af første Rang.

Den næste Dag — en Søndag — gif jeg til Gehejme-Statsraad Adler, hvis hele Væsen strax gjorde et velgjørende Indtryk paa mig, et Indtryk, som jeg beholdt lige til hans Død. Jeg betragtede ham næsten som min anden Fader, og naar Verden gif mig haardt imod, tyede jeg til ham, og søgte Raad og Hjælp hos ham. Adler var en høj, bredskuldret Mand, men bøjet af Aarenes Vægt, og han hævede sig kun til sin fulde Højde, naar Noget vilde se ham over Hovedet. Han var Christian den Ottendes Kabinetssekretær og tillige hans Ven og Fortrolige; han havde været med ham i Norge i 1814, og fortalte mig senere Udskilligt fra den Tid, da Prins Christian Frederik forlod dette Land med skuffede Forhaabninger, efter at han havde troet sig sikker paa dets Krone.

Da jeg kom ind i hans Arbejdsværelse, bad han mig venligt tage Plads hos sig paa Sofaen, og begyndte saa, medens han betragtede mig med sine talende, blaa Dine, at spørge mig om, hvad jeg tidligere havde været, da han af Collin kun havde hørt, hvad jeg nu vilde være. Han vandt strax min hele Fortrolighed, jeg svarede lige saa aabent og ligefrem, som han spurgte, og da jeg var færdig med min korte Redegjørelse, sagde han:

„Jeg har kjendt Deres Bedstefader, og De ligner ham paafaldende; han var en ibrig Tilhænger af vor nuværende Konge og en af de Normænd, der varmest og ivrigt kjæmpede imod, at Norge skulde forenes med Sverig. — Men det var jo ikke om ham, vi skulde tale, men om Dem“.

Derpaa rejste han sig og selvfølgerlig rejste ogsaa jeg mig. Efter at have betragtet mig med et venligt Smil, sagde han:

„Deres Person er vel egnet for Scenen, Deres Talestemme er velklingende, men med Deres Sprog vil det unægtelig have sine Banskfeligheder. Ja, Rossing var jo rigtignok ogsaa Normand“ —

„Og ovenikjøbet Thrønder“, afbrød jeg ham ibrigt, „men jeg er jo fra Vestlandet og der er Sproget blødere end i Throndhjem og Kristiania“.

„Deri har De rigtignok Ret, unge Mand, og det kan jo ogsaa være, at De ved egen Flid og en omhyggelig Instruction kan blive til noget Dydigt. Jeg skal tale med Nielsen om Dem og imidlertid maa De daglig besøge Theatret og saa komme til mig og fortælle mig, hvad Indtryk det Sete og Hørte har gjort paa Dem; De skal altid være mig velkommen“.

Hermed var Audientsen forbi. Jeg sprang fornojet ned af Trapperne og havde nær rendt en ældre Dame om, som idetsamme kom vraltende op imod mig; men jeg fik heldigvis fat i hendes trinde Skikkelse og holdt hende fast i min Arm, saa vi formelig dannede et Tableau, fremstillende Ungdom og Alderdom. Det var Fru Adler, jeg saaledes tog i Favn, den Mand's Hustru, der nylig havde været saa venlig imod mig; men vort første Møde paa Trappen havde heldigvis ingen ubehagelige Følger for min Fremtid; thi Gehejmeraadinden var ligesaa elskværdig som Gehejmeraaden, og mine høflige Undskyldninger bleve modtagne med et Smil.

Den Søndag forekom mig at være en saa lykkelig Dag, at jeg besluttede at ende den ligesaa godt, som den var begyndt, og gik derfor ud paa Vesterbroes Morstabs-theater for at se Familien Prices Pantomimer.

Det var noget ganske Nytt for mig. Søstrene Rosa og Flora vare to henrivende Damer og Adolf Price en uimodstaaelig morsom Pjerrot. Der blev givet en af de bedste casortiske Pantomimer, „Harlekin mekanisk Statue“, og jeg sad i en ustandselig latter, som undertiden tog et saadant Opsving, at jeg frygtede for at prostituere mig; men hvad der dog i den Henseende beroligede mig, var, at tvende ældre Mænd, der sad lige foran mig, lo næsten lige saa højt som jeg, og af og til slog hinanden paa Skuldrene i overvættets Fornøjelse over, hvad de saa. Da jeg imellem Afdelingerne gik ud for at trække frisk Luft, spurgte jeg en Herre, som havde siddet ved Siden af mig:

„Vil De ikke være saa god at sige mig, hvem de to Herrer var, der sad lige foran os?“

„Kjender De ikke dem?“ spurgte han forundret og næsten medlidende.

„Nej, jeg har saamænd aldrig set dem før“.

„Saa? Men hørt om dem har De da vel? Det er Dehlenschläger og Thorvaldsen“.

„Dehlenschläger og Thorvaldsen!“ raabte jeg glad og ilede atter ind i Theatret; og fra det Dieblif af var min Opmærksomhed mere henvendt paa disse to end paa Scenen. Deres hver for sig smukke og karakteristiske Fysiognomier gjorde et dybt Indtryk paa mit ungdommelige

Sind og jeg følte mig næsten stolt af at sidde dem saa nær. Den Søndag erindrer jeg som det var idag og det er dog over fyrgetyve Aar siden.

Jeg besøgte nu det kongelige Theater hver Aften der spillede; jeg saa „Amors Genistreger“, „Arel og Valborg“, „Sparekassen“, „Frieren og hans Ven“, „Et Reiseeventyr“ osv. osv.; men jo mere jeg saa og hørte, jo mere urolig, for ikke at sige bedrøvet blev jeg, og efter hver Aftens Forestilling voksede den Tanke hos mig, at jeg aldrig vilde naa op til de Forbilleder, jeg havde set og til dels beundret. Nielsen og Holst, Phister, Rosenkilde og Joersom, Gultmann og M. Wiehe — skjøndt den næstsidste var Debutant og den sidste endnu „ikke havde hævet sig over det Minimum af en Skuespiller“, en Anmelder i „Fædrelandet“ havde betegnet som „en scenisk Umulighed“ — stode dog for mig som uopnaaelige, og endnu før Sæsonen var ude, gik jeg, nedslaaet, men fattet og rolig, op til Alder og sagde ganske aabenhjertigt til ham: „Jeg kan ikke blive Skuespiller, Hr. Geheimeraad, jeg duer ikke til det“. Mere fik jeg ikke sagt, for Taarerne stod mig i Djnene.

„Ja saa“, svarede han forundret; „og hvoraf ved De nu allerede det?“

„Deraf, at jeg føler med mig selv, at jeg aldrig vil blive noget Dygtigt, og af daarlige Skuespillere har jeg allerede kjendt saa mange, at jeg ikke vil dele Skjæbne med dem“.

Alder saa paa mig med et deltagende Blik og sagde derpaa: „Deres Selvkritik maa jeg respektere, men naar

De ikke vil være Skuespiller, min unge Ven, hvad i Alverden vil De saa være? Vil De atter gaa tilsøs?"

Jeg sundede mig lidt og svarede saa troskyldig som Antonius svarer Nicolai i „Sparekassen“: „Nej, Forord bryder ingen Trætte, tilsøs gaar jeg ved Gud i Himlen ikke“.

Han lo hjertelig over mit Indfald, men blev pludselig igjen alvorlig og spurgte: „Men hvad vil De da tage Dem for her i et fremmed Land og uden Resourcer?"

Jeg tyggede lidt paa Svaret; endelig stammede jeg lidt flau og med nedslagne Dine: „Jeg vil — jeg vil — jeg vil — være Literatus“.

Nu lo han igjen, saa det formelig klukkede i ham, og jeg stod foran ham som en ulykkelig Synder, der havde tilstaaet en uhyre Forbrydelse. Endelig fik denne for mig højt ubehagelige Latter en Ende og han sagde: „Vor Herre bevare Dem derfor; vi har kun En heri Kjøbenhavn, som kalder sig saa, og han er, den stakkels gamle Mand, kun Gjenstand for Medynk og Spot*). Altsaa: vi slaar en Streg over „Literatus'en“, ikke sandt?"

„Jo, naar De synes det, slaar vi en tyk Streg over ham; men skriv vil og maa jeg, og jeg er allerede begyndt saa smaat“.

„Ej, ej! Og hvad skriver De da paa?"

„Paa et Skuespil“, stammede jeg ganske sagte.

„Og det kalder De at begynde saa smaat? Nu, det maa jeg sige: behagede Deres Selvkritik mig før, saa foruroliger Deres Selvtillid mig nu! Ved De da ikke, at

*) Afdøde Blot Tøxen.

det idetmindste er ligesaa vanskelig en Sag at blive dramatisk Forfatter som at blive Skuespiller, og har De ikke tænkt paa, at for at blive det første, maa man have mange og store Forkundskaber?"

„Jo, det har jeg ofte tænkt paa“.

„Har De da disse Forkundskaber?"

Nej, endnu ikke; men jeg føler Trang til at skrive, og saa er jeg begyndt at skrive“.

„Naa, saa skriv da i Guds Navn; men lad det ikke saa en ligesaa brat Ende med Skriveriet som med Romediespillet, for saa bliver vi ikke længer gode Venner. — Er det ubeskedent at spørge, hvad BARNET skal hedde?"

„De skandinaviske Brødre“.

„Ja saa; ja, Titlen kan være god nok, naar blot Indholdet svarer dertil. Det er jo et tidssvarende Emne der sætter alle vore unge Mennesker Fluer i Hovedet, og en smuk Tanke, der ligger til Grund for det; kan De saa Noget ud af det, skal det glæde mig. Naa, til Sykke da med deres Førstefødte, og naar De er færdig med den Lille, saa send den enten til Heiberg eller mig; men bevar en stræng Anonymitet, thi Autodidakterne ere ikke vel anskrevne for Tiden, det har vi et slaaende Exempel paa i Thomas Overskou. Min Takshed kan De trygt stole paa, jeg er for gammel til at sladre af Skole“.

Med denne Formaning gif jeg; men denne Gang sprang jeg ikke ned ad Trapperne, jeg gif langsomt og noget slukøret, opfyldt af Tvivl og Haab; og da jeg kom hjem i min tarvelige Stue i St. Pederstræde, satte jeg mig til at skrive, og skrev til langt ud paa Matten.

Stemningen i Kjøbenhavn i Fyrrerne.

Inden jeg gaar videre i Texten maa jeg dog kortelig berøre, hvad der nærmest foranledigede mig til at vælge Skandinavismen som Emne til mit første dramatiske Forsøg.

Nogle Dage efter at jeg var kommen til Hovedstaden besøgte jeg en Fru Bøgh, Enke efter Sorenstriver Bøgh i Bergen, en meget dannet og elskværdig gammel Dame; hun var dansk af Fødsel og havde derfor foretrukket at nyde sin Pension i Danmark, saa meget hellere, som en af hendes Dotre var forlovet med en dansk Kæd. Ibsen, senere Præst ved Gjentofte Kirke.

Hun modtog mig med norsk Gjæstfrihed, underrettede mig om, at hun hver Lørdag Aften „tog imod“, og indbød mig til paa den Aften i al Tarvelighed at drikke en Kop The hos hende. Jeg vilde træffe baade ældre og yngre Mænd dér, og af dem, mente hun, at jeg hurtig kunde faa et idetmindste overfladisk Indtryk af, hvad der for Tiden rørte sig i Kjøbenhavn.

Jeg modtog selvfølgelig Indbydelsen og gav Møde den første Lørdag Aften.

Det var netop i den Periode, da Dr. Lehmann havde siddet i Arrest for at afføde en politisk Forfølgelse,

Gemytterne vare i stærk Bevægelse og Stemningen høj. Der taltes om Politik, som jeg ikke forstod et Muk af; om den fri Forfatning, Christian den 8de havde lovet at give, men ikke gav, og om „Skandinavismen“, som jeg kun havde et faare svagt Begreb om; og medens et Par ældre Herrer sad hos Damerne og nød deres The i tilsyneladende Ro, satte jeg mig hen i en Krog med min og gav Alt paa Alt, hvad der blev sagt. Men næppe havde vor elskværdige Værtinde fortalt, at jeg kom lige fra Norge, før jeg blev omringet af flere — jeg tør ikke sige unge Mennesker, men unge Mænd, hvoriblandt den ovennævnte Rand. Tsjen, en Broder til ham, som var Organist ved en af Stadens Kirker, en ældre Student P., en temmelig fanatisk Politiker, som senere for en Tale, han holdt i Ridehuset, blev sat under Tiltale, og fl. a., hvis Navne jeg ikke erindrer eller ikke vil nævne, da de leve endnu.

Jeg sad som „Peter in der Fremde“ og vidste hverken ud eller ind; men da jeg altid har havt den vistnok priselige Skik: aldrig at tale med om det, jeg ikke forstod mig paa, lod jeg dem snakke og svarede kun med et „Ja“ eller et „Nej“, alt efter som det, jeg blev spurgt om, krævede et bekræftende eller benægtende Svar. Hermed lod de sig ogsaa nøje, fornemmelig fordi de helst hørte sig selv tale, og da jeg forøvrigt var en yderst opmærksom Tilhører, udviklede de med stor Beltalenhed, hvor lykkelig Skandinavismen vilde gjøre Nordens beslægtede Stammer, „der forud var spaltet i trende sygnende Skud“. Jeg satte mig lidt efter lidt ind i deres Tankegang, og endelig

fandt jeg mig foranlediget til i al Beskedenhed at htre, at ogsaa jeg fandt, at Skandinavismen var en sublim Idé, naar der bare kunde tilvejebringes den fornødne Enighed.

Jeg blev ganste rød i Hovedet over, at jeg saa pludselig havde udtalt min hurtige Opfatning af en Sag, der hidtil havde været mig temmelig fremmed, og jeg blev endnu rødere i Karduzen, da en ældre Mand, Professor Sibbern, kom hen til mig og sagde i en venlig, spøgende Tone: „Tag Dem iagt, unge Mand, og lad Dem ikke bedaare af disse Galninge, der daglig rende Panden mod Muren: der kommer dog aldrig noget godt ud deraf.“ — Efter denne faderlige Formaning nikkede han imidlertid til „Galningerne“ og gik atter smaaleende hen til Bordet for at nyde Resten af sin The.

„Det skandinaviske Selskab“ var nylig bleven dannet, og efter Opfordring af Rand. Ibsen meldte jeg mig ind i samme.

I dette Selskab, som havde sine Møder i Hotel d'Angleterre, hørte jeg senere mange interessante Foredrag af Dr. Lehmann, hvis oratoriske Evner baade overraskede og forbausede, men aldrig overbeviste mig; af Monrad, der allerede den Gang talte med en præstelig Sindighed og Ro; af Professor Clausen, hvis Bektalenhed var lige saa velgjørende som klar; af Carl Bloug, hvis fyrige Taler og fyrige Sange den Gang gjorde et dybt Indtryk paa mit ungdommelige Sind, og af mange flere; men navnlig husker jeg et humoristisk Foredrag, som J. L. Heiberg holdt over „Bellman som Dithyrambiker“, og hvori han dolerede over, at Maadeholdsforeningen, for

at udrødde Brændebinen, havde gjort denne til et Neutrum.

Saa vel af disse Foredrag som ved min hyppige Omgang med mange begavede Mænd i det Bøghske Hus, bleve mine Begreber om Skandinavismen klarere, og jeg begyndte at omfatte den med en Varme og Begejstring, der endelig fandt sit Udslag i „De skandinaviske Brødre“, som blev færdigt i Løbet af et Par Maaneder og indsendt til det kgl. Theater, hvis Censur Heiberg den Gang var.

Jeg fristede imidlertid en kummerlig Tilværelse, studerede flittig Historie og Poesi, men led ikke sjælden Sult; og da maatte min blaa Kjole med forgyldte Ankerknapper, den hvide Silkebest og mange andre Klædningsstykker, der havde været mine Kammerater i Bergen en Torn i Djet, vandre til Hjørnet af Læderstræde og Amagertorv for aldrig mere at vende tilbage til deres retmæssige Ejer. Jeg fik rigtignok et Par smaa tyske Bøger at oversætte for „Den skandinaviske Boghandel“, men Honoraret var ringe, og da de drejede sig om „Højegaarden“ og gav praktisk Uvisning paa Wgs Udrugning og Kyllingers Opdrætning, blev jeg mere julten af at oversætte dem, end jeg allerede var i Forvejen; for der fløj ingen stegte Kyllinger ind i min Mund den Gang.

Men midt i alle disse Gjenvordigheder gjorde jeg tilfældigvis Bekjendtskab med Ifr. Rankau, Sangelev ved det kgl. Theater, en Søster til Skuespillerinde; Md. Erhardine Hansen — den Gang var der endnu Jomfruer og Madamer ved det kgl. Theater —, gift med kgl.

Kammerfanger Christian Hansen, og — forlovede mig med hende, skjøndt Gud skal vide, at jeg ikke „havde noget at gifte mig paa“.*)

Smidlertid bragte denne Forlovelse mig i Forbindelse med mange af Theatrets Kunstnere og Kunstnerinder, og selvsølgelig blev jeg endnu fastere knyttet til Scenen, end jeg allerede forud af Tilbøjelighed var, saa jeg næsten betragtede mig som hørende til dens „faste Stok“.

Og efter denne korte Redegjørelse af Datidens Bevægelse og min Stilling, gaar jeg over til at fortælle, hvorledes jeg kom i Berørelse og stiftede Bekjendtskab med den Mand, der kom til at udøve en saa stor Indflydelse paa min Fremtid.

---

*) Denne Forlovelse varede i samfulde otte Aar, ligesom „Malle“ og „Klisters“ i „De Uadskillelige“, og førte først til Ægteffab, da jeg blev Direktør for Odense Theater.

Johan Ludvig Heiberg.

I.

Jeg hørte i lang Tid ikke Noget om mit Stykke; men en Aften, da min tilkommende Svigerinde kom fra Theatret, ilede hun smilende hen til mig og raabte: „Sikken en Filur, Du er! Du har leveret et Stykke ind til Theatret, og har ikke sagt et Ord til os derom“.

„Har jeg?“

„Ja, Du. Heiberg kom hen til mig iaften og sa'e: „Jeg har skrevet til Deres tilkommende Svoger i Dag og adresseret mit Brev til den skandinaviske Boghandel. Han har indsendt et Skuespil, hvori der virkelig er noget Talent“.

Gamle Adler havde altsaa dog sladret af Skole, men selvfølgelig i den bedste Hensigt.

Dagen efter modtog jeg ganske rigtig et Brev fra Professore, hvori han bad mig om en Samtale og hvori han udtalte, „at Intentionen, Hensigten med det Hele var tidssparende“, men at Stykket trængte til en radikal „Omstjæring“, hvis det nogensinde skulde blive antageligt for Scenen.

Jeg beklager meget, at jeg — skjøndt Brevet kun indeholdt en højst betinget Anerkjendelse — i min taabe-

lige Glæde diebliffelig sendte det hjem til mine gamle Forældre, hos hvem det blev borte; det vilde bedre end mine Ord have belyst Hr. Professorens velvillige Mening om mig. De andre Breve, jeg modtog fra ham, og hvoraf jeg i det Følgende vil komme til at citere enkelte Udtalelser, har jeg derimod bevaret som en lille Skat, der kan gaa i Arv til min Slægt, og hos den bevare Mindet om den Mand, jeg har at takke for, at jeg kom, saavidt som jeg er kommet.

Vel kom der af og til i de senere Aar, da min Selvstændighed var begyndt at vaagne og jeg ikke altid kunde finde mig i hans Formynderskab, en lille Kurre paa Traaden mellem ham og mig; men den jævnedes snart, og det Indtryk, jeg har beholdt af ham og hans Ven, H. Herz, har jeg efter Evne søgt at bevare ogsaa hos Andre, idet det efter nogen Modstand lykkedes mig at faa deres vellykkede Statuer anbragte paa Dagmartheatrets Facade.

Det var med bankende Hjerte og blussende Kinder, at jeg første Gang gik op ad Trapperne i det Palæ i Bredgade, hvor han den Gang boede. Han kom mig venligt smilende imøde, og bad mig tage Plads ved et Bord, hvorpaa Manuskriptet til mine ulykkelige Skandinaver med aabent Gab stirrede mig imøde.

Af Adler var han bleven underrettet om min Fortid, og han betragtede mig med en vis nysgjærrig Forundring, der satte mig i Forlegenhed. Men denne Tagenmaal af min Personlighed varede dog kun et Dieblif, og han gav sig derpaa strax ifærd med Gjenstanden for mit Besøg,

og nu udspandt der sig en Samtale, der fra hans Side førtes med en imødekommende Høflighed, der dog forekom mig at have et ironisk Anstrøg, og fra min Side med en mere og mere tiltagende Uro. Thi det sarkastiske Smil om hans Mund konsternerede mig, og ofte, naar jeg senere kom til ham for at nyde godt af hans Raad og Vejledning, var jeg mere bange for det end for de Udtalelser, det ledsagede.

„De har skrevet et Stykke“, sagde han, „som ikke er aldeles blottet for Talent, der er endog enkelte virkningsfulde Scener deri; men maa jeg nu først spørge Dem, Højtærede, hvorfor De har skrevet det paa Vers istedetfor i Prosa?“

„Fordi — ja, fordi jo baade Dehlenschläger, Herz og De selv, Hr. Professor, har skrevet mange af Deres dramatiske Digterværker paa Vers“.

„Men vi — ja, De har jo været saa oberordentlig artig at tage mig med — vi har jo ogsaa skrevet adskillige i Prosa, og et jævnt borgerligt Skuespil har næppe nogen af os skrevet paa Vers“.

„Nej“ — stammede jeg — „men jeg tænkte derved at frembringe mere Effekt“.

„Nok muligt, men saa maatte i ethvert Tilfælde Deres Vers være bedre end disse er“, og han lagde idetsamme sin Haand paa Manuskriptet — ikke haardt, men blødt, som om han vilde kjærtagne det.

„De kjender vel ikke synderlig til Metrik?“ vedblev han at spørge.

„Metrik? — Nej, ikke meget; jeg ved kun det er

„Væren om Stabelsemaal og Versemaal, for det har jeg læst i C. Molbechs Ordbog“.

„Altsaa heller ikke til „Bedes“, det vil sige: Versenes Fodder?“

„Nej, jeg har kun brugt saa mange Stabelser til hver Verslinie som der er Stabelser i Dehlsenschlægers Verslinier, og saa har mit Dre hjulpet til for Resten“.

„Det gjør mig ondt at høre“, svarede han tørt, „for saa har De et daarligt Dre, Højstærede“.

„Har jeg et daarligt Dre?“

„Ja, jeg mener: daarligt Gehør“.

„Det troer jeg dog ikke, for jeg har hørt megen og god Musik, og jeg kan altid høre, naar Fru S. og min Forlovede synger falsk“.

„Virkelig? Ja, saa lærer De ogsaa nok selv at synge rent. Har De et hurtigt Kemme og en god Husomsele?“

„Ja, det har jeg rigtignok“, svarede jeg frejdigt.

„Godt, saa har vi altid noget at bygge paa“.

Han tog nu Manuscriptet, satte sig hen ved Siden af mig og begyndte saa som en gammel gemhytlig Skolemester at paavise alle de Bommerter, der fandtes næsten paa hver Side; derpaa tog han Pen og Papir og satte op et jambisk Schema, hvorefter Verset skulde skanderes, og forklarede mig saa kort og klart dets Betydning. I over en Time blev han ved med dette Arbejde, og det glædede ham øjensynligt, at jeg saa hurtig forstod ham. Han svedte og snusede og jeg svedte og tørrede ivrig den Snus væk, som han i sin Ivrighed spildte paa Bogen;

og da jeg efter endt Lektion med temmelig Sikkerhed nedskrev et Par jambiske Verslinier af eget Fabrikat, lo han rigtig fornøjet og sagde:

„Ja, nu kan det være nok for idag. Tag nu Bogen med hjem og skriv Deres Vers om. Kom saa til mig, naar De er færdig med dette Sisyphusarbejde“ — og her kom atter det sarkastiske Smil frem — „og lad mig se, hvad Fremskridt De har gjort. — Men det er sandt“ — han gik hen til Bogreolen, søgte og fandt et Par Bind, som han gav mig og føjede til: „tomhændet skal De ikke gaa fra mig. Her har De Thortsens Metrik; studer den flittig, det vil De have godt af, naar De endelig ikke kan lade være at skrive Vers“, og med disse Ord trykkede han min Haand. ↓

Jeg takkede, bukkede og gik, og da jeg var kommet ud paa Trappen, sprang jeg ned af den, ligesom jeg første Gang var sprungen ned af Gehejmeraadens, og gik saa lige hjem for at begynde paa mit „Sisyphusarbejde“.

Men dette Arbejde fik dog en Ende, for jeg arbejdede utrætteligt Dag og Nat, medens jeg konsumerede en Masse Kopper stærk Kaffe, og efter ca. 4 Ugers Forløb stod jeg atter i Bredgade med mit „Ananas-Manuskript“ under Armen. Professorens kunde desværre ikke modtage mig den Dag, men jeg afleverede det til Tjeneren, og efter andre 8 Dages Forløb gik jeg atter derud for at høre min Dom. Denne Gang blev jeg modtaget og modtaget med Hjertelighed — uden Smil.

Han var forbavset over mine Fremskridt; der var neppe tredive jambiske Fejl i hele det femalts Stykke, og

da jeg nu fortalte ham, at jeg samtidig med „Omskjæring-
gen“ flittig havde studeret Thortstens Metrik, bød han mig
sin Daase og sagde:

„Tag Dem nu dristig en Pris Tobak og nys saa
paa, at der med Tiden skal blive Noget af Dem; for det
lader til De har en Villie, som ikke lader sig tyse“.

Jeg tog Prisen og nøs, saa det rungede i Huset.

„Men nu“, sagde han og blev pludselig alvorlig,
„nu maa De heller ikke blive forknøyt, naar jeg siger Dem,
at dette Deres første Opus næppe vil blive antaget af
Direktionen. Emnet vil næppe tiltale den, og selv Deres
Protector, Gehejmerraad Adler, har store Betæneligheder
ved at antage det, ligesom jeg har mine ved at anbefale
det; men vi kan jo altid prøve“.

Jeg følte, at jeg blev bleg, og jeg raabte i min For-
tvivlelse med bønlig Stemme: „Na ja, prøv, Hr. Profes-
sor! prøv endelig, for jeg har sat alt mit Haab til det;
og om jeg end maaske kan faa det trykt, saa faar jeg dog
Sjogenting for det, det ved jeg“.

„Nej, deri har De Ret; men frist Mod, min unge
Ven. Adler interesserer sig varmt for Dem og De har
ham at takke for, at De ogsaa har og fremdeles vil have
min Deltagelse at stole paa“.

Ligesom ved det første Møde trykkede han min Haand,
og anden Gang gif jeg ned ad hans Trapper som jeg an-
den Gang gif ned af Gehejmerraadens: noget slukøret, men
ikke knust.

Efter et Par Ugers Forløb fik jeg gennem den scan-
dinaviske Boghandel mit Stykke remitteret, ledsaget af føl-
gende Skrivelse:

„Da Direktionen for de kongelige Skuespil finder, at det af Dem indsendte Skuespil „De skandinaviske Brødre“ ikke egner sig til Opførelse paa det Kongelige Theater, maa det derfor sendes Dem som uantaget tilbage“.

J. G. v. Lebekau. Collin. Adler.

Slaget var haardt, skjøndt det var forberedt; det lammede mit Mod i nogle Dage og jeg begyndte at se med snusfornuftig Eftertanke ind i Fremtiden. Men saa begyndte jeg atter at rejse Hovedet, jeg stejlede som en ung Hingst, man vil kastrere, og jeg begyndte uforsagt paa et nyt Drama, hvortil allerede Udkastet var lagt tilrette, og hvis Stof jeg havde taget af den nyere svenske Historie.

Kort Tid efter fik jeg et kjærligt Brev fra min Moder, hvori hun skrev, at Fader vilde understøtte mig med 10 Spdl. om Maanedes, naar jeg vilde tage dansk-juridisk Examen, for saa, mente han, kunde jeg dog altid, hvis min begyndte Forfattervirksomhed tog en Ende med Bedrøvelse, „blive Noget paa et Kontor“. Saa snart jeg havde Præliminær-Examen, vilde Understøttelsen strax blive mig sendt. Med det kjærkomne Brev fulgte en norsk Gammelost, en røget Lax, et Par nye Støvler og 6 Par Strømper*).

*) Jeg fortæller dette kun for at vise min velsignede Moders Omtanke for sin yngste Søn, som hun nu, da han ofte led Nød, mere end nogen sinde omfattede med sit rige Hjertes hele Kjærlighed. Maaſte mange unge Menneſker, naar de læser disse Linier, ville mindes deres Moder med samme Bemod, som jeg mindes min.

Præliminær-Examen.

Min Beslutning var snart tagen. Jeg opsogte en theologisk Kandidat, J. (senere Præst heri Byen), som manuducerede til denne Examen og spurgte ham, hvilke Kundskaber der udfordredes til at tage den.

„Geografi, Danmarks Historie, skriftlig og mundtlig, lidt Geometri til „Pi“, lidt Arithmetik og Mathematik og Oversættelse fra Tysk til Dansk,“ svarede han.

„Det er godt. Jeg kan allerede en hel Del af dette, og om tre Uger maa jeg op.“

„Er De tosset?“ spurgte han leende.

„Nej, ikke saa tosset enda. Jeg har ikke Raad til at vente til Efteraaret; lad os bare tage fat, saa gaar det nok.“ Og saa tog vi fat.

Tysk talte jeg den Gang næsten ligesaa godt som mit Moderemaal, men om dets Grammatik havde jeg dog kun vage Begreber; Danmarks Historie, navnlig efter Allens Lærebog, var mig et Smørrebrød, og af Mathematik og Geometri havde jeg endnu en Del i Behold fra min højere Styrmandsexamen i Bremen, saa jeg behøvede blot paany at gennemgaa disse Opgaver. Med Geografien var det derimod en anden Sag. Jeg var jo rigtignok en Del berejst, og paa Søfortet havde jeg let ved at

orientere mig; men her skulde mere til. Jeg skulde kjende de forskjellige Verdensdeles Lande, deres Beliggenhed, deres Bjergkjæder, Floder og Byer osv. osv., og ofte, naar Kandidaten kom til mig, sad jeg og skrev paa mit Drama, i Stedet for at fare Verden rundt i Bogen og paa Kortet, saa han fortvivlet raabte: „Det gaar aldrig i Evighed paa den Maade, Hr. Brun!“ — „Det gaar nok,“ svarede jeg tillidsfuld; og da Dagen til den skriftlige Del af Examen kom, var jeg rigtignok kun rejst igjennem Europa og Amerika.

Jeg mødte paa Universitetet sammen med Holstenere og Danske, der vilde være Forstmænd; med Klejnsmede, der vilde være Beslagsmede og Dyr læger; og med andre unge Mennesker, der, som jeg, vilde blive danske Jurister. Opgaven var: „Danmarks Tilstand under Erik Menveds Mindreaarighed.“

Det var just „Mad for Mons“, og efter et Par Timers Forløb var jeg færdig med den og afleverede den til Bedellen, der stod paa Kathedret for at passe paa, at vi ikke talte med hverandre.

„Han forlader Examen,“ hviskede en Ulykkelig til en anden Ulykkelig, der endnu ikke havde sat Pen paa Papiret; men jeg gik glad og tilfreds hjem og om Aftenen i Theatret for at se „Kong Renés Datter“.

Senere kom den mundtlige, og den var værre. I Begyndelsen gik rigtignok alting godt: jeg havde „højdelt en Linie“ og løst en lille mathematisk Opgave for Professor Ramus, begge Dele til hans Tilfredshed; jeg var

i et andet Lokale bleven spurgt — jeg husker ikke længer af hvem — om Corfitz Ulfeldts „gode og flette Handlinger“ og havde talt vidt og bredt baade om ham og hans ullykkelige Hustru, saa Professorens utaalmodig raabte: „Det er nok! Det er nok! De behøver ikke at svare paa mere, end De bliver spurgt om“; men saa kom jeg ind i et tredje Lokale, hvor Professor Velschow examinerede i Geografi. Han havde et stort Skoleatlas liggende foran sig, og de, der blev examinerede før mig, kom alle op i europæiske Lande. Saa kom min Tur, og da jeg havde taget Blads ved hans Side, vendte han nogle Blade om, og Asien gloede mig uhyggeligt imøde. „Kan De nævne mig de vigtigste Bjergkjæder i denne Verdensdel?“ spurgte han.

Jeg havde gode Dine, saa skarpt paa det store Kort og nævnede et Par af de vigtigste af dem.

„De maa ikke se paa Kortet,“ sagde han, og lagde sin Haand med en vis Salvelse paa det.

Nu saa det galt ud. Mine Rinder blussede som nys udsprungne Pæoner, og jeg følte, at Sveden sprang ud af hver Pore i mit Legeme; men jeg saae ham bønligt ind i Djnene og hvistede trostydlig: „Jeg er i de tre Uger, jeg har læst, ikke kommet videre end gennem Evropa og Amerika, og faar jeg ikke Examen nu, har jeg Udfigt til at fulde ihjel.“

„Det vilde dog være for haardt,“ sagde han og saa nysgjerrig paa mig; derpaa slog han langsomt et Par Blade om, og Frankrig laa smilende for mig.

„Kan De fige mig de vigtigste Søstæder i Frankrig?“
spurgte han.

Seg nævnedes alle, lige fra Havre til Marseille og
Toulon.

„Det er godt,“ sagde han sagte; „men jeg kan kun
give Dem „maadelig“.“

„Gud velsigne Dem for det,“ hviskede jeg lige saa
sagte; „hadde De givet mig Nul, var jeg bleven for-
tvivlet.“*)

Endelig kom jeg da ind til Professor Abrahams,
som skulde examinere mig i Tyst. Jeg lagde strax
Mærke til, at Holstenerne maatte oversætte fra Dansk
til Tyst og de Danske fra Tyst til Dansk, hvorefter de
maatte konjugere og deklinere Verber og Nomen. Dette
gjorde mig lidt betænkelig, da jeg, som forhen fortalt,
ikke var stærk i Grammatik; men jeg tog en raaf Beslut-
ning, som ogsaa kronedes med Held. Da jeg nemlig
havde oversat et Stykke fra Tyst til Dansk, greb jeg
hurtig den danske Bog og oversatte temmelig godt et
Stykke af den paa Tyst, og efter dette Experiment nikkede
Professoren venligt til mig, slog Bogen sammen og sagde:
„Meget godt.“

Da jeg kom udenfor, tørrede jeg Sveden af Panden

---

*) Jeg besøgte ham et Par Dage efter og fortalte ham oprig-
tigt, hvorledes det hang sammen, at jeg først nu, 25 Aar
gammel, gif op til Præliminærexamen. „Jeg tænkte mig
noget lignende,“ sagde han, „og derfor kom jeg Dem til
Hjælp, skjøndt jeg strengt taget handlede mod min Pligt.“

og raabte et jublende: „Hurra!“ — Det var ogsaa den første reelle Glæde, jeg havde haft i lang Tid.

Faa Dage efter erfarede jeg, at Resultatet af dette mit første Skridt paa den juridiske Bane blev Karakteren „Bekvem“, og jeg ilede selvfølgelig med at underrette min Moder derom, idet jeg sendte hende mit Examen-bevis, som var udstedt a. f. H. C. Orsted, den Gang Universitetets Rector magnificus. Med omgaaende Post modtog jeg den belovede Remisje, og nu begyndte jeg at trække Vejret!“*)

---

*) Næret efter skulde jeg op til dansk juridisk Examen, men opgav det, da jeg kun var daarlig forberedt og ikke havde den ringeste Sans for Jurisprudentsen.

I. L. Heiberg.

2.

Nædendø jeg forberedte mig til Præliminærexamen, fik jeg et Brev fra Professoren, af hvilket jeg her tillader mig at citere, hvad der angaar Sagen. Det hed nemlig deri:

„Nu, da Stykket er blevet forkastet af Theaterdirektionen, at finde en Forlægger til det, vil blive meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt . . . Under disse Omstændigheder er det faldet mig ind, om det Fordelagtigste, De kunde gjøre, ikke vilde være at overlade Manuskriptet til Sommerforestillinger. Jeg vil da tilbyde det til min Svoger, Skuespiller Pätges, som netop er i Forlegenhed med, hvad han skal vælge til sin Forestilling. . . . Ved at tage denne Bestemmelse vil De kunne faa Stykket spillet med den Rollebesætning, som De har foreslaaet, kun med Undtagelse af Hr. Nielsen, Md. Nielsen og Pihster, som ikke assistere ved min Svogers Forestilling, fordi de have sluttet sig sammen med nogle Andre til et privat Selskab. Disse Roller maatte altsaa besættes anderledes, hvilket næppe vilde falde

vanstelig, f. Ex. med Pätges, Sfr. Jørgensen og Hr. Foersom. Jeg beder Dem nu overveje denne Sag og lade mig Deres Beslutning vide.

21. Marts.

Erbdigst

J. L. Heiberg."

Dette Brev overraskede mig vel paa en behagelig Maade, men satte mig tillige i en stor Uro. Nu, da der var Udfigt til at faa mine „skandinaviske Brødre“ opført paa det kgl. Theater, begyndte jeg først klart at indse, at det havde store Svagheder, og at disse upaatvibelig overskjødte dets mulige Fortrin. Jeg gif da først til Adler, saa til Heiberg.

Adler var fuldstændig inde i Stykkets hele Gang og lagde i sine Udtalelser om det sandelig ikke Tingene imellem; men, hvad han fastholdt, var, at det røbede et sundt Blik for den dramatiske Virkning, og at han derfor maatte raade mig til at lade det opføre — især hvis Heiberg vilde hjælpe mig med at beskære det. „Som dramatisk Forfatter,“ sagde han, „maa De vænne Dem til at skære i Deres eget Kjød, thi en uforfvarlig Brede har slaaet mangt et Stykke ihjel, som fortjente en bedre Skjæbne.“

Heiberg var naturligvis ganske af Adlers Mening, da han jo selv havde foreslaaet mig dets Opførelse. Han fik atter Manuscriptet og understregede og indklamrede saa meget, at da jeg fik det tilbage, lignede det mere en Husholdningsalmanak ved Aarets Udgang end et Skuespil.

Saa blev det renskrevet, og Hr. Pätges fik det til Gjennemlæsning. Han var en praktisk Mand, som strax

indsaa, at alene Titlen*) vilde være et godt Trækplaster, og vi bleve snart enige om Betingelserne. Jeg skulde have et lille Honorar, og gjorde Stykket Lykke, vilde maasse „det private Selskab for Sommerforestillinger“ gjentage Opførelsen. Fru Heiberg og Sfr. Jørgensen skulde spille de kvindelige Hovedroller, og Pätges og Foersom de ældre mandlige; de tre Brødre bleve, saavidt jeg erindrer, spillede af Holst, Walk og M. Wiehe.

Proberne begyndte, og de Skuespillere, der havde gode Roller i Stykket, spaaede det naturligtvis en smuk Fremtid; men C. Manzius, som ikke spillede i Stykket, men havde overværet en af Proberne, sagde ganske aabenhjertig til mig: „Der er Talent i det, men det er alligevel noget sentimentalt Skidt.“

Den 13de Juni, Dagen til Opførelsen, kom. Siegfried Salomon, som havde komponeret Musikken til Stykket, og min Ringhed toge Plads i Proceniums-Vogen, hvor vi, usete af Publikum, kunde nyde vor Triumf. Huset var fuldt, Publikum lige fra Begyndelsen af uroligt. Tæppet gik op og Komedien begyndte. Fru Heiberg udfoldede hele sit bedaarende Talent som den unge Hårdangerpige, og Foersom gav „Knud Oppedahl“, hendes Fader, med bred Humor. De to første Akter gik saa nogenlunde roligt: lidt Klapp, som strax blev afbrudt af lidt Hysjen. Mit Hjerte bankede voldsomt: det var jo første Gang, jeg var i Ilden.

*) Denne blev dog kort før Stykkets Opførelse efter højere Ordre forandret til „Brødrene“.

Saa kom tredie Akt, hvor der kæmpedes pro & contra om Friheden og Skandinavismen. „Brødrene“ forsvarede begge Dele, Etatsraaden (Pätges), Brødrenes Fader, bekæmpede dem, og hans Hustru traadte mæglende op mellem de Stridende. Kampen blev varm, Publikum endnu varmere, og da Etatsraaden endelig udslyngede sin Analdreplik, der endte med følgende Linier:

„Nationen hylder ofte dem som Guder,
Der tale højt om Frihed og om Lighed:
Den aner ej, at dybt i deres Hjerter
De nære kun en stille Attraa efter
At hæve sig paa Folkets brede Skuldre
Til Højhed og til Magt. Men flige Guder
Jeg dybt foragter!“

og Sonnen saa svarer:

„Men der er ogsaa Folk med Rang og Kors,
Som Mængden bukker for, og som har bukket
Sig selv til deres brystbestjærnte Højhed,
Men aldrig gabnet Landet for en Døjt.
Hvad kalder Du da dem?“

da brød en Bisaldsstorm og en Piben løs, der varede idetmindste et Par Minutter, og fra det Djebklik var Voret for mit Bedkommende opgivet. Publikum skjændtes indbyrdes, og det var nær kommet til Klammeri.

Imellem fjerde og femte Akt gif Komponisten og jeg over i Kehlens Kafé og drak os et stort Glas Toddy for at styrke os til, hvad vi endnu havde i Vente, og da vi kom tilbage og op mellem Kulisjerne, kom Heiberg med sit sarkastiske Smil os imøde, hød os en Pris og sagde

lafonist: „Man ler af min Kone.“ Og det var i en af de alvorlige Scener, hvori hun havde udfoldet hele sit energiske Talent for om muligt at frelse Stykket!

Da Tæppet endelig faldt, lød de reglementerede fem Minutters Klappen og Piben; saa gik atter Tæppet op, og tre vældige Slag paa Gongonen ledsagede de ulhykkelige Brødre til Graven.

Bed Theatret var det den Gang Skif og Brug, at Forfatteren til det givne Stykke førte den ældste af de medvirkende Damer op til hendes Paaklædningsbærelse. Jeg kjendte denne Skif og bød derfor Fr. Jørgensen Armen, og, fortumlet som jeg var, traadte jeg hende i Etbæk i Kjolen, mens vi gik derop. Hun bad mig træde indenfor, og et Øjeblik efter kom ogsaa Fru Heiberg derind, og da jeg oprigtig havde takket dem for deres udmærkede Spil, søgte de paa en beroligende Maade at trøste mig: den første med hjertelig Alvor, den sidste elstværdig spøgende, og jeg er overbevist om, at de begge baade følte og mente, hvad de sagde.

Da jeg forlod dem, følte jeg mig atter let om Hjertet, og efterat have spist til Aften med Komponisten, der tog Sagen med en irriterende Kølighed, gik jeg hjem til min „Stampemølle“*) og tog alvorlig fat paa mit nye Drama.

*) Lige overfor hvor jeg boede i St. Pederstræde, tæt ved Bolden, var der en saadan Mølle, som næsten var i Virksomhed baade Dag og Nat; og jeg havde vænnet mig saaledes til dens Klappen, at jeg ikke rigtig kunde arbejde eller sove, naar den ikke var i Gang.

Dagen efter var det en Søndag. Heiberg boede den Sommer paa „Bakkehuset“, og jeg gif derud, iført en fuldstændig ny Klædning — Frugten af mit lidte Nederlag. „Herfabet er i Haven og drikker Kaffe,“ sagde Tjeneren; „men De kan godt gaa derned.“

Da Fruen saa mig, raabte hun: „Der er han jo!“ og Professorens rakte mig Haanden og sagde: „Naa, hvordan har vi det saa, min unge Ven?“

„Tak, godt,“ svarede jeg muntert.

„De er altsaa ikke forknyt?“

„Ikke mere. Jeg var det igaar Aftes; men da jeg kom hjem og begyndte at skrive, gif det over.“

„Det kan jeg lide. Hvad skrev De saa?“

„Jeg skrev paa et nyt Drama.“

„Nej, Heiberg, hvad synes Du? Mennesket er allerede begyndt paa et nyt Drama!“

„Ja, jeg hører det nok,“ svarede Professorens tørt. „Og hvad er det saa for et Drama, om man maa spørge?“

„Gustav d. III.“

Han foer op fra Havebænken og havde nær tabt sin uadskillelige: Tobaksdaasen; men han satte sig hurtigt igjen og raabte: „Naa, det maa man sige, det er ikke Bluffeskift, De giver Dem i Kast med!“ og hans Tone var noget bitter; men Fruen forsødede den hurtigt med et opmuntrende Smil. „De har altsaa studeret hans Samtid og hans Historie?“

„Ja, jeg har studeret den i over tre Maanedes.“

„Saa skal De vel have Bellman med,“ vedblev han ironisk.

„Netop; hele tredie Akt vil komme til at dreje sig om ham og hans groteske Figurer.“

„Det var som Pokker! Naa, Lykke da til Deres — Drama. Hvor vidt er De kommet?“

„Jeg har skrevet længe paa det og blev i Nat færdig med de to første Akter. Tor jeg bede Professorens læse dem og sige mig Deres Mening om dem?“

„Naturligvis, jeg skal ikke svinge Dem.“

Efter dette korte Replikskifte blev der talt om den foregaaende Aftens Tildragelser, og jeg søgte at gøre Rede for, hvor mange Fejl jeg opdagede at have begaaet i Stykkets hele Plan. Derpaa anbefalede jeg mig og gik ned i Frederiksberg Have, hvor jeg skulde træffe min Forlovede. — Tjorten Dage efter blev der paa Tivolis Pantomimetheater opført en meget vittig Parodi paa „Brødrene“, som jeg mødede mig over, mens hun skjulte sig bag et Træ og græd.

3.

Efter at H. havde havt de to Akter til Gjennemlæsning, fik jeg et Brev fra ham, hvori han — efter at have givet mig flere nyttige Vink, navnlig om Bellman, skriver:

„At behandle et saa nyt historisk Sujet vil, efter min Mening, aldrig kunne lykkes. Ved saa friske Begivenheder bliver den nøgde, historiske Sandhed altid af uendelig større Interesse end den Behandling, som Poesien kan give den. Og det turde derfor maaske være en vigtig Fordring til den dramatiske Poesi, naar den vil behandle historiske Sujetter, da at vælge dem af en saa gammel Tid, at der ikke kan være Spørgsmaal om nye Aktstykker til Oplysning af den rette Sammenhæng, eller at ialtsald Nysgjerrigheden ikke længere er i Bevægelse, saa at Fantasiens, uhindret af en detailleret empirisk Videns eller Halv-Videns, med Lethed fæster Lid til den Skikkelse, hvori Poesien fremmaner det Forsvundne.

Imidlertid maa De usforstyrret følge Deres egen Overbevisning. Naar Arbejdet er færdigt, vil det maaske fremstille sig i et andet Lys for Bestueren. Dog maa jeg tilstaa, at jeg for min Part ikke har megen Tillid dertil.

D. 1. August 1845.

Deres ærbødige

J. L. Heiberg.“

Dette var jo ikke meget opmuntrende; men efter en Samtale, jeg derpaa havde med ham, og hvori jeg udfølede de tre sidste Akters Handling, blev han mere velvillig stemt, og da jeg gif, sagde han: „Jeg tør nu ikke fraaade Dem at skrive videre, dertil synes den hele Plan, som jeg ikke kjendte tilstrækkeligt før, for pikant, til at jeg ikke kunde ønske at se den udarbejdet. De tilegner Dem

jo desuden derved en Rutine, som kan komme Dem til Nytte i Fremtiden."

Jeg skrev altsaa Stykket færdigt og sendte det til ham, og den 11te Oktober f. A. modtog jeg følgende Skrivelse:

„Med Undskyldning for at have saa længe beholdt Deres Manuskript, som nu hermed følger, vil jeg nu især bede Dem at forfarte det saa meget som muligt, og derpaa lade det affskrive med en tydelig og øvet Affskriverhaand. Naar De saa har indsendt det til Direktionen, vil jeg paany saa det til Gjennemlæsning og vil da bedre kunne bedømme det i Detaillen; dog har jeg den foreløbige Mening om det, at det ved behørig Anvendelse baade af Filen og Sagen maa kunne blive et brugbart Arbejde.

Jøbrigt forstaar det sig af sig selv, at jeg skal være til Deres Tjeneste, ifald De har Noget at tale med mig om, hvad enten det nu er om denne eller en anden Materie.

Urbødigst

J. L. H."

Jeg behøver vel næppe at sige, at hans Raad blev fulgt. Filen og Sagen blev brugt, Manuskriptet renskrevet og derpaa indsendt til Direktionen.

Af Gehejmerraad Adler fik jeg senere Underretning om, at H. havde anbefalet det til Antagelse og at det altsaa upaatvivlelig vilde blive antaget.

Men der kom en Mand med en Slæde i Vejen! Kammerherre Levegau havde omtalt Stykket for H. M. Kong Christian den Ottende, denne havde forlangt, at det

blev ham forelæst, og Resultatet blev, at han forbød det. Dette Forbud blev naturligvis ikke meddelt mig; jeg fik, til min Forbavselse og Sorg, kun Manuskriptet sendt tilbage, ledsaget af følgende sukfrede Skrivelse:

„Endskjønt Direktionen i det af Dem indsendte originale Drama: „Gustav den III.“ ikke mis skjender et poetisk Anlæg og Talent, som fortjener Opmærksomhed, finder den dog ikke, at fornævnte indsendte Drama egner sig til Opførelse paa det Kongelige Theater og maa derfor sende Dem det som uantaget tilbage.

Direktionen for de Kongelige Skuespil, den 28de Marts 1846.

J. G. v. Levehau. Collin. Adler.“

Fortvivlet over dette uventede Tordenflag og opbragt over, at Adler ikke med et Ord havde forberedt mig paa det, ilede jeg til ham og udtalte i temmelig heftige Ord min Harm over den Behandling, jeg havde lidt. Han hørte paa mig med en venlig, medlidende Mine, og da jeg havde lettet mit Hjerte, truede han mig smilende med Tungen og sagde: „Husk paa, unge Mand, at vi endnu leve i Absolutismens Tider, og naar Kongen siger: „Jeg forbyder!“ saa har hverken De eller jeg Noget at sige. Forøvrigt skal De til Audients hos ham paa Mandag. Hans Majestæt har forbeholdt sig, selv at tale med Dem og trøste Dem. De vil altsaa træffe mig i Forgemakket den Dag, og der tales vi nærmere ved.“

Min Audients hos Christian VIII.

Lidt beklemmt gik jeg ud paa Amalienborg den Mandag. Jeg havde aldrig været i et kongeligt Forgemaal før, og jeg havde en Forudsølelse af, at jeg ikke vilde befinde mig synderlig vel der. Jeg havde fixet mig op efter fattig Lejlighed, og efter at have mønstret min Person for Spejlet, sagde jeg med Holbergs Henrik: „Jeg er fornøjet med mig selv“. Kjole ejede jeg rigtignok ikke, og Leje en vilde jeg ikke, men min hele Dress var anstændig, mit Linned skinnende hvidt, og min Hat passabel; kun mine sorte Handsker vare noget makulerede, saa jeg mente det var klogeft, blot at figurere med dem i Haanden.

Jeg kom ind i Forgemalet, som var i Stueetagen, og fandt det allerede over halvfuldt af uniformerede og bestjærnede Herrer, og nærmest ved Døren, hvoraf jeg kom ind, stod en lille Flok Civillædte, med og uden hvid Halsklud.

Jeg folte mig besynderlig trykket af disse uvante Omgivelser og jeg kom uvilkaarlig til at tænke paa „En Spurv i Tranedans“; men jeg betragtede dog Alt med et nysgjerrigt Blik og fandt, at der just ingen Stads var ved det Forgemaal, hvori der ikke fandtes andre Møbler end et simpelt Skrivebord oppe ved Indgangen til Kon-

gens Gemal og en lille Vaabentroskæ, bestaaende af to Pauker og nogle gamle broderede Standarter. Ved Skrivebordet stod en gammel Ulf, Kommandør J., som var temmelig bekendt for sin Barskhed, og skrev op i sin Notitsbog Navnene paa dem, der gik hen til ham og bukkede ceremonielt for ham; og da han endelig var færdig med Notabiliteterne, kom Turen til Spurve.

Ingen af os vilde være den første til at gaa op til ham, og jeg mindre end de Andre, da jeg jo ventede paa Gehejmeraaden, som skulde tage sig af mig. Men Kommandøren stagvendte pludselig og kom ned til os; han henvendte sig først til mig, og idet han maalte mig fra Top til Taa, spurgte han:

„Deres Navn?“

„Brun“.

„Deres Stilling?“

„Jeg har ingen Stilling endnu“.

„Ikke? Hvad vil De da her?“

„Jeg skal tale med Kongen, og —“

„Alle og Enhver kan ikke komme til at tale med Kongen i Dag. Har De en Ansøgning, saa kom med den, saa skal jeg overrække Hs. Majestæt den“.

„Men jeg har ingen Ansøgning, jeg er kommen for —“

„Saa gaa hjem og skriv en og kom saa igjen paa Fredag“.

„Men jeg“ — min Stemme skjælvede af Bevægelse, saa jeg ikke kunde faa flere Ord frem.

„Gjør blot som jeg siger“, sagde han barsk og gik

faa fra mig til en anden Spurv. Han havde talt saa højt, at den fine Portion oppe i den anden Ende af Gemakket kunde høre hvert Ord, og jeg listede mig skamfuld ud, dirrende over hele Legemet af Krænkelse og Brede.

Jeg ilede ud af Slotsporten, over Pladsen og hen i Amaliegade, hvor Udler boede. Med Taarer i Øjnene — de sidste Dages Skuffelser havde gjort mig nervøs — styrtede jeg op af Trapperne, ind i Forbærelset, som stod tomt, bankede med Hestighed paa Døren til hans Bærelse og traadte ind, uden at vente paa noget „Kom ind!“ Gehejmeraaden stod just ifærd med at trække i Uniformen og han saa spørgende og forundret paa mig.

„Hvad i al Verden er der i Vejen med Dem?“ spurgte han lidt gnaven. „De har jo Taarer i Øjnene?“

Jeg fattede mig lidt og fortalte derpaa ordret, hvad der var foregaaet.

„Det ligner den Søbjørn“, udbrod han, idet han traf Kjolen med de mange Ordener paa; „men nu gaar De over med mig“, føjede han til og satte den trefantede Hat med et rask Slag i den paa Hovedet, „saa skal jeg nok tale med Hr. Kommandøren“.

Derpaa gik vi sammen gennem Kolonnaden over til Palæet. Da vi kom ind i Forgemakket, tog han mig ved sin højre Haand, hævede sig i sin fulde Højde, og førte mig lige op til B., hvem han hilste med et kort Nik.

„Hs. Majestæt har befaleet, at denne unge Mand skal stedes til Audients idag“, sagde han med værdig Alvor. Alle de Tilstedeværende spidsede Øren og Kommandøren saa noget forbløffet ud.

Idet Janne kom Hofmarschal Leveque ud fra Kongen, trykkede Adlers Haand og nikkede naadigt til mig, som bukkede dybt.

Nu kom Turen til Gehejmeraaden, og idet han gik ind til Kongen sagde han til mig: „Bliv staaende her, min unge Ven, til jeg kommer ud igjen“.

Jeg blev staaende og saa mig ængstelig omkring. Kommandøren saa ud som en arrig Lænkeshund, de andre bestjernede og uniformerede Herrer, hvoriblandt den unge, smukke Baron Blixen-Fincke i straalende ny Jægermesteruniform, betragtede mig nu med en generende Opmærksomhed, og fra alle Kanter blev jeg taget Maal af. „Hvad mon det egentlig er for en Fyr, han der“, tænkte de vist Alle.

Da Adler havde været nogle Minutter inde hos Kongen, aabnedes Døren paa Alem og en sonor, velklingende Stemme raabte:

„Kommandør B.“

Kommandøren ilede ind, og da han kom ud igjen, tilkastede han mig et arrigt Blif, der var forstaaeligt nok.

Endelig kom ogsaa Adler ud, hilste de Tilstedeværende og gjorde en ceremoniel Bøjning for den Tourhavende. Denne raabte nu med dirrende Stemme:

„Hr. Brun!“

Jeg blev overrasket staaende, det kunde jo umuligt være mig, han mente. Men Adler trykkede min Haand og sagde opmuntrende: „Nu er Turen til Dem; frisk Mod, min unge Ven“.

Jeg mere ravede end gik hen til Døren og aabnede

den. Kongen stod ved et lille Bord og drak sin Sundhedschokolade. Jeg buffede det bedste, jeg havde lært, og var i en saadan Sindsbevægelse, at jeg var nær ved at synke i Rnæ. Kongen bemærkede det og sagde naadigt: „Sæt Dem og sæt Dem“. Jeg blev alligevel staaende og han gjentog:

„Sæt Dem, jeg tillader det“.

Jeg mere faldt end satte mig paa en Stol, der stod ved Døren. Da Hs. Majestæt havde drukket sin Chokolade, mens han af og til betragtede mig med et naadigt Blik, sagde han:

„Jeg har kjendt Deres Bedstefader og De ligner ham. Han var en af mine ivrigste og varmeste Tilhængere i Norge, og det var ikke hans Skyld, at jeg ikke blev Konge der, men blev tvungen til at forlade Landet“. — Det var omtrent de samme Ord, jeg havde hørt af Adler, da jeg første Gang besøgte ham.

Jeg havde naturligvis rejst mig, da Kongen begyndte at tale, og disse Uttringer om min Bedstefaders Loyalitet, som jeg den Gang ikke kjendte noget til, opmuntrede og glædede mig. Jeg saa ham for første Gang lige ind i Dinene, og jeg mindedes pludselig nu, hvor jeg havde set disse kongelige Træk første Gang; det var paa Toldboden i Aaret 1834*). Jeg havde jo rigtignok i de sidste to Aar ofte set ham i Theatret, men jeg havde aldrig staaet ham saa nær som jeg stod ham nu. Han var endnu en smuk Mand, men var bleven meget ældre og han havde

*) Se „Fra Dreng til Mand“.

heller ikke den imponerende Holdning og Figur, som han havde den Gang.

Om han syntes godt eller ilde om det frejdige Blik, hvormed jeg betragtede ham, ved jeg ikke; men han vedblev i en alvorligere Tone: „Nordal Brun bedømte mig rigtig nok senere meget haardt, og i et Brev til en af mine Venner*) kaldte han mig et „Flodestjæg“; men jeg tilgav ham; han kjendte ikke Forholdene tilstrækkelig til at kunne bedømme dem upartisk, og da han alligevel blev Danmark og mig tro til sin Død, ærer jeg endnu hans Minde“.

Jeg var lige ved at tabe Næse og Mund af Forbavselse. Jeg vidste jo nok, at Bedstefader ikke havde været bange for at tage Bladet fra Munden, naar det gjaldt en god Sag, men jeg havde ingen Anelse om, at han havde skrevet saa uærbødigt om Prinds Christian Frederik.

Han morede sig øjensynligt over (min Forbavselse, som han vistnok tydelig kunde læse i mit Ansigt; men efter en lille Pause vedblev han:

„Jeg har ladet mig Deres Drama forelæse, og det rober Talent; men saa længe jeg er Konge i Danmark, maa det ikke opføres. Jeg vil ikke sidde i min Loge og se min Onkel blive skudt af en gemeen Fanatiker som denne Ankarstrøm**).

*) Pabels, senere Biskop i Bergen. Det var forøvrigt ikke smukt af denne Bisp at fortælle Prindsen, hvad min Bedstefader, som ogsaa var hans Ven, i et Privatbrev havde skrevet til ham.

***) Gustav III. var gift med en Tante af Christian VIII., Sophie Magdalene, Datter af Frederik V.

De sidste Ord udtalte han med en Hestighed, der kontrasterede stærkt mod den værdige No, der hidindtil havde præget hans Tale; men nu vidste jeg da Grunden til, at han havde nedlagt Forbud mod mit Drama.

Efter en ny lille Pause vedblev han atter roligt:

„Naar min Søn engang kommer paa Thronen, følger han maaske andre Grundsetninger og tillader Dem at opføre Stykket. De maa imidlertid gjerne lade det trykke, og jeg har anvist Dem en Sum dertil af Naadessekretariatet, ligesom jeg har tilstaaet Dem en aarlig Understøttelse af dette saa længe jeg lever. — Er De saa tilfreds?“

Jeg bukkede dybt, men var for bevæget til at kunne svare. Jeg vilde gribe hans Haand, men han rakte den op i Højde med min Mund og jeg saa besippet paa den; men pludselig gik det op for mig, at jeg blev stedet til Haandkys, og saa kysjede jeg den med oprigtig Taknemmelighed. Det var første Gang i mit Liv, at jeg havde kysset et Mandfolk paa Haanden.

Med denne Ceremoni var Audientsen forbi og jeg traadte med et straalende Ansigt ud i Forgemakket og gik bukkende til alle Sider henimod Udgangsdøren. Lige ved denne blev jeg indhentet af en Herre, der lagde sin behandskede Haand paa min Skulder og hviskede: „Gehejmeraad Adler har for et Djeblig siden fortalt mig lidt af Deres Historie, og jeg kan godt lide Dem; kniber det i Fremtiden for Dem, saa kom til mig“. Det var den unge Baron Blixen-Fincke, som talte, og han viste senere og

lige til sin tidlige Død, at jeg havde en trofast Ven i ham.

Jeg ilede atter hen til Adler, og traf denne i et Berlehumør. Jeg fortalte ham glædestraalende, hvad Kongen havde sagt, og han meddelte mig nu, at denne havde bevilget mig 100 Rdl. til Hjælp til Stykkets Trykning og 200 Rdl. aarlig af Raadessekretariatet, som fra den 1ste i næste Maaned vilde blive mig udbetalt prænumerando.

Man kan tænke sig min Glæde, jeg behøver neppe at omtale den her.

Men inden jeg gaar videre, maa jeg dog meddele en Konflikt, som Kommandør B. senere kom i med Eduard Meyer, den Gang Redaktør af „Flyveposten“. Meyer havde udgivet en af ham selv forfattet Digtsamling, som folgtes til Indtægt for Trængende i det Dyrtsaarsaar 1846—1847, da et Rugbrød kostede 3 Mark. For de Penge, hans temmelig maadelige Digte indbragte, blev der bagt Rugbrød til de Fattige, og disse Brød bleve uddelte fra en Bager Engels Butik i Christenbernikovstræde. Meyer havde søgt og faaet Audients hos den for sin store Godgjørenhed af alle elskede Dronning Caroline Amalie, som beredvillig kjøbte et halvt Hundrede Exemplarer af Bogen (hvad de blev brugt til, maa Vorherre vide), og søgte derpaa Audients hos Kongen. B. havde uheldigvis Jour den Dag og affærdigede M. kort og haardt, og da denne harmfuld forlod Gemakket, yttrede B. saa højt til en af de Tilstedeværende, at M. kunde høre det: „Det var jo „Wombatten“.“

Meyer, som var meget forfængelig og meget opblæst af det store Abonnement, hans Blad den Gang havde, kom fnysende hjem og svor B. en knusende Hævn. Denne Hævn bestod da deri, at i den Uge, B. havde Jour, kunde man hver Dag paa et iøjnefaldende Sted i Bladet læse:

Mærk vel! I denne Uge har Kommandør B. Jour hos Hs. Maj. Kongen.

Da Sligt ellers aldrig blev omtalt i Bladene, vakte det naturligvis Opsigt og kom ogsaa Kongens nærmeste Omgivelser for Øre. Jeg, som den Gang var Medarbejder af „Slyveposten“, blev kaldt op til Adler og blev spurgt af ham, om jeg ikke kunde faa M. til at opgive denne paaafaldende Maade at hævne sig paa; men da jeg havde skildret ham M.s baade gode og svage Sider, raadede jeg Gehejmeraaden til, at han selv skulde tale med ham. Dette skete ogsaa, men M. var ubojelig; trods Adlers venlige Overtalelser, paastod M., at B. skulde gjøre ham en mundtlig Undskyldning i Adlers og en anden Herres Nærværelse, og naar dette var sket, vilde han have Audients hos Kongen.

Og han satte virkelig sin Krig igjennem. B. maatte gjøre ham en Undskyldning, og Kongen, som lykkeligvis var aldeles uvidende om hele Historien, modtog ham naadigt, og tegnede sig for 200 Rugbrød. — Saaledes ender Historien om Kommandør B.

Henrik Herß.

— „Dog mærk: som gode Smagens Kæmpe,
Jeg byder Dig til allerfidsst
At fare værligt og med Lempe;“

— — — — —
„Personen glemme, se paa Sagen,
Og værne ridderligt om Smagen“.

— — — — —
„Thi det er let at rive ned;
Det er ej heller svært at tage;
Men vanskeligt, i Tabets Sted
At give det Forglemtes Mage
Og frelse, hvad der bli'er tilbage*).

Denne Formaning, som „Anud Sjællandsfar“ i sit Testaments syvende Artikel giver J. L. Heiberg, har Digteren selv samvittighedsfuld fulgt sit hele Liv igjennem, og da vor Tid synes at have glemt ham, og hans bedste dramatiske Værker endog synes at være fordrevne fra vor nationale Stueplads, vil man forhaabentlig tilgive, at jeg ved nedenstaaende Linier har bragt hans Navn i Erindring, thi

„Mange vi glemme, mens Andre vi hædre,
Som knap har Krav paa et hæderligt Navn;
Derfor vi træffe iblandt vore Fædre
Navne saa mange, som Tiden, Gud bedre!
Længst alt har sluttet i Glemselens Favn“.

*) Se „Gjenganger-Breve eller poetiske Epistler fra Paradis“.

Mit Bekjendtskab med den elskværdige Digter blev stiftet paa følgende Maade.

Jeg gik til Bing & Søn for at søge og finde en Forlægger til mit Drama. Firmaet havde den Gang, foruden dets vidtløftige Forretning med alle mulige Kunstgjenstande, tillige etableret en Boghandel, og jeg nærede det Haab, at det vilde være min Forlægger — især da jeg intet Honorar forlangte, men tværtimod vilde give Penge til til dets Trykning.

Den gamle Bing svarede mig ganske aabenhjertigt, at han aldeles ikke forstod sig paa at bedømme den Slags Ting; men naar jeg vilde tillade, at Professor Herz, som var Firmaets æsthetiske Konsulent, læste det, skulde jeg faa Svar om et Par Ugers Tid; — og jeg gik selvfølgelig med stor Beredvillighed ind paa hans Forslag.

Jeg havde nemlig længe næret det stille Ønske at gjøre personlig Bekjendtskab med en Digter, hvis indtil da udkomne Værker jeg alle havde læst, og af hvilke jeg havde faaet et lige saa smukt som varigt Indtryk, men hvis Skraber jeg, snurrt nok, aldrig havde set og altsaa heller aldrig talt med.

Efter J. V. Heibergs Opfordring havde jeg med stor Omhu levet mig ind i hele den stridbare Periode i Aarene 1820—30, da Dehlsenschlæger og Baggesen, Heiberg og Hauch, Peter Hjort og Wilster — foruden flere større og mindre Aander — i æsthetisk Forstand vare ragede i Totterne paa hverandre; jeg havde læst den ynkelige „Hamadryade“ og den lige saa ynkelige „babyloniske Taarnbygning“; gjort mig bekendt med „Tybotens“ Krigserklæ-

ring og gjennembladet en Mængde polemiske Artikler i Heibergs „flyvende Post“, da jeg endelig som Slutsten paa det Hele af Heiberg fik foræret et meget brugt Exem-plar af „Gjenganger-Breve eller poetiske Epistler fra Paradis“.

Dette vistnok enestaaende poetisk-polemiske Digt, saa sprudlende af Lune, Vittighed og godmodig Satire, forekom mig at staa uendelig højt over alle de andre Indlæg i Striden, og da Heiberg, som altid vilde vide, hvad Indtryk jeg fik af det, jeg læste, spurgte mig, hvad jeg synes om Herz, svarede jeg med ungdommelig naiv Begejstring: „Seg finder, at han er en stor Mand, Hr. Professor! lige saa stor som De“.

„Na, hvor vil De hen“, raabte han leende, „jeg raager idetmindste et halvt Hoved op over ham.“

Jeg havde, som sagt, aldrig set Herz, og jeg forstod derfor ikke rigtig hans spøgende Hentydning til deres forskellige Højde, beregnet efter Fod og Tommer; men de Begreber, jeg havde dannet mig om hans Personlighed, stode ganske vist i stærk Modsetning til, hvad den i Virkeligheden var. Jeg havde nemlig tænkt mig ham som en kraftig Mand i sine bedste Aar, med et skarpt Blik og med et endnu mere udpræget sarkastisk Smil om Munden end Heibergs; og naar jeg saa tænkte paa hans „Gjengangerbreve“ og dissees sylphellette, dansende Rhythmer, der svirrede som en behændig Fægters Klinge for Modstandernes Dine og om deres Dren, saa mente jeg, at al denne Lethed og Elegance i Formen maatte kunne føres over paa Skaberens af dem, og jeg brændte derfor af Begjærighed efter at saa den „store“ Mand at se.

Dg denne Begjærlighed fik jeg da ogsaa snart tilfredsstillet.

Jeg fik nemlig gennem Bing et Par Vinier fra ham, hvori han udbad sig en Samtale med mig. Jeg gif strax ud til ham og blev modtaget paa en Maade, der ganske vist slog mine forud fattede Begreber om hans Personlighed ihjel, men ikke desto mindre strax vandt ham min Hengivenhed.

Han sad i en meget stor, højrygget Lænestol, hvori hans lille Person næsten blev borte, og han havde skudt sine Brillen op paa Panden. Hans Ansigt var alt andet end fjont, men gjorde dog, ved det Udtryk af Godmodighed, der hvilede over det, et venligt Indtryk; hans Smil havde ikke det Ringeste tilfælles med Heibergs; hans Øjne vare mildt lysende, men uden Gld, og kun Furerne i hans høje og brede Pande røbede den dybe Tænkning, næsten alle hans Værker vare umiskjendelige Præg af.

Han bad mig tage Plads; men jeg blev uvilkaarlig staaende og betragtede ham med mere For- end Beundring; og da jeg hurtig havde tilfredsstillet min Nysgjerrighed, sagde han med et mildt, næsten kvindeligt Smil: „Nu har De vel set nok paa mig, for der er sandelig ikke meget at se paa, og det, De ser, er ikke synderlig smukt, det kan jeg se paa Dem.“

Jeg rødmede over, at han strax havde „læst mine Tankers skjulte Skrift“, og forsøgte stammende at undskylde mig; men han greb min Haand og trak mig ned paa Stolen ved Siden af sig; og efter et Par Minutters Samtale med ham syntes jeg, at jeg allerede havde kjendt ham

i Maaneder og Aar. Den faderlige Fortrolighed, han viste mig, mindede mig om Gehejmeraad Adlers, men var saa vidt forskjellig fra Heibergs mere høflige end hjertelige Zmødekommen som en Moders Kjærtegn ere forskjellige fra en Stifmoders, og jeg nægter ikke, at han, næst efter Adler, senere fik en varig Plads i mit taknemmelige Hjerte.

Det blev mig snart klart, at han havde talt med sin Ven, Heiberg, om mit Drama, og han lod mig forstaa, at hans Mening om dette var noget afvigende fra dennes. Hans milde og venlige Dom, og hans overbærende og fintfølende Maade at udtrykke den paa, gjorde mit unge Hjerte godt, og jeg lyttede til hans Ord næsten med en Andagt, som den, med hvilken jeg tænker mig, at Sokrates' Disciple lyttede til deres Lærers.

Han mente, at Expositionen — hvad enten tilfældig eller med fuldt ud forstaaet Kjendskab til et Dramas Anlæg — var klart anlagt, men dens senere Udvikling for bred og uklar, medens derimod den endelige Konklusion var af ikke ringe dramatisk Virkning; men især dvælede han med Interesse ved 3die Akt, hvori de bellmanste Figurer optræde, og roste den faade Overgivenhed, der gennemstrømmede den „noget vovede“ Situation i Værtshuset „Tre Bytter“. Han tog Manuscriptet, som laa ved Siden af ham, bladede i det og nynnede saa det første Kor af Borgerne:

Hej, Musikanter! lad Tonerne lyde,
Blåser, Trompetere, blæs!
Her har I Brand'vin og Punsch i en Gryde,

Blæs nu til Struben bli'er hæs!
 Bacchus og Venus med vennehuldt Sind
 Pimper af Glas med hinanden og klinker;
     Dg Nympherne vinke,
     Mens Druerne blinke
 Dg farve med Purpur den gulblege Kind.

Først nu en Skaal for de smaa Bacchantinder,
 Sjunger saa Brænd'vinens Pris!
 Tapper saa Ol, til rundt Gulvet det rinder,
 Drik saa paa Fædrenes Vis;
 Skaal for vor Konge og Skaal for vort Land!
 Syn tusind' Djevle ta' ved Politiken!
     Her favne vi Flikken,
     Her prises kun Drikken

Med Alt, hvad som flyder, naar undtages Vand.

„Ser De, det antyder strax Stemningen paa „Tre
 Bytter“, og naar saa Bellman synger“ — og her bladede
 han atter om —:

„Her i vor Hal er Guder tilstede,
 Snapsglas og Olkrus tolke den Glæde,
 Som snart melodisk bruser,
 Snart ruller som Tordenbrag.
 Blandt Gunders Drikke Brænd'vin bær' Kronen,
 Her i vort Lag den angiver Tonen,
 Hvis den i Kveld beruser,
 Drik Rusen bort næste Dag.

Bacchus skal leve,

Aldrig den Gjæve

Viger for dem, der præke mod Vin!

Salig er denne Trøst; thi jeg ser,

Brødre, den usle Tid er alt nær,

Da man ej vil drikke

Brændevin, men slikke

Sig i Thyndtol fuld som Svin. — Tvi!“

„saa forhøjer denne burleske Improvisation Stemningen, og naar denne saa er paa Højdepunktet af det paa Scenen Tilladelige, kulminerer den“ — her bladede han atter om — „i Ulla Vindblads Sang, hvori hun, efter at have prist Sverigs Vinter, priser dets Sommer og giver Stemningen en hel anden Retning, naar hun synger:

Naar vi ser Roserne dustende smile,
 Tusinde Blommer i prangende Flor;
 Lytter til Kilden, som rislende iler,
 Duggende kjærlig vor Fædrenejord:
 Saligt, saligt vort bankende Bryst
 Svulmer af Lyst!
 Skovhornets Klang,
 Fuglenes Sang
 Toner saa herligt,
 Vinter saa kjærligt,
 Bølgerne brumme, skumme højt mod Strand!
 Se vore Skove,
 Se Hav og Bove,
 Bjerger og Dale, se vort Fædreland!

„Ser De, denne Sang for Fædrelandet finder jeg virkelig kjøn, og den Begejstring, den fremkalder i Kroen, er virkelig ikke usfortjent. Man mærker, at Fru Ulla, ved Omgang med Bellman, er bleven poetisk paavirket af hans Musa, ja, at den maaske er digtet af ham i „et af de ømme Tilfælde, da han digtede Viser for og til hende“; og naar nu til Slutning Slagsmaalet mellem Borgerne og de forklædte Sammensvorne begynder, forekommer det mig, at De har fundet den rette grovkornede Tone, naar De lader Bellman, opmuntrende Borgerne, synge:

Hejsa! slaar Tyrken dygtig paa Kassen,
 Pisser de Karnalier ud!
 Se Mollberg, hvor han hugger med Bassen —
 Der fik Bingmark paa sin Snud!
 Fader Berg nu midt i Punschollen træder:
 Finkelen væder
 Nymphernes Klæder, —
 Bergstrømsten græder! —
 Stille!
 Ellers flygter Glædens Gud.

Hertz var ligesaa fortrolig med Bellman som Heiberg, og han havde hele Tiden nyttet Sangene med et vist Velbehag, som ikke kunde Andet end glæde mig*).

Efter at vi saa havde debatteret Dramaets saa Fortrin og større Feil, lovede han mig at anbefale det til Bing & Søn, og søjede til: „Kan De end ikke vente noget Honorar for det, saa skal De sandelig heller ikke betale noget for dets Trykning; den Risiko maa Forlæggerne selv staa“.

Hermed endte vor første Samtale, der efterfulgtes af mange flere, hvori jeg bestræbedes i min Mening: at de Raad, han gav, blev ikke blot givne med en ophøjet Sjæls hele Upartifshed, men tillige med en Urbanitet, der gjorde En godt at modtage dem.

Da jeg senere i 10 Aar havde været Direktør for

*) Da det lille Dplag af „Gustav III.“ for lang Tid siden er udsolgt, har jeg tilladt mig at meddele den Samtale, der drejede sig om den Bellmanske Situation, og omtrent ordret gengivet hans Mening om ovenstaaende Sange; det staar nu til Læserne at bedømme, om han har havt Ret eller Uret i sin vistnok altfor milde Dom.

Odense Theater, derpaa Direktør i Casino, og endelig var bleven Sceneinstruktør ved Folketheatret, viste han mig den Ære, at han raadførte sig med mig, naar han var i Tvivl om, hvorledes han skulde finde den mest virkningsfulde og tillige mest koncise Opløsning paa nogle af hans dramatiske Arbejder; og denne Ære har jeg forøvrigt i de senere Aar ogsaa nydt af flere endnu levende dramatiske Digtere. Herom kan jeg kun sige, at jeg vover at tro, at deres Bærere ikke have lidt nogen Skade ved, at jeg med „fræk Haand brugte baade Sagen og Kniven“, skjøndt de ofte beklagede sig bittert over, at jeg „slængede i deres Kjød og aftappede deres Blod“.

Naar jeg nu slutter disse korte Meddelelser om mit første Møde med H. Herz og maaske ikke senere faar Lejlighed til at omtale ham, føler jeg en inderlig Trang til endnu en Gang at udtale: at af alle de danske Digtere, jeg i Løbet af de sidste 40 Aar er kommen i større eller mindre Berørelse med, staar han for min Erindring som den elskværdigste, humaneste, urbaneste og — mindst egoistiske af dem Alle, og jeg maa bede om Lov til at tro, at de, der endnu leve og have kjendt ham, ville være enige med mig i min Dom, og Ingen finde den partisk eller overdreven.

Flere Smaating om store Mænd.

„Gustav d. III.“ kom da ud i Trykken i 1846, Stykket blev mildere bedømt af Pressen den Gang end senere, da det i 1849 kom til Dpførelse; men Gud skal vide, at jeg ikke skal rose mig af, at Kritiken nogensinde har taget med en blød Haand paa mine dramatiske Arbejder, og jeg har næsten altid maattet trøste mig med «Vox populi, vox dei»; thi Folket, det store Publikum, for hvem jeg skrev, har altid været mig en mild og opmuntrende Dommer.

Smidlertid løb der meget Vand i Stranden, inden jeg vovede at lade et nyt Skib løbe af Stablen; men jeg studerede og arbejdede flittigt, og jeg havde allerede faaet megen Selvkritik, at jeg uden videre selv kasserede en Operatext, jeg — efter Dpfordring af Kapelmester Glaeser — havde skrevet til ham, og ligeledes et Lystspil, som jeg, da jeg var færdig med det, fandt alt andet end lystigt.

Endelig indsendte jeg i Efteraaret 1847 et originalt Drama til Theaterdirektionen, som Heiberg vel kaldte „en Digtning paa anden Haand“ (Dehlenschäger havde her været mit Forbillede), men som han dog havde anbefalet; og dette Drama blev antaget til Dpførelse og udkom lige-

ledes i Trykken paa Bing & Sønns Forlag. Men mere derom senere.

Jeg havde i de to sidste Aar faaet Lejlighed til at gjøre Bekjendtskab med flere af Datidens Digtere, af hvilke jeg selvfølgelig først nævner „Digterkongen“ Adam Dehlsenschläger. Jeg traf ham hyppig i Friparkettet, hvortil jeg af Direktionen havde faaet Udgang to Gange om Ugen, og det lod til, at han fandt Behag i den unge Normand og morede sig over hans ligefremme Aabenhjertighed, der forøvrigt i den sidste Tid var bleven betydelig afdæmpet. Men jeg maa ærligt tilstaa, at jeg havde langtfra det Udbytte af hans personlige Bekjendtskab, som jeg havde havt af hans Tragedier og hans Digterværker, thi han søgte at give sine Samtaler med mig et belærende filosofisk Anstrog, som jeg ikke rigtig kunde blive flog paa, og skjønt Heiberg, den fine Kjender, havde sagt til mig, at D. var ligesaa stor Digter som daarlig Filosof, gav jeg dog mig selv Skylden for, at jeg ikke forstod ham.

Men Et satte han megen Pris paa, og det var, at jeg kunde hele Scener af hans bedste Tragedier udenad, og da jeg, efter hans venlige Indbydelse til at besøge sig, første Gang kom ud til ham og han ligesom vilde „føle mig paa Tænderne“ med Hensyn til dette Punkt, blev han meget overrasket og glad over, at jeg var saa „vel bevandret“ i hans Digterværker. Da jeg nu havde faaet Munden paa Gang, fortalte jeg ham, at jeg som elleveaars Bursk havde spillet „Hakon“ og „Arel“ oppe paa et tomt Tørreløft, og at jeg som Hakon havde været iført gule Hanksins Buxer med Knæbaand, Snørestøvler,

en lille Barnekaabe, besat med Stjerner af Guldpapir, om Skuldbrene, en trekantet Hat af Pap paa Hovedet og en Træsabel i Haanden, hvorover han lo hjerteligt; og da jeg saa vedblev at fortælle, at da jeg kom ind paa Scenen efter at Cinar Lampefjælver havde „studs Buksen af min Hjelm“ og en Dreng paa Tilskuerspladsen modtog mig med Biben, sprang jeg over den Række Tællelys, der dannede Skillerummet mellem Scenen og Publikum, og gav min Antagonist, som sad paa tredje Bænk, en ordentlig Overhaling, hvorefter jeg atter gik op paa Scenen og greb Cinar i Brystet, satte Træsablen for hans Bryst og raabte med et Ansigt, der blussede af den Bevægelse, jeg ved Afbankningen var kommen i, med rasende Discant:

„Ha, købte Stimand! flux bekjend, sig frem:

Hvad har man lovet Dig for Hakons Liv?“

saa slog han sig paa Knæerne og lo, saa Taarerne stod ham i Djuene.

Den anden Gang, jeg besøgte ham, stod han i Slobrot og Tøfler inde i den rummelige Gaardsplads og betragtede med megen Dybsindighed en Tjenestepige, der var i Færd med at lave Saltlage i en stor Vaskeballie, og han bemærkede mig ikke. Han havde nogle raa Kartofler i Haanden, og da Pigen erklærede, at nu maatte Lagen være stærk nok, kastede han Kartoflerne i den; men de gik langsomt tilbunds.

„Den er ikke stærk nok, Du maa komme mere Salt i,“ sagde han.

Jeg var lige ved at bryde i Latter; men jeg fik dog Bugt med den og lo kun „indvendig“.

Da Experimentet til hans store Glæde endelig var fuldbragt og Kartoflerne flød ovenpaa, vendte han sig om og saa mig, og da han selvfølgelig formodede, at jeg havde været et tabst Vidne til denne Rjokkenproces, greb han min Haand og førte mig lige hen til Vasseballien, og her holdt han stande pæde et Foredrag over det ferske og det salte Vand's forskjellige Bæreevne og anførte eksempelvis den Saltlage, som først var stærk nok, naar en Kartoffel kunde svømme i den.

Dette vidste jeg jo rigtignok i Forvejen, og under Foredraget kunde jeg derfor ikke tilbageholde en krampeagtig Gaben, som jeg med min bedste Billie ikke kunde undertrykke. Men denne ufrivillige Gaben behagede ham aabenbart ikke, thi han gik ind i Huset uden at lade mig følge med, og jeg stod alene med Tjenestepigen, som leende saa paa mig og sagde: „De skulde have ladet være med at gabe, naar Statsraaden taler, for det kan han ikke li'e; han siger saa meget til mig, som jeg ikke forstaar et Ord af, men jeg holder Dreene stive, for han er, ved Gud, en rigtig rar Mand, ja det er han, ved Gud!“ — Jeg gik slukøret bort og kom der ikke oftere. Men i Parkettet talte han dog af og til med mig, og da jeg paa hans 70aarige Fødselsdag var tilstede ved den Fæst, der blev givet for ham paa Skydebanen, kom han efter Bordet, hvor Stemningen havde været meget animeret, hen til mig, omfavnede og kysjede mig og kaldte mig „en af sine Disciple“. — Han havde nemlig læst „St. Olafs Dag“, mit nys udfomne Drama, der bar kjendelige Spor af hans Paavirkning.

H. C. Andersen havde jeg i Begyndelsen ondt ved at komme til Rette med. Jeg traf første Gang sammen med ham hos Fru Haack, Enke efter Rektor Haack i Odense, hvis Datter, Henriette Haack, var Forfatterinde til „Tante Anna“. Denne af Naturen højst stedmoderlig behandlede Dame havde imidlertid af et mildt Forsyn faaet rigelig Gjengæld af dets Haand, thi hun var forenet med en Sjælsstyrke og en Elfværdighed, som rigelig bødede paa hendes krøblingeagtige Figur. Af hendes mørke Dine lyste frem en Sjælsadel og en from Resignation, som gjorde et yderst velgjørende Indtryk, og hendes Karacters medfødt Beskedenhed gjorde, at jeg, og de fleste med mig, vare enige om, at hun var den sødeste „Blaastrømpe“ i hele Kongens Kjøbenhavn.

I Fru Haacks Hus var der hver Søndag et Slags Matiné, besøgt af flere Blaastrømper af ulige mindre Værd end Henriette, og her kom ogsaa H. C. Andersen stadig og forelæste et nyt Eventyr eller et enkelt Digt, som han i Aagens Løb havde skrevet enten i den ene eller den anden Anledning. Eventyrene tiltalte mig altid ved deres dybsindige og dog barnlige Indhold, men Digtene vare undertiden meget mangelfulde, for ikke at sige sjukskede, med Hensyn til Formen, og jeg, som nu var begyndt at forstaa mig ret godt paa den, havde ofte ondt ved at tie til de Bommertex, hans Vers ikke vare fri for, og som hans eget Øre selv maatte have gjort ham opmærksom paa, hvis han overhovedet havde haft Øre for Musik og Rhythmeklang. Men disse Egenskaber manglede ham næsten aldeles, især naar han skrev Text til allerede

kjendte Melodier, og da han en Søndag oplæste en Sang, som skulde synges til en bestemt Melodi og i en større Familiekreds, tillod jeg mig i al Beskedenhed at bemærke, at den ikke lod sig synge, da der manglede to Verslinier i hver Strofe, og at der var et Par Fodder for meget i en af Linierne. Han blev temmelig pikeret over denne aabenhjertige Udtalelse af en pur ung Mand, og de tilstedeværende Damer, med Undtagelse af Frk. Henriette, formelig maalte mig med et bebrejdende, ja, jeg kan gjerne sige: irettesættende Blik; men da jeg, som den Gang havde en taalelig god Sangstemme, bad ham høfligt om at maatte synge Visen, rakte han mig den med et ejendommeligt Smil, som formodentlig skulde sige: „syng kun De, jeg forstaar mig sagtens bedre paa at skrive Vers end De.“ Den gik paa Melodien: „Lad dadle Kvinderne, hvo vil“ o. s. v., og da jeg havde sunget de første sex Linier og hoppet let hen over de overflødige Fodder, standsede jeg et Øjeblik og sang derpaa med Visens oprindelige Ord:

„Hvo trøster os til sidste Dag?
Det gjør den hulde Kvinde.“

Disse Ord passede naturligvis ikke til de foregaaende, og Damerne havde ondt ved at skjule deres Smil. Men Digteren blev nu med Et mere elskværdig og medgjørlig, og skjøndt han i Fru Hancs Hus altid havde været Gjenstand for udelte Beundring og en overstrømmende Ros, som han utvivlsomt satte stor Pris paa, nedlod han sig dog til at bede mig synge Sangen om igjen, og saa blev jeg ved at synge saa længe, til han fik Melodien ind i sit

Hoved, hvorefter han skyndsomt forlod os og ilede hjem for at skrive Bisen om.

Senere bleve vi tilshueladende gode Venner og traf ofte sammen; men jeg havde rigtignok altid en Følelse af, at han ikke kunde glemme den Times Sangundervisning, som jeg havde tilladt mig at give ham hos Fru Haack, og selv blev jeg heller aldrig ret fortrolig med hans ejendommelige Person og Væsen. Ofte, naar jeg med næsten barnlig Glæde sad og læste hans smukke Eventyr, var det som hans lange Næse skjød sig frem mellem mig og Bogen og betog mig en Del af det gode Indtryk, jeg ellers altid havde af dem; og naar vi senere traf sammen hos Fru Haack, og han forelæste os et nyt, turde jeg ikke se paa ham, mens han læste, for saa var Illusionen strax borte.

Mange ville naturligvis kalde det en Barnagtighed, at bedømme en Mands Indre efter hans Ydre; men jeg har aldrig ret kunnet frigjøre mig for denne Svaghed, og jeg er ligesaa barnagtig den Dag i Dag: jeg kan aldrig blive rigtig fortrolig hverken med Mand eller Kvinde, naar jeg finder et altfor stort Misforhold mellem Skal og Kjerne, og om Mange, som jeg har ønsket at se, efter at have læst deres Værker eller hørt dem berømme, har jeg uvilkaarlig, efter at have faaet mit Ønske opfyldt, udraabt: „Gud give, jeg aldrig havde set ham — eller hende!“ . . . .

C. Hauch havde jeg længe kjendt gjennem hans Værker og af hans mislykkede Strid med Baggesen, Heiberg og Herz, og jeg tilstaar, at det Indtryk, jeg havde af ham — paavirket som jeg den Gang var af de to

sidste — var alt andet end behageligt. Han havde tilbragt sin Barndom i Bergen, hvor hans Fader var Stiftamtmand, og ofte med denne været Gjæst i min Bedstefaders Hus, og skjønt her var et svagt Tilknætningspunkt, som jeg havde kunnet benytte mig af til at nærme mig ham, benyttede jeg det dog ikke — jeg var ligefrem opfyldt af Antipathi mod ham. Men efter Mars Forløb, da han blev Direktør for det kgl. Theater og jeg af og til kom i Berørelse med ham i hans Stilling som saadan, er det mig en Glæde at kunne sige, at han var en højt elskværdig Mand, med mange og heterogene Kundskaaber, men altfor filosofisk anlagt til at jeg kunde følge ham. Et Par af hans Skuespil havde jeg set, og de havde tiltalt mig, navnlig ved Skildringen af de deri handlende Karakterer; men hans Romaner forstod jeg ikke ret at skatte, rimeligvis fordi de vare mig for bredt anlagte og jeg, som ungt Menneſke, ikke havde Taalmodighed nok til at læse dem med den fornødne Eftertanke; derfor vovede jeg heller aldrig at give mig i Kæft med ham om disse, uagtet han flere Gange selv bragte dem paa Bane.

Men hjertelig og imødekommende var den gamle Mand. og da han i en sildig Alder døde langt borte fra sit Fædreland, vovede hans Minde i mit Hjerte og slog dybe Rødder dér.

Digteren H. B. Holst lever endnu iblandt os. Allerede som ungt Menneſke, da jeg endnu foer tilføs, gjorde hans simple og hjertelige: „O, Fædreland, hvad har Du tabt“ et dybt Indtryk paa mig, da jeg allerede

„Bed Bolværket“*) havde faaet den gamle Konge kjær; og mange af hans senere Digte, som det vilde blive for vidtløftigt her at nævne, befæstede dette Indtryk og gjorde, at jeg fik ham kjær som Digter. Og da han efter den første flæsvigiske Krig, der endte saa hæderligt for Danmark, udgav „Den lille Hornblæser“, da var der vistnok kun faare faa i Landet, der ikke følte sig tiltalte af den varme, fædrelandste Tone, som gennemstrømmede dette enestaaende Digt, rigt paa baade fædrelandsk Barne og poetisk Ynde. Skjøndt han nylig fyldte sit fire og halvfjerdsindstyvende Aar, er hans Aand endnu ung og frisk, og Aarene synes kun med en let Haand at have berørt hans Digterhjerter, skjøndt de selvfølgelig ikke ere gaaede sporløse hen over hans ydre Menneſke; endnu i den sidste Tid har jeg læst Digte af ham, som ere beaandede af Ungdommens Ild og Manddommens Barne.

Digteren Carl Ploug har jeg allerede tidligere kortelig omtalt, og jeg har her kun at tilføje, at saa begejstret jeg i min Ungdom var over hans fyrige Taler og Digte, saa lidet har jeg senere kunnet harmonere med hans Optræden lige siden 1864.

Digteren C. Hofstrup er derimod bleven sine Idealer tro. Skjøndt han i sin Ungdom var ligesaa begejstret for Friheden som Ploug, var han dog den Gang næsten udelukkende Digter; men gennem hans Studentervisser rørte der sig dog en Frihedstrang, der klang ud over Kjøbenhavn, ja, ud over Danmark. Hofstrup er baade som dra-

*) Se „Fra Dreng til Mand“.

matisk og som Vise-Digter en Folkedigter i Ordets skjønneste Betydning; thi hans Værker ere skrevne lige ud af Folkets Liv for atter at gaa lige ind i det, og naar man nu kan sige om ham, at han paa sine gamle Dage er bleven mere Politiker end Digter, saa maa man ikke glemme at tilføje, at han dog hele sit Liv igjennem har været tro imod sig selv og sin Overbevisning, hvad enten denne nu er vrang eller ret.

At disse mine flygtige Udtalelser om Mænd, der samtidig med mig have levet og virket, hverken skal gaa eller gjælde for en Karakteristik af eller en Kritik over dem, behøver jeg vel næppe at sige; de ere kun et usfuldkomment Udtryk for de Indtryk, de have gjort paa mig.

1848—49.

Den 20. Januar 1848 døde Kong Christian den Ottende. Den dæmpede Trommemarsch lod gjennem alle Gader, og de ridende Herolde raabte fra alle Torve og Pladser: „Kong Christian den Ottende er død, Kong Frederik den Syvende leve!“

Det var en mørk og trist Tid. Jeg tør ikke sige, at det var en almindelig og dybt følt Landesorg, for man saa ikke Sorg paa alle Ansigter, om man end saa Sorgklædte af alle Stænder: Damer, som havde Raad dertil, i sorte Klæder og „Spids“, Herrerne med Flor om Hat eller Arm, alt eftersom de vare Civile eller Militære. De to Theatre (Kasino begyndte sine Forestillinger under Direktør Lange 2den Juledag 1847) bleve lukkede i 8 Uger, og alle andre Forlystelsessteder ligesaa. Alle Kjøbenhavnere skulde ud og se Kongen ligge paa lit de parade, og det var jo et Skuespil som ethvert andet. I tætsluttede Rækker stod de Skuelystne opstillede lige fra St. Anna Plads til Kolonnaden og ventede taalmodig i flere Timer, indtil endelig Turen kom til dem, og saa passerede de lydlose forbi den Døde, ved hvis Hovedgjærde Overhofmarschal Levehan stod bleg og stram som om han var mejset i Marmor.

Smip

Men denne mørke Stemning varede dog ikke længe. Der kom snart nyt Liv i Gemytterne, og næppe var den Afdøde stedet til Hvile i Roskilde Domkirke, før den Frihedsaand, der allerede under ham havde været Iysvaagen, kom til Udbrud i Møder og Forsamlinger i Kasino, Hippodromen og flere andre Steder. Borgernes rolige, men energiske Optræden maatte vække den Udenforstaaendes Beundring; man saa ikke „et Folk i Baaben“, men et Folk, der havde besluttet, gennem et sindigt og loyalt Sammenhold at naa det Maal, det havde higet efter i mange Aar. Og dette Ønske mødtes af en Konge, som havde et aabent Dje og et aabent Hjerte for disse, og som snart blev saa elsket, at man med Rette kunde sige om ham med den folkelige Digter:

„Kong Frederik den danske!
 Paa Dig vi stole ganske;
 Vi ved, Du har et Hjerte
 For al din Moders Smerte“ . . .

og senere med „den tapre Landsoldat“s Forfatter:

„Saa dansk som han var ingen Konge her i mange Aar“;

og endelig efter hans Død med Digteren Hofstrup:

„Du bunden var med saa stærk en Snor til Hjemmets Egn,
 Hvor Ploven kløver den danske Jord bag Bøgehegn.
 Du bunden var til det danske Sprog: det var jo dit;
 Du bunden var til den røde Brog med Korsset hvidt!
 Det Baand bandt al Din Tanke og Du saa fast, saa fast:
 Du kunde ej rive det Baand itu, før Hjertet brast!“

Den 21. Marts sluttede jeg mig til den storartede Procession, der langsomt og roligt bevægede sig fra Raad-

og Domhuset gennem Vimmelskæftet, over Amagertorv og Højbro hen paa Christiansborg Slotsplads. Foran gik Borgerrepræsentationen med den gamle, hvidhaarede Hvidt i Spidsen. En Deputation, med ham som Ordfører, søgte og fik Audients hos Kongen, og mens den var deroppe, kunde man læse den Spænding og det Haab, der lyste frem af alle Ansigter. Endelig kom den tilbage, og det glædelige Budskab, den bragte, vakte en Jubel over hele Pladsen, som, om muligt, endnu steg, da Kongen viste sig paa Altanen og modtog sit Folks Tak for hans Gave. Det var en jublende Lovsang over den Frihed, de færreste af Mængden endnu kjendte og endnu mindre havde Begreb om, til hvilke farlige Udskejelser den kunde føre; men den kom som et nyt Evangelium, paa hvilket Folket gennem sine veltalende Førere var bleven forberedt, og man hilste den som de hellige tre Konger hilste den nysødte Messias i Krybben.

Dagen efter kom Budskabet om Oprøret i Rendsborg og om den Forsamling af talrige Stænderdeputerede, der havde plantet Oprørsfanen i den revolutionære By. Og mod denne Forsamling stod kun to Danske: den højhjertede, bredskuldrede slesvigiske Kæmpe Hans Krüger fra Vestoft og den besindige Kjøbmand Schmidt fra Flensborg, og de trodsede begge Oprørernes Haan og Spot. Krüger hævdede med urokkelig Kraft og Veltalenhed sin Paastand, at Sønderjyderne havde uomtvistelig Ret til at være danske Underfaatter, og Schmidt sluttede sig til ham med den frimodige Alvor og Ro, der var ham ejendommelig; men

de bleve kun udlete og forhaanede af de oprørske Slesvig-Holstenere.*)

Det varede heller ikke længe, før det længe nærede, i Stilhed ulmende Oprør brød ud i Flamme.

Først sendte dets Ledere en Deputation til Kjøbenhavn, som tog ind i Hotel d'Angleterre; men da disse fem mennsborne Krystere ikke følte sig sikre der, sendte de Bud til Studenterne og bad om „sikert Vejde“ fra Kongens Nytorv til Konsul A. Hages Hus i Kronprinsessegade, og dette Vejde fik de; men skjøndt den Vogn, hvor de sad, var omringet af Tusinder af Mennesker, der betragtede de blege Synderes Ansigter med samme Nysgjerrighed som Hoben betragter en Forbryder, der føres til Retterstedet, herskede der dog en Orden og en Ro, der hverken blev forstyrret af Raaben eller Piben.

Men der var ogsaa kommet en ny og kraftig Mand over det danske Folk. Det var som om det havde kastet et Blik tilbage paa dets store Fortid og følte, at dets Nutid trængte til at vækkes af den Lethargi, der i en Aarrække havde lammet det; dets Sejghed blev til Daad, der kom Sld i dets Blod og Kraft i dets Arm, og Digterne sang begejstrede Ord, der snart klang fra alle Læber som lige saa mange Hymner til Frihedens og Fædreland-

*) Jeg lærte senere begge disse Mænd at kjende og omgiktes dem daglig i de Aar, jeg gav Forestillinger i Flensborg; og baade i Stændersalen og udenfor denne stod Krüger, støttet af den veltalende Bonde, Laurids Skou, fast ved sin Paaastand, en Paaastand, han uroffelig hævdede lige til sin Død.

dets Pris. Folkebevægelsens ildsprudende Bjerg i Syden havde væltet sine Lavastrømme langt ud over fjernelandede lige ned til os; men her ødelagde de ikke, de gjødede kun den Jordbund, der var moden til at frugtbargjøres

Og Krigen brød ud, uden at vi vare forberedte; men Tusinder af Frivillige meldte sig over hele Landet, og i Kjøbenhavn blev der for disse dannet en „Centralskole“, der inddeltes i Kompagnier og indøvedes i Vaabenbrug og Exercits af flinke Officerer, under Overkommando af Major la Cour.

Jeg haaber, man vil tro, at var jeg end ikke den første, der meldte sig ind i Centralskolen, saa var jeg heller ikke den sidste; jeg brændte af Begjærlighed efter at tjene mit nye Fædreland, og jeg havde som Somand allerede set Døden saa ofte under Dine, at jeg ikke nærrede den fjerneste Frygt for at dø for en god og retfærdig Sag.

Den første Gitterretning, der kom fra Krigsskuepladsen, var om Slaget ved Bov, hvor vore uprovede Jenser havde vist et Mod og en Tapperhed, som kunde bringe Hjertet til at hoppe af Glæde i Livet paa En. Stor var Begjæstringen over Land og By, og da de mange unge og forknyttede Fanger kom hertil, stimlede man nok om dem, men de maatte hverken høre Spot eller Haan: man betragtede dem snarere som vildledte Brødre end som Fjender. Under hele denne treaars Krig forekom det mig, som om de Danstes Devise var: „hovmodige ville vi ikke være, modløse kunne vi ikke blive, Danste ere vi“; thi hverken Sejr eller Nederlag forandrede det hjertelige og

trofaste Sindelag og den sejge Udholdenhed, der er Grundtrækket i Folkets Karakter.

Da Efterretningen om Slaget ved Slesvig kom — da „Paaskeklokken timed“ og Wrangel med sin store Overmagt angreb vor lille Hær og slog den tilbage — var Sorgen vel dyb og alvorlig; men man hørte ingen Klage, man saa kun stille Taarer i enkelte Kvinders Øjne, der enten begræd en Fader, en Mand eller en Søn, og da jeg kom paa Central-skolen den næste Dag, mødte jeg ikke forkyntte og bekymrede Miner, men kun oprejste Bander og fyrige Øjne.

Da alle Kompagnier havde „stillet“ som Bataillon, red Major la Cour foran Fronten og opfordrede dem, der havde gennemgaaet hele Skolen, til at træde frem.

Vi vare fyrgethve, som traadte frem.

Han oplæste nu en Opfordring fra Krigsministeriet, hvori det hed, at tolv vaabensføre unge Mænd skulde afgaa til Armeen med Udsigt til at blive Sekondlieutenanter efter 6 Ugers Forløb, naar de i den Tid havde udvist Mod og Konduite, og han spurgte nu, om der blandt dem, der havde gennemgaaet Skolen, fandtes tolv, som frivillig vilde gaa med.

Alle fyrgethve traadte frem og præsenterede Gevær, ikke én luskede af. Der blev nu trukket Lod, og min Sidemand i Geledet, Rand. Flemmer, senere Adjunkt ved Roskilde Latinskole, og jeg, bleve de to første af de tolv, der trak Nummer. Glæden var stor imellem os, og jeg tør nok sige, at Misundelsen var ligesaa stor hos dem, der trak Nitter. Jeg var den Gang Redaktør af „Folkebladet“.

som senere blev folgt til et Konsortium af Slesvigere og Kjøbenhavnere, men som ikke paa dets daværende Standpunkt havde samlet det fornødne Antal Abonnenter for at kunne bestaa, og jeg overdrog samme Aften Redaktionen til en Anden, som havde været min Medarbejder. Jeg gik saa hjem til Kammerfanger Hansen for at besøge min Forlovede, og den Alvor og det fyrige Blik, der formentlig lyste frem af mine Øjne, var dem vistnok lidt paafaldende; men de havde ingen Anelse om, hvad der var sket, og jeg skulde vel vogte mig for at give dem Besked.

Den næste Dag skulde vi alle tolv møde paa Sessionen for at undersøges. Vi klædte os hurtigt af og stod snart lige saa nøgne som Borherre havde skabt os. Vi spogte og lo, besøgte hverandres Armmuskler, som vi spændte ved at trykke den knyttede Haand op mod Skulderen; vi kneb hverandre i Læggene og tog Maal af hverandre som Skoledrenge, der gaa sammen i Bandet. Jeg havde, ved som Ungmand at falde fra Bramsalingen ned paa Dækket, faaet en ubetydelig Skade, som jeg aldrig havde ændset og som aldrig havde generet mig, men som dog havde bevirket, at jeg gik med et let Baand om Lænderne. Dette havde jeg taget af, inden jeg gik paa Sessionen, og jeg troede altsaa den hellige Grav vel bevaret; men en ung Mediciner — jeg tror, han hed Marx — maalte mig pludselig fra Top til Taa, og rystende paa Hovedet sagde han til mig: „Du kommer ikke med, hvor kraftig Du end er bygget, for Du har en lille Skavank, min Ven.“

„Du kan selv have en Skavank!“ raabte jeg vred; og de Andre lo og kaldte ham en „Sludderdoكتور“; men han havde desværre ikke sludret saa meget endda. Vi kom alle Tolv ind paa én Gang — der var ikke Tid til at lade os passere Revue en for en — og vi bleve mønstrede og besøgte, vi maatte læse Bogstaver og Ord paa langt og kort Hold og vi maatte hoste og spytte. Endelig var alle mine Kammerater færdige og godkjendte som vordende tapre Landsoldater; men da jeg vilde fjerne mig med dem, greb Doktoren min Haand og sagde:

„Na, bliv et Djeblif, De er ikke færdig endnu“.

„Er der Noget ibejen med mig?“ spurgte jeg gnaben.

„Det vil vi snart saa at se. Host!“

„Skal jeg hoste? Jeg synes vi har Allesammen hostet tilgavn“.

„Men De ikke. Vil De nu bare behage at hoste“.

Jeg rommede mig saa smaat, skjøndt jeg ikke fandt synderlig Behag i hans peremptoriske Kommando.

„Stærkere, som om De havde et Ben i Halsen“.

Nu blev jeg nødt til at hoste, og „Skavanken“, som Medicineren havde talt om, kom frem, men i en højst ubetydelig Grad.

„Jeg tænkte det nok!“ raabte han. Derpaa sagde han, men meget høfligere end før: „Det er smukt af Dem, at De vil tjene vort Fædreland; men De kan ikke bruges til aktiv Krigstjeneste, De vil blive overanstrengt og ukampdygtig efter otte Dages Marsch“.

Jeg protesterede. Jeg forsikrede, at jeg var en udmærket Fodgænger, at jeg havde gaaet til og fra Ros-

filde paa én Dag, og at jeg var en god Rytter, som flere Gange havde redet et Par Mil om Dagen; men Alt for-gjæves.

„Jeg kan ikke forsvare at lade Dem gaa med“, sagde han. „Tro De mig, kom De med, saa vilde De ikke faa Deres Lyst til at kjæmpe mod vore Fjender tilfredsstillet. De vilde komme paa Lazarettet inden De kom i Krig“.

Den Doktor var en haard Hund, jeg tror han hed Pin-ques eller Pingel. De andre tilstedeværende Sessions-herrer havde hørt paa vort Ordskifte med en vis Delta-gelse og jeg kunde godt se paa dem, at de gjerne vilde lade mig komme i Trojen; men Doktoren afbrød Diskus-sionen kort og syndigt, idet han sagde: „Gaa ind og klæd Dem paa; vi kan ikke opholde os længer med Dem“. — Og saa gif jeg tænderskjærende og med knyttede Næver ud og klædte mig paa; men til Kammeraterne, som stode udenfor og ventede paa mig, sagde jeg ikke et Ord. Et var jeg imidlertid bleven flog paa: jeg havde ikke for-staaet at bevare den hellige Grav vel.

Jeg kom hjem til Hansens lige saa sluforet og mod-falden som jeg den foregaaende Aften havde været fuld af Alvor og Begejstring, og var det saa forunderligt? Skaar havde jeg allerede i Tankerne set mig avancere til Lieutenant, ja maaske til Major, og idag — — —

Men Ingen i Familien fik Noget at vide om mit Nederlag uden min tilkommende Svoger, og han lo mig ud.

Imidlertid blev jeg ved at gaa paa Centralskolen, og jeg havde den Glæde at blive Fører for „en Deling“,

som jeg bibragte de militære Kundskaber, jeg med saa megen Iver og Ihærdighed havde tilegnet mig; og det var dog en Smule Plaster paa det Saar, jeg havde faaet, uden at have været i Krig.

Aaret 1848 gik forovrigt hen med smaa Sejre og smaa Nederlag, og det endte med en langvarig Vaabenstilstand, som i Birkeligheden ingen ærlig Vaabenstilstand var; thi den blev idelig brudt fra Sjendens Side og var altsaa værre end en Krig.

Saa kom Aaret 1849. Den danske Regjering opfagde Vaabenstilstanden til den 3die April og samme Dag rykkede Bülow fra Als ind i Sundeved. Ved Alsbøl slog de Meza den preussiske Oberst Saint-Paul, og efter flere mindre Træfninger var hele Sundeved atter i vore Hænder. Mit Blod kom bestandig i Rog, naar „Skillingsbladet“, som udkom fra Sally B. Salomons Trykkeri i Bimmelskafstet, bragte Efterretninger om en lille Sejr, men det var lige ved at koge over, da Efterretningen om et sørgeligt og ydmygende Nederlag slog ned som et Lyn fra en klar Himmel og bragte Sorg og Harme med sig. Og det var Efterretningen om det Alidsaar, Danmark fik i Eckernforde Fjord Skjærtorsdag den 5te April, og hvorom det første Budskab kom til Kjøbenhavn Langfredag om Eftermiddagen:

Lad kommende Historieskribere dømme om dette „Coup“ som de bedst kan; men Et vil enhver Sømand give mig Ret i, og det er: at man sejler ikke ind i en af Sjenden beskyttet Fjord med paa lands Wind og uden tilstrækkelig Dampkraft til at komme ud igjen, hvis Foretagendet mis-

lykkes. Og selv om Ordren havde været nok saa bestemt, saa gives der dog Tilfælde, hvor et Linieskibs Chef, med det uhyre Ansvar, der hviler paa ham, maa handle efter bedste Konduite og hellere lade være at parere Ordre end sætte Vren og Hundreder af Menneskeliv paa Spil.

Bed at se et Folk efter en Sejr og efter et Nederlag, faar man først et samlet Indtryk af dets Livskraft og dets Intelligents. I 1849 saa jeg det i begge Situationer, og Totalindtrykket var lige saa smukt som betegnende.

Nederlaget kom før Sejren. Paa alle Torve, og navnlig paa Kongens Nytorv, saa man smaa Grupper af Mænd og Kvinder, der talte sagte og ivrigt sammen, som om de var bange for man skulde høre dem; Andre gik omkring med blege Ansigter, lynende Øjne, sammenbidte Tænder og knyttede Næver; men de sagde ikke et Ord. Mødte Venner og Bekjendte hverandre, stode de stille, saa paa hverandre, og gik videre.

Først var der Tvivl. Efterretningen maatte være falsk. Det var jo umuligt, at et saa mægtigt Linieskib som Christian den 8de kunde være stukket i Brand af Kuglerne fra et Par smaa Strandbatterier, og om gloende Kugler havde de Fleste aldrig hørt Tale.

Efter Tvivlen kom Breden og den gav sig Luft i stærke Udfald mod Krigsminister Hansen, som var alt Andet end populær. Følgen kaldte ham for „Hundejægeren“ — i Anledning af hans Forbud mod at Hunde maatte færdes paa Bolden — og de bedre Klasser kaldte ham „den Bøgel-sindede“. Hvorom Alting er: Breden maatte have Luft,

og efter denne kom Resignationen, og Resignationen blev den sejrende hos det igjensjødte Folk, der allerede var bleven fortrolig med de Lykkeomskiftelser, en Krig kan medføre. Kv'nderne vare her — som ved saa mange andre Lejligheder, hvor det gjælder om at bære tunge Sjælebyrder — de stærkeste, og skjøndt de ikke kunde tilbageholde Graaden, opretholdt de dog Modet og Haabet hos dem, der vare nær ved at tabe begge Dele.

Det var en Kjendsgjerning, at Christian den 8de var sprunget i Luften, Gefion erobret af Fjenden og mange Hundrede Mennekeliv gaaet tabt ved en — jeg kunde næsten fristes til at sige — vanvittig Plan; men det var ogsaa en Kjendsgjerning, at her saa man et helt Folk i i Sorg, uden at høre det klage.

Mange og tunge Dage fulgte efter dette Nederlag. Bore Tropper bleve fordeltte rundt omkring. Bülow var bleven Overgeneral, med Hovedkvarter i Fyn; paa Als havde Oberst de Meza Overbefalingen, og det norske Korps, under Olaf Rye, gjorde i Løbet af Maj og Juni sit mærkværdige Tilbagetog gjennem Sylland, kjæmpende og undvigende, synlig og usynlig i næsten otte Uger, og naar der staaer skrevet paa hans Mindestotte:

„Drog han tilbage, var det med Hæder — stormed' han fremad,
var det til Sejer“ —

saa er dette en historisk Sandhed, der aldrig vil blive bestridt.

Uagtet de Forberedelser, der bleve truffet til et Udsald fra Fredericia med vor samlede Styrke, dreves med stor Hemmelighedsfuldhed, for at ikke Fjenden skulde saa

Nys derom, kunde dog Tamas sladdrende Tunger ikke tie gauffe stille, og vi vidste saaledes i Kjobenhavn, at Oprørerne havde gravet sig nærmere og nærmere ind under Fæstningen og opkastede den ene Skandse efter den anden. Der gif en bange Anelse igjennem Danmark: Enhver følte, at nu stod der mere end en enkelt Fæstning paa Spil.

Men Bæren var endnu ikke moden; den modnedes først, da Rye havde loffet den preussiske General Brittwig og hans Rigtropper saa langt op i Jylland, at de ikke kunde ile den slesvig—holstenske Belejringshær til Hjælp. Da hentede man de Meza fra Als med hans Flankekorps, Rye fra Helgenæs med hans, og General Bülow kom, efter at et Krigsraad var holdt i Veilby den 4de Juli, med sine Tropper over til Fredericia.

Ogsaa dette fik man at vide i Kjobenhavn i de første Dage af Juli. Stemningen var febrilsk, næsten aandeløs; man spurgte Enhver, man mødte paa Gaden, om der var noget Nyt, og man fik et slukoret Nej til Svar.

Endelig oprandt Dagen, Sejrsdagen, som skulde læge det dybe Alivsjaar, Oprørerne havde slaaet det danske Folk ved Eckernförde, og som skulde gjøre den 6te Juli til en af de stolteste og smukkeste Mærkedage i dets Historie.

At have oplevet en saadan Dag er det samme, som at have oplevet et Stykke af et Folks Historie.

Allerede om Formiddagen kom der et ualmindeligt Liv og Røre i Folk; der blev Trængsel i Bimmelskafstet, og man kunde næppe komme frem. Oppe ved Rancellibygningen, hvor Krigsministeriet havde sit Sæde, var Trængselen lige saa stor: man kunde næsten høre og føle

Hjerterne banke mod hverandre. Mænd og Kvinder, som aldrig havde set eller talt med hverandre før, søgte og fandt Trost hos hverandre. Alle ventede, Alle haabede.

Endelig kom Budskabet, og det bragte Sejr, Sejr over hele Linien, og en jublende Tak opsteg til ham, „der styrer Folkenes og Kongernes Skjæbne“.

„Dprørernes Skandser vare blevne stormede og tagne; alle Panser, som luffede for Kamppladsen, ligesaa; Lovgravene rensede og Dprørerne, efter en haardnasket Modstand, drevne paa vild Flugt“. Tenserne havde kjæmpet som Karle og deres Føreere var gaaet foran „findige og modige“ eller „modige og findige“ — Alt efter Enhvers Naturel. Det var derfor med fuld Ret Kong Frederik sagde til sine Soldater: „I Kampen ved Fredericia, den heftigste og blodigste, Hæren endnu har bestaaet, have I erhvervet Eder Krav paa Fædrelandets Erkjendtlighed og føjet en ny Hædersdag til dem, Danmark med Taknemlighed erindrer. I have vundet en Sejr, der vil mindes i Danmarks Historie“.

Jeg formaar ikke at beskrive de Glædesudbrud, der fulgte paa dette Budskab. Mænd og Kvinder omfavnede og kysjede hverandre; der voxedes kraftige Haandtryk; man sagde Du til hinanden, om man saa aldrig før havde set hinanden, og Mange, der havde været Uvenner i Dage og Aar, bleve i Djebkliffets Begeistring forsonede og rakte hverandre Haanden til Vensteb og Forlig. Vi vare Alle blevne som Brødre og Søstre i en eneste stor Familie, og der var ikke den Ting, den ene onskede, som den anden ikke vilde give, naar det stod i hans Magt at opfylde On-

stet. Og saa smilede Solen saa mildt og straalende saa varmt ned paa denne jublende Mængde, som om den tog Del i dens Glæde og vilde bidrage Sit til at forhøje den.

Saa, det var en dejlig, en uforglemmelig Dag!

Men den var ogsaa dyrefjæbt.

Mange af Landets bedste Sonner vare faldne i Kampen og blandt dem blev Ingens Død mere almindelig beklaget end General Olaf Ryes. Efter at to Heste vare skudte under ham og han tilfods førte sine Folk mod Treldestandsen, ramte en Kugle ham i Laaret og en anden i Underlivet, og fra den Dag, han faldt, sagde Soldaten om enhver falden Baabenbroder: „Han gik til Ryes Brigade“.

Jeg har med en vis Forkjærlighed, som jeg haaber man vil finde naturlig, dvælet ved disse to mærkelige Mars Begivenheder, og naar jeg ikke har taget Maret 1850 med, saa er det, fordi jeg ikke er Historiker og desuden frygter for, at naar jeg skulde fortælle om Slaget ved Isted og om Belejringen af Frederiksstad, saa vilde jeg mangle nye Udtryk for de storartede Indtryk, jeg ogsaa fik af disse Hædersdage, og trætte mine Læsere, istedetfor at underholde dem.

Min første Audients hos Kong Frederik VII.

Ligesom Christian den 8des Død havde fremkaldt mange og store Omvæltninger paa det offentlige Livs Omraade, saaledes havde den ogsaa bragt Forandring i mange smaa Forhold, og disse ramte mig med saa mange Andre, der havde nydt godt af hans Opmuntring og Gæmildhed. Raadessekretariatet blev ophævet, og den aarlige Understøttelse, jeg havde faaet, faldt selvsølgelig bort. Gehejmeraad Udler havde taget eller faaet sin Afsked som Kabinetssekretær og Justitsraad Trap var bleven ansat i hans Sted. Overhofmarschal Levehaus Afsked var der ogsaa Tale om i en vis intim Kreds; men det hed sig, at den afdøde Konge paa sit Dødsleje havde anbefalet ham til Sønnen som en paalidelig og trofast Tjener, og denne Anbefaling sejrede over de Intriguer, der allerede tidlig begyndte at gjøre sig gjældende ved det nye Hof. Og han forstod ogsaa med en gammel Hofmands Rutine og Finsighed at indrette sig efter de forandrede Forhold og læmpe sig efter Overgangen fra at repræsentere et ceremonielt kongeligt Hof til at agere som et Slags Hovmester i et rigt Privatlivs Husholdning; thi det var kun ved enkelte officielle Lejligheder, at han fik Anledning til at væbne sig

med Marschalstaven og iføre sig sin pompøse Overhofmarschalsdragt.

Men at Levegau var en Mand, Fædrelandet endnu kunde bruge, godtgjordes ved, at vort daværende konstitutionelle Ministerium benyttede ham som Sendemand til udenlandske Magter, for at han hos dem kunde tale vor Sag og søge deres Bistand mod Tysklands Overgreb og skammelige Forurettelser.

sa
 Stedet for Naadessekretariatet blev der oprettet „en Civilliste“, med Kammerherre Berling som Chef — han var allerede tidligere udnævnt til Kongens Privatsekretær — og hos ham skulde man søge, naar man attraaede Noget, og fra ham gik Vejen gennem Grevinden til Kongen. Det faldt mig ikke ind, ad denne Vej at søge om Fornyelse af den Understøttelse, jeg havde haft af Naadessekretariatet, og jeg søgte af alle Kræfter at klare mig, uden ad Bagtrapperne at bejle til Gunstbevisninger.

Der herskede stor Meningsforskiel, saavel i Pressen som blandt de den Gang Styrende, om det fgl. Theater for Fremtiden skulde fortere under Staten eller under Civillisten; der blev offentlig og privat skrevet pro & contra om denne Sag, og der blev indsendt til Overhofmarschalatet flere baade anonyme og navngivne Forslag om det fgl. Theaters Omorganisation — formentlig lige anvendelige enten Theatret blev stillet under Kongens eller under Statens Protektorat.

Ogsaa jeg havde indsendt et saadant Forslag, der, hvor mangelfuldt jeg nu finder at det er, dog havde tiltalt Theaterdirektøren og bevirket, at Levegau, hvis The-

atret kom til at sortere under Civillisten, vilde indstille mig som Regisjør ved det; men da den endelige Afgjørelse var taget: at Theatret skulde sortere under Staten, og Heiberg af Kultusminister Madvig blev indstillet og udnævnt til dets Direktør, forlangte denne — hvad der jo var ganske naturligt — frie Hænder i Balget af de ham underordnede Embedsmænd, og jeg maatte vige Pladsen for Kammerassessor Arnesen, der, efter at have fungeret i 4 a 5 Uger, pludselig en smuk Dag igjen forlod Skuepladsen, for aldrig mere at vende tilbage.

Inden Heiberg i 1849 blev Theaterdirektør, bestyredes Theatret midlertidig af den gamle Direktion, og da Rollerne til mit Drama „Sanct Olafs Dag“ vare blevene uddelte i Efteraaret 1848 og Læseprobe afholdt, kom der en Dag en rødskolet Sakaj til mig og bad mig om at komme ud til Excellencen, som ønskede at tale med mig. Levehau havde ligesiden „Gustav III.“ blev forbudt, vist baade mig og min Forlovede nogen Interesse, og jeg var derfor ikke lidet spændt paa, hvad han vilde mig.

Da jeg kom ud paa Amalienborg, hvor han havde sin Bolig, blev jeg modtaget med følgende Ord: „Jeg har et Forslag at gjøre og et velment Raad at give Dem; og det er efter en Konference med Gehejmeraad Adler, at jeg har sendt Bud efter Dem“.

Jeg bukkede — jeg bukkede tidt i de første Aar af mit Ophold i Kjøbenhavn, for jeg huffede altid Digterens Ord, jeg som Barn havde hørt afdøde Winsløv fremfige paa Bergens Theater: „Min Søn, om Du vil i Berden frem, saa buk“.

„Ser De“ — vedblev han — „vi ere Begge blevne enige om, at det vist var klogeſt, om „Gustav III.“ kom til Opførelſe før „Sanct Olafs Dag“, da det forſte er mere effektfuldt end det ſidſte, der ikke er fri for en altfor tydelig Paavirkning af Dehlenschlæger, og desuden gjen-nemgaaende er for alvorligt og ikke fri for adskillige „Haſtemte Toner“. Vi mene, at dette vil være heldigſt for Dem og Deres Fremtid, og da Direktionen ikke har Noget imod denne Forandring, bør De ſøge Audients hos Hans Majestæt Kongen, og ſaa den Tilladelse, ſom hans højsſalig Fader nægtede Dem“.

Jeg havde, oprigtig talt, rent glemt den Hiſtorie, men da Excellencen var ſaa venlig at erindre den, fandt jeg hans Raad praktiſk, og gif ſtrag ind paa det.

„Lad et Exemplar af Bogen ſmukt indbinde“, fojede han til, „og ſøg ſaa Audients hos Kongen; naar De har hans Tilladelse til at opføre det — og den er jeg vis paa, at De vil ſaa — ſaa ſkal dets Indſtuderling ſtrag blive paabegyndt“.

Med et ſmukt indbundet Exemplar af mit kun des-værre altfor tidt omtalte Drama agede jeg ſaa en Søndag Morgen med Deligencen ud til Frederiksborg og gif op til Slottet.

Det var anden Gang, jeg ſtod i et kongeligt For-gemaal; men denne Gang var jeg ikke forknyt, og der var heller ingen brutal Sourhavende, ſom vilde kyſe mig bort. Jeg var kun nyſgjerrig efter at erfare, om Kongen af Danmark endnu erindrede, hvad Kronprindsen af Danmark i Aaret 1844 havde ſagt.

Da Stjernerne, Korsene og Nøglerne havde været inde, kom Turen til mig. Jeg gik ind og gjorde min dybeste Reberents.

Kongen kom hen til mig, rakte mig Haanden og sagde smilende: „Tak for sidst“.

Jeg saa forundret og glad paa ham, men mælte ikke et Ord: jeg syntes, at Hans Majestæt var begyndt saa godt, at jeg ønskede han skulde blive ved. Og han blev ved:

„Levezau har anbefalet Dem til mig, og da jeg hørte, hvem De var og hvad De havde været, kom jeg til at tænke paa, at De jo ombord paa „Caroline Amalie“ allerede havde anbefalet Dem selv. Det er mig kjært at kunne opfylde Deres Ønske“.

Jeg takkede ham hjerteligt.

„De har Deres Opus med Dem, ser jeg, lad mig saa det, skjøndt jeg ikke vil love Dem at læse det. Jeg holder i det Hele taget mere af at se Komedier, end af at læse dem“.

Jeg rakte ham Bogen og han betragtede Bindet med et lunt Smil.

„Bindet er smukt nok“, sagde han, „bare nu Indholdet svarer til det“.

Saa bladede han lidt om i Bogen, mens han af og til betragtede mig med en vis Forundring.

„Det er besynderligt“, sagde han, „da jeg gjorde Deres Bekjendtskab paa „Caroline Amalie“, var De en raff, men temmelig „großgeschnosfen“ Sogut, og nu har De skrevet en hel Komedie, ovenikjøbet om en Konge, som en Skurk tog Livet af; det varer vel heller ikke længe, førend De ogsaa skriver en Komedie om mig“.

„Gud forbyde det, Deres Majestæt!“ svarede jeg med bevæget Stemme.

„Naa, ja, De mener, at De ikke godt kan skrive om mig, før jeg er vel død og borte, og skudt bliver jeg vel næppe; men saa“ — tilføjede han smilende — „haaber jeg ogsaa, at De ikke bliver altfor slem imod mig“.

Jeg saa ham trofast ind i hans lysende Øjne og der kom Taarer i mine.

„Det lader til, at De begynder at holde af mig“, sagde han, „jeg kan læse det i Deres Øjne; men jeg kan ogsaa ganske godt lide Dem, og det har jeg allerede sagt Dem én Gang før“.

„Deres Majestæt har en udmærket Huskommelse, mærker jeg“.

„Ja, min Huskommelse er god, jeg kan huske de mindste Enkeltheder, selv om de ligge mange Aar tilbage i Tiden. — Men nu maa det være nok for idag. Giv mig endnu en Gang Deres Haand, men tryk ikke min saa haardt som De trykkede den ombord“.

Jeg greb hans Haand og vilde føre den op til mine Læber — det havde jeg jo lært af salig Kong Christian —; men han trak den uvillig tilbage og sagde næsten vred: „Nej, den Slags Underdanighed sætter jeg ingen Pris paa“, og idetsamme vendte han mig Ryggen og gik op i den anden Ende af Gemakket; men han vendte pludselig om og sagde: „Det er sandt, glem ikke at hilse paa Grebinderen“, og idetsamme nikkede han venligt.

Jeg gjorde atter min bedste Reverents og gik saa ud i Forgemakket, hvor jeg vekslede nogle Ord med Kultus-

minister Madvig, som imidlertid havde staaet og ventet paa min Udgang og syntes at være noget utaalmodig over, at jeg var bleven saa længe derinde.

Saa gik jeg over til Grevindens Forbærelse, hvor der var næsten ligesaa mange Stjerner og Nøgler, som hos Hans Majestæt Kongen.

I de derpaa følgende 2 Aar kom jeg jævnlig et Par Dage om Ugen ud til Frederiksborg, hvor jeg boede sammen med Billedhugger Kolberg, en Elev af Thorvaldsen, og jeg blev ikke sjælden, naar Kongen gjorde sit Morgentouillette, kaldt ned til ham for at fortælle Smaahistorier fra mit Sømandsliv; og naar jeg saa en Gang imellem fortalte en mindre troværdig, men ret morsom „Skrone“, som jeg havde hørt af en gammel Ulf, vendte han sig pludselig om fra Servanten, som han stod ved, og sagde leende: „Nu lyver De!“ og saa svarede jeg trohjertigt: „Ja, naar Deres Majestæt ikke vil tro Løgn, saa skulde ogsaa —“ og saa smed han mig leende det vaade Haandklæde i Ansigtet.

Saaledes nedladende og godmodig kunde han være, naar han var i godt Humør; men jeg har ogsaa set ham smide den tomme Vandkande efter en Person, der forsvandt ud af den ene Dør, netop som jeg kom ind af den anden. Randen gik i hundrede Stykker mod den netop tidsnok lukkede Dør, og jeg trak mig lydløs ud af den, jeg endnu ikke havde lukket efter mig — heldigvis uden at Kongen fik mig at se.

Der var Torden i det huslige Livs Luft den Dag.

Hos Grevinden.

Da jeg stod i hendes Forbærelse og ventede paa min Tur, satte jeg mig paa en Stol, uden at bryde mig om de andre Tilstedeværende. Jeg søgte at samle mine Tanker og lægge en Plan for min Optræden. Dette første Møde med en Dame, som jeg havde kjendt under ganske andre Livsforhold og nu skulde gjense i ganske andre Omgivelser end mellem Damehatte og Tyllskapper, satte mig i en ikke ringe Forlegenhed. Jeg havde kjendt hende som Figurantinde ved Balletten, og jeg havde handlet med hende, da hun — efter at have gjort en Rejse til Paris med den Mand, som dengang protegerede hende — havde etableret sig som Modehandlerinde i Bimmelskafstet, hvor Kjøbenhavnerne for første Gang saa en fuldvoxen Bordame i udsøgt Toilette præsentere sig i den store Spejlglastrude i Stueetagen.*)

*) Jeg fik nemlig i den Tid hvert Foraar og Efteraar fra mine kvindelige Slægtninge i Norge Kommissjoner, der alle gif ud paa at kjøbe dem fire Sommer- og Vinterhatte, og jeg kjøbte hver og en hos Frk. Rasmussen. Hun havde en medfødt Smag for, hvad der passede enhver Alder, og en Farvesands, der ikke stod tilbage for den bedste Malers. Jeg lod hende sy et Par nydelige Kapper til min Moder, og denne takkede mig i hjertelige Udtryk for, at „de passede saa godt til hendes gamle Ansigt“.

Hvorledes skulde jeg nu te mig lige overfor denne Dame? Jeg fandt det ikke raadeligt at berøre vor tidligere Handelsforbindelse, og heller ikke fandt jeg det klogt at hentyde til, at jeg havde set og talt med hende mange Gange før, det vil sige: naar hun ikke selv slog paa den Stræng, og slog hun paa den, saa vilde det dog falde mig vanskeligt at bevare Diskretionen.

Endelig kom jeg i mine Overvejelser til det Resultat, at lade Tilfældet raade, og da den gamle Kammerherre B. kom ud fra hendes Gemak og bad mig træde ind, da Kongen ved sin Kammertjener havde underrettet Grevinden om mit Komme, satte jeg mig i Positur og traadte ind.

Men jeg kunde rolig have sparet mig min Frygt for, at hun skulde minde mig om Fortiden.

Hun stod midt paa Gulvet i sit smagfuldt dekorerede og møblerede Boudoir, der var rigt udstyret, men ikke overlæsset, med kostbare Gjenstande fra Fortiden og Nutiden.

Hendes Atlas-Ålædning var rig, men ikke broget og smagløs, hun havde paa Hovedet en lille Barret af sort Fløjl med en hvid Fjer i, som faldt gratioøst ned over den venstre Skulder, og i Haanden havde hun en gammeldags Biste, besat med Diamanter — formodentlig et Arvestykke fra Kongens Moder, som igjen havde arvet det fra tidligere danske Dronninger. Hendes Figur var fyldig og afrundet — dog langt fra saa fyldig som den senere blev, men hendes Ansigt, med den noget fladtrykte Næse, var ligesaa simpelt som det altid havde været.

Hun modtog mig med en Anstand og en fornem Medlidenhed, der formodentlig skulde vise, at om hun end ikke endnu var saa ganske fortrolig med at bære Silke og Purpur, saa bestræbte hun sig dog for, og med Held, at imponere ved sin Holdning og sit Væsen. I ethvert Tilfælde var Figurantinden aldeles forsvunden, og et Glimt af den forhenværende Modehandlerinde sporedes kun i hendes smagfulde Paaklædning.

„Gr. Brun?“ spurgte hun, idet hun gjorde en hilsende Bevægelse med Bisten.

„Til Tjeneste. Hans Majestæt Kongen opfordrede mig til at hilse paa Deres Naade.“

„Ja, jeg ved det; Kongen har underrettet mig om Deres Komme. — Talen er nok om et Stykke, De har skrevet, og som hans asdøde Fader i sin Tid forbød at opføre.“

„Ja, Deres Naade.“

„Kongen har sendt mig det“ — her pegede hun paa en lille Etager af Rosentræ, hvorpaa Bogen laa — „og det skal være mig en Fornøjelse at læse det. Jeg tænker ikke, der skal være noget i Vejen for dets Opførelse.“

„Kongen har allerede været saa naadig at tillade, at det opføres,“ svarede jeg hurtigt.

„Naa, har han allerede det,“ sagde hun med en lille Grimasse, der forøvrigt klædte hende ganske godt; men hun tog sig hurtigt i det og forandrede Grimassen til et naadigt Smil, idet hun søjede til: „Jeg vil alligevel læse det, jeg interesserer mig meget for den dramatiske Vite-

ratur, og jeg skal ogsaa interessere mig lidt for Dem, Sr. Brun."

Jeg bukkede.

„Overhofmarschallen har fortalt os" — dette „os" syntes hun med et vist Velbehag at betone — „om Deres Fortid, og da Kongen hørte det, sagde han: „Det maa være den Styrmand, jeg for nogle Aar siden rejste med fra Flensborg til Bordingborg." Var det Dem?"

„Jo, det var mig. Det var smukt af Kongen, at han erindrede mig; det havde jeg hverken haabet eller ventet, og blev derfor glad overrasket, da jeg hørte det af hans egen Mund."

„Naa, har Kongen ogsaa sagt Dem det," sagde hun med en underlig Latter, „ja, hvad bliver der saa tilbage for mig at sige Dem? — Men nu tør jeg ikke opholde Dem længer. Altsaa: Au revoir. Er der Noget, jeg kan tjene Dem med, saa henvend Dem i Fremtiden kun til mig, og jeg skal gjøre hvad jeg kan for at være Dem til Nytte."

En ny Hilsen med Bisten, et nyt Smil med et nyt Udtryk — og jeg var med et høfligt Blik ude af Boudoiret.

Da jeg kom ned i den indre Slotsgaard, traf jeg Bejret dybt. Jeg havde en Følelse, som om jeg havde spæbet i Fare, og jeg kunde ikke gjøre mig selv rigtig Klog paa, hvad det egentlig var, som hos denne Dame baade havde mishaget og imponeret mig. Jeg havde tydelig lagt Mærke til, at hun forstod at give sit Ansigt det til Lejligheden passende Udtryk; jeg havde ogsaa godt be-

mærket, at hendes Stemme formelig kunde blive indsmigrende, og jeg begyndte at begribe, at hendes Naade enten oprindelig besad eller ogsaa havde tilegnet sig visse Egenskaber, der nok kunde overtale og bedaare. Men hvorum Alting var: Et sagde jeg strax til mig selv: Tag Dig i Agt for hende!

Jeg opsogte nu Overhofmarschallen, som den Dag netop var paa Slottet, og traf ham i et straalende Humør.

„Maa, min unge Ven!“ — raabte han mig imøde — „hvordan gif det Dem saa? De har været hos Kongen — og ogsaa hos „hendes Naade“,“ føjede han til, med et ironisk Tryk paa denne Titel.

„Deres Excellence ved det allerede?“

„Ja, min Excellence maa vide Alt, hvad der foregaar ved Hs. Majestæts Hof.“

„Alt?“ spurgte jeg tvivlende.

„Ja, Alt — jeg mener naturligvis kun Alt, hvad man uden Brud paa Anstand og Belansthændighed kan være bekjendt at vide,“ føjede han smaaleende til.

Dg nu maatte jeg fortælle ham, hvad han endnu ikke vidste: hvad Kongen havde sagt og hvad Grevinden havde sagt, idet jeg føjede til, hvad jeg havde sagt til mig selv om den sidste; men ligesom jeg godt var begyndt at fortælle, afbrød han mig hurtig med et: „Tal ikke saa højt.“

Da jeg var færdig med min Beretning, som han med stor Opmærksomhed havde hørt paa, sad han nogle Øjeblikke og saa tankesuld hen for sig. Derpaa rejste han

sig pludselig i sin fulde Højde og sagde lige saa sagte, som jeg efter hans Opfordring havde talt: „Ja, De har fuldkommen Ret, man maa tage sig i Agt for hende, for hendes Magt er stor; gid hun aldrig maa misbruge den“. Der laa i dette Djeblik et Strøg af Bekymring over hans høje Bænde, som røbede den Frygt, han nærrede for, at dette Ønske ikke vilde blive opfyldt, og Fremtiden viste ogsaa, at Frygten var vel begrundet.

Senere — efter at jeg ofte havde været derude — blev det mig snart klart, at man maatte give Agt paa hvert Ord, man talte, og Billedhugger Rolberg, som jeg allerede har omtalt, afgav et eklatant Exempel paa, hvad Uforsigtighed i den Retning kunde føre til. Han laa derude for at modellere Kongens og Grevindens Buste, og da han var en godmodig Sladderhank, fortalte han, naar han én Gang om Ugen kom ind til Kjøbenhavn og besøgte den Kafé, Theatrets Kunstnere besøgte, flere Ting, som han helst skulde have tiet med. Dette kom for Grevindens Øren og Følgen blev, at den gode Rolberg over Hals og Hoved maatte lade sine halbfuldendte Buste i Stikken, og — forsynet med en rigelig Lærepenge — sporenstregts rejste til Rom, hvor han senere døde.

Da jeg herefter kun flygtig kommer til at omtale Grevinden, vil jeg kortelig omtale de Indtryk, jeg i den Tid, jeg kom paa Frederiksborg, fik af hende.

Hun var et ypperligt Hoved og forstod at bruge det til at fremme sine Planer. Hun besad et eminent Sprog-talent, havde lagt sig efter Fransk, Tydsk, Engelsk og

Spansk og talte disse Sprog med en Lethed, som om hun var født i alle fire Lande paa én Gang.

Hun var meget godgjørende, men holdt ogsaa af, at man fik hendes Godgjørenhed at vide, og hun glemte sjelden Den, der havde været saa uheldig at fornærme hende, om hun end fortræffeligt forstod at lade som om hun havde glemt det.

Men hun manglede en i sin Stilling saare væsentlig Egenstabs: hun forstod ikke at beherske sin Higen efter at indtage en Plads, som ikke ifølge hendes private Forhold til Kongen tilkom hende, og hun kunde ikke lade være at blande sig i Statsjager og Embedsbesættelser. Hun var i Hofhusholdningen paaholden indtil Kniberi, og hun saa Hofbetjentene paa Fingrene med Dine som en Argus.

Der skulde stor Smidighed og Kløgt til at omgaa hende, og mange vare de, som hun trak til sig, men atter stødte fra sig, da de ikke forstod at holde paa den Respekt, hun fordrede; og saa ubetydelig en Person, jeg end den Gang var, saa overdriver jeg ikke, naar jeg siger, at jeg nu kunde have været i Besiddelse af Rang og Titel, naar jeg havde forstaaet, uden Indvendinger, at gaa i hendes Kjølvand og rette mig blindt efter hendes Villie. Men jeg var nu en Gang ikke anlagt til at gaa ad Bagtrapperne og dette havde tilfølgende, at jeg kun blev taalt, fordi Kongen havde fattet en Smule Godhed for mig. Jeg fandt aldrig Naade for hendes Naades Dine, og jeg faldt endog en Gang i Unaade hos Kongen, fordi jeg bestemt havde afflaaet en Unmodning, hun rettede til mig, og som jeg følte mig aldeles udnygtig og uskicket til at opskylde.

Smidlertid var der jo nok af dem, der stode til hendes Tjeneste, og Forfatteren til „Langt fra Danmark“ paatog sig med Fornøjelse det Hverv, jeg havde afflaaet, og fik det ogsaa godt betalt.*) Senere blev han dog sendt ud af Landet ligesom i sin Tid Kolberg, og han døde fattig og forladt dér.**)

Men denne Unaade varede heldigvis ikke længe. Da jeg i Juli Maaned 1851 skulde holde Bryllup og til den Ende havde søgt for min Forlovede om Holbergs Udstyrslegat for unge Skuespillerinder, afflog Biskop Mynster Ansøgningen, fordi min Forlovede var „uægte Barn“, hvorover Kongen, til hvem Ansøgningen var stilet, blev opbragt og gav Kammerherre Berling Ordre til, af Civilisten at udbetale min Forlovede den Sum, Legatet bestemte.

Jeg erfarede siden, at Hans Majestæt havde sagt til Bispen, som for nogle Maaneder siden havde viet ham til Grevinden: „Hvorfor skal Pigebarnet lide for den Fejl, hendes Moder har begaaet? Det er uretfærdigt i højeste Grad.“

„Men, Deres Majestæt, Legatets Statuter sige udtrykkelig —“

*) Det var, at tage til Gjenmæle mod et Pamphlet, der var udkommet om Grevinden, og hvis Forfatterstab man tillagde Baronerne B. F. og D. S.

***) En anden af hendes Tilhængere var en Kammerraad J., som under Kongens første Ophold i Flensborg lod gratis uddele en lille Bog med Titel: „Dies kleines Büchlein gehört den Gräfin von Danner.“

„Jeg ved meget godt, hvad Statutterne sige, men den gamle Joseph Holberg har vist ikke tænkt paa, at han derved forurettede Børn, hvis Opførsel i alle Henseender har været ulastelig.“

Dagen efter Brylluppet førte min Kone og jeg i vor Bryllupsstads op til Christiansborg Slot.

Jeg blev ført ind til Kongen, min Kone op til Grevinden. Jeg mærkede strax, at man havde ventet os. Kongen modtog mig i det Kabinet i Stueetagen, hvis eneste Vindue førte ud til Ridebanen. Da jeg havde takket ham for den Godhed, han saa ofte havde vist mig, og han derpaa havde nedladt sig til at tale med mig om Udskilligt, som viste, at han havde Tillid til mig, rejste han sig fra Vinduesfordybningen, hvori han havde siddet, og sagde:

„Naa, endnu en Gang til Lykke! Gaa nu op til min Kone og tak hende.“

Jeg saa paa ham, og i mine Djne stod der vist et Par store Spørgsmaalstegn.

„Savist skal Du gaa derop,“ vedblev han med et polist Smil, „Grevinden er ikke længer vred paa Dig.“

Jeg gik altjaa op og blev af den smukke Mortensen, Grevindens Kammertjener, ført ind til hendes Naade, som sad ved et dækket Frokostbord og spiste og drak Kaffe med min Hustru, der blussede af Glæde over den venlige Modtagelse, hun havde faaet.

Og jeg blev modtaget paa samme Naade: der var ikke Spor at se af den Brede, der for et Par Maaneder siden havde lynet ud af hendes Djne, og hun smilede saa

huldsaligt og talte med en saa indsmigrende Stemme, at det formelig løb mig koldt ned ad Ryggen.

Seg maatte ogsaa tage Plads og spise og drikke med, og medens vi udførte denne behagelige Proces, underholdt hun os paa en saa livlig og aandrig Maade, at min Hustru blev ganske indtaget af hende.

Som vi nu bedst sad og delikaterede os og passiarede i al Gemhytlighed, stak et Hoved med en Tjeh paa pludselig ind af en hemmelig Dør i Panelet. Det var Kongen, der — som bekjendt — aldrig modtog Damer i Audients.

„Seg vilde blot se Deres Kone,“ sagde han, og da han havde betragtet hende nogle Sekunder, forsvandt han igjen lige saa lydlost, som han var kommen.

Da Frokosten endelig var forbi, forlode vi hendes Maade, som vi først tre Aar efter skulde gjense i Flensborg*).

---

*) Se „Fra Dreng til Mand“

Lidt af hvert.

Efter alle de Omvælinger, „Gustav III.“ havde oplevet, uden at blive opført, kom det endelig til Opførelse den 4de Februar 1849.

Men dette Foster af min unge Musa havde maattet gennemgaa endnu flere Børnesygdomme, end jeg allerede har fortalt om, inden det fik alle sine Tænder.

Der var i Maret 1849 et Røre i Theaterverdenen, som ikke kunde andet end indvirke hemmende paa Forretningsgangen; thi de mere fremragende mandlige Præster af Personalet spekulerede allerede i „den fri Forsatning“ og mente, at de vilde være selvvalgte til at faa Haand med i Styrelsen, medens de mindre fremragende vare bange for, at deres Interesser derved vilde tabe.

Der stod to Partier kraft over for hinanden: det ene Parti — og det var de fremragende — saa op til Levepau, som de mente, at de kunde faa Haand i Hanke med, hvis han blev Styrrer af Theatret under den kongelige Civilliste; det andet opadstræbende, men endnu ikke fuldt myndige Parti, saa med Rette i S. V. Heiberg den Mand, der var bedst skicket til at repræsentere en Kunstanstalt, som Staten skulde opretholde, og begge Partier bejlede

til dens Gunst, som de troede skulde gaa af med Sejren.

Da det nu tillige var blevet en offentlig Hemmelighed, at min Ringhed, hvis Theatret kom til at sortere under Civillisten, muligvis vilde komme i Betragtning med Hensyn til Besættelsen af Registratorposten, saa kom ogsaa jeg en kort Tid ind i Røret, og havde ondt ved at klare mig for alle de Skær, Misundelsen lod dukke op af dens Bølger, for at kringe mit svagt tomrede Skib til at strande. Det begyndte med Stykkets Udstyrelse, som Instruktør Nielsen fandt det „latterligt at koste Noget paa“, men hvis Mening M. Bournonville med sædbanlig Varme gjendrev, og hævdede, at et Stykke af den Natur netop krævede et Udstyr, „der kunde fremhæve dets Fortrin og dække over dets Fejl“. Og Bournonville sejrede, især fordi han kunde paavise saa meget af Garderobe og Dekorationer, som Theatret allerede besad og som kun tidligere havde været brugt i et Stykke, der ikke havde oplevet mere end et Par Forestillinger.

Saa kom der Meningsforskjel om Rollebesætningen. Fru Heiberg, som allerede i Sommeren 1845 med uforglignelig Ynde havde spillet Titelrollen i Heibergs bellerske Situation „Ulla skal paa Val“, vilde — som jeg jo kunde vente — nødig reproducere sig selv i min Ulla, skjøndt den var helt forskjellig fra Heibergs og selvfølgelig ogsaa stod tilbage for dennes; derimod vilde hun, saavidt jeg erindrer, gjerne spille „Fru Schröderheim“; men da jeg havde bestemt denne Rolle for Md. Hansen og hun allerede havde faaet den, nænnede jeg ikke at tage

den fra hende igjen. Følgen blev altsaa, at Fru Heiberg slet ikke kom til at spille i mit Stykke, skjøndt hun upaatvibelig havde faaet langt mere ud af „Baronessen“ end Md. Hansen fik. Heldigvis var Fru Phister saa imodekommende mod Forfatteren, at hun med stor Beredvillighed overtog „Ulfa“s Rolle, og hun udførte den med det faade Skjelmeri og den elskværdige Godmodighed, der allerede den Gang havde gjort hende til Publikum's Yndling. — Nielsen, som skulde spille General Pechlin, og som paa en for mig ligefrem fornærmelig Maade havde modsat sig Stykkets passende Udstyr, modtog Rollen, fordi „den gav første Klasses Feu“; men han lærte den aldrig, og ved Opførelsen prostituerede han sig allerede grundigt i 1ste Akt. Da Generalen skulde afflaa den Orden, Kongen vilde dekorere ham med, snakkede han i den Grad „fort“, at jeg i min Fortvivlelse sagde til Heiberg, som sad i Stabet ved Siden af mig: „Men du gode Gud, hvad er det dog han siger!“, hvortil Heiberg svarede: „Han vrøvler, men der er dog en Slags Mening i hans Vrøvl“.

Imidlertid gjorde dog Stykket Lykke, takket være Fru Anna Nielsen, Kunstnerparret Phister (Phister spillede Bellman), Holst og M. Wiehe. Tredie Akt, hvorom S. Herz havde udtalt sig saa opmuntrende, brød sejrende igjennem, og da Tæppet faldt for 5te Akt, var Bifaldet stærkt og enstemmigt. Men August Bournonville havde ogsaa sat 3die og 5te Akt i Scene med det Mesterskab, hvormed han forstod at ordne Grupper og sætte Liv i Måsserne, og jeg skylder ganske vist ham største Parten af den Lykke, hvormed Stykket blev modtaget. Det blev

opført 5 Gange for udsolgt Hus og blev saa foreløbig henlagt, fordi Holst, som spillede Kongen, og Hvid, som spillede Baron Schröderheim, begge gik som Frivillige med i Krigen, den ene tiljøs som Maanedslieutenant, den anden tillands som Læge.

Den 23de Juli 1849 blev Professor J. L. Heiberg udnævnt til Direktør for det kgl. Theater. Overskou blev ansat som Sceneinstruktør og Arnesen som Regissør under Navn af „Committeret hos Theaterdirektøren“; og hvor længe han fungerede som saadan, har jeg allerede omtalt.

At Heiberg fik meget at kjæmpe imod og kjæmpede med Energi, det kan man læse om hos Overskou; men at han ogsaa i Begyndelsen tog for haardt fat, kan ikke godt benægtes, ligesom det heller ikke kan benægtes, at han manglede det praktiske Greb, uden hvilket en Theaterdirektør ofte griber fejl.

Forholdet mellem ham og mig var blevet noget kjøligt, efter at Fru Heiberg havde undslaaet sig for at spille „Ulla“, og det blev ikke varmere, da han, endnu uvist af hvad Grund, negtede at opføre „Sanct Olafs Dag“, hvortil Rollerne vare uddelte allerede i Slutningen af det foregaaende Aar, og uagtet jeg, efter det af ham selv konciperede ny Forfatterregulativ fra 1842, havde faaet mit Antagelseshonorar udbetalt „som et Bevis paa“ — hedder det i „Intelligensbladene“ —, „at det er Direktionens Hensigt at opføre Stykket“.

Dette var den første Kurre paa Traaden mellem ham og mig. Jeg appellerede rigtignok til Kultusministeren, men denne lige saa elskværdige som fredsommelige Mand

overtalte mig til at lade Sagen bero — idetmindste indtil videre — „da jeg dog maatte huske paa, at H. i sin ny Stilling havde saa mange Ugræbninger og saa mange tunge Byrder at bære, og jeg desuden selv havde indrommet, at han var den eneste Mand i Danmark, der kvalificerede sig til den ansvarsfulde Post, at være Theaterdirektor“.

Ved Madvigs venlige Mægling blev altsaa Sagen stillet i Bero og kom aldrig mere paa Bane, skjøndt man senere har haft Præcedens for, at Theatret skal opføre et Stykke, som det én Gang har antaget.

Smidlertid gik Tiden saa slidelig hen. Ved Antagelsehonoraret for begge mine Stykker, ved de rigelige Procenter, jeg fik af mit opførte Stykke, og ved de „Lomme-penge“, jeg af og til fik af Kongens egen Haand, saa jeg trostigt ind i Fremtiden. Jeg begyndte i Forening med et Par andre unge Mænd, som den Gang sympathiserede med mig, at udgive Theaterbladet „Thalia“, og under dets korte Bestaaen fremkom der af og til Kritiker over og Bemærkninger om det kgl. Theater, som ikke behagede dets Chef, thi han tog endog af et ganske ubetydeligt Tilfælde Anledning til at fratage mig den Tribillet, der efter Regulativet tilkom mig*). Men med elskværdig Ro og Venlighed

*) Jeg havde af den tidligere Bestyrelse faaet Lov til at gaa op bag Scenen, naar jeg ønskede det, og da jeg ved en saadan Lejlighed mødte Professorens bag Kulisserne, hvor der i det Øjeblik var saa snæver Plads, at vi ikke kunde komme forbi hinanden, uden at karambolere, blev jeg af Sceneinspektøren, Hr. Pätges, vist tilbage til Parkettet, hvor jeg kom fra

fik Madvig ogsaa denne Sag bilagt, saaledes: at jeg fik min Billet tilbage, men maatte love, aldrig mere at sætte min Fod paa Scenen.

Dette var den anden og sidste Kurre, og den blev snart klaret, da jeg, som skyldte Heiberg saa megen Taknæmmelighed, gjorde det første Skridt og gjorde det ikke forgjæves.

Da jeg kort Tid efter blev Direktør for Odense Theater, kom han mig atter venlig imøde, og jeg fik ofte Lejlighed til at søge og finde hans Bistand under forskjellige for mig prekære Forhold, som min nye Stilling bragte mig ind i.

Naar vi da lejlighedsvis talte om Et og Andet — han, som min fordums Lærer, jeg som hans fordums Discipel —, kom der ofte en dyb og bitter Ålvor over hans Træk, og det blev mig klart, at de mange Uergrelser og Ubehageligheder, Chikaner og Drillerier, han i sin ny Stilling var udsat for, medens der ved Siden af dem kun viste sig faare faa Lysspunkter, havde tæret haardt paa hans Livskraft og gjort ham affældig for Tiden.

Frederik VII. og Ole Bull.

I Slutningen af 1850, lidt før Jul, fulgte jeg Ole Bull som Sekretær paa hans Tourné gennem Sjælland, Fyen og Jylland. Da vi kom tilbage i Februar Maaned 1851 boede vi begge i Hotel d'Angleterre — han for at forberede en længere Tourné til Udlandet, jeg for at forberede mig paa at overtage Odense Theater som dets Direktør — og vi kom selvsølgelig daglig sammen.

En Dag, det var i Begyndelsen af Marts, da jeg tilfældigvis fortalte ham, at Kongen var kommen ind fra Frederiksborg, sagde han: „Jeg kunde have forbandet Lyft til at hilse paa Kongen, jeg.“

„Hvorfor har Du ikke gjort det for længe siden?“

„Na, jeg kan jo ikke vide, om han vil tage imod mig; og forgjæves vil jeg pinedød ikke gaa.“

„Hvorfor skulde Du gaa forgjæves, naar den simpleste Mand kan søge og finde ham?“

„Ja — man kan jo aldrig vide“ — og han traf saa underlig paa det. „Men Du kjender ham jo. Du kunde jo gjerne tjene mig i at høre Dig for hos Adju-tanten.“

„Med Fornøjelse. Han giver rigtignok sjældent Audients her i Kjøbenhavn; men Tragen ist frei, jeg skal høre mig for.“

Saa gik jeg op paa Christiansborg Slot. Ritmester Blücher („den smukke Blücher“ kaldet) var alene i Forgemakket, og jeg henvendte da mit Spørgsmaal til ham.

„Jeg ved ikke, om det kan ske idag,“ svarede han; „men jeg skal gaa ind og spørge.“

Efter et Par Minutters Forløb kom han tilbage og sagde: „De skal ind til Kongen.“

„Jeg?“

„Ja, han vil tale med Dem først.“

„Men, Hr. Ritmester, jeg er jo ikke ordentlig klædt paa.“

„Snak. De ved jo, Hans Majestæt regner det ikke saa nøje med Sligt.“

Jeg gik ind.

Hans Majestæt modtog mig naadigt; han var øjensynlig i godt Humør og betragtede mig med et Smil, som røbede, at han havde en Skjælm bag Dret.

„Vil Bull virkelig besøge Kongen af Danmark?“ spurgte han, og hans Dine lyste godmodigt.

„Ja, Deres Majestæt.“

„Han maa altsoa have glemt den danske Prins?“

Jeg saa spørgende paa ham.

„Naa, ja, det forstaaer De ikke; men han skal være mig velkommen om en Time, og De skal følge med ham; det morer mig at have et Bidne“ — og saa lo han.

„Et Vidne?“ spurgte jeg muntert, smittet af hans latter.

„Ja. Gaa nu og kom tilbage med Deres Ole om en Time.“

Jeg bukkede og gik.

Efter en Times Forløb stod Bull og jeg, begge i fuld Dress, i Førgemakket — det samme, der førte ind til det Gemak, hvori vor nuværende Konge gav Audientz indtil Slottet brændte.

For at man kan forstaa det Følgende, maa jeg beskrive dette Gemak lidt nøjere. Lige overfor Døren, der førte ind til det, stod et stort Spejl, og midt paa Gulvet et rundt Bord. I Spejlet kunde Kongen se dem, der kom ind, og de, der kom ind, se Kongen.

Vi bleve meldte. Da vi kom ind, sad Kongen paa Bordkanten, med Ryggen vendt mod os. Han holdt sin Sabel mellem begge Hænder som et Strygeinstrument, han var i Færd med at stemme, og i Spejlet saa han paa os med en ubeskrivelig polidst Mine. Omtrent et Minut sad han saaledes, uden at vende sig om, og Ole Bull blev blegere og blegere for hvert Sekund, der gik.

Endelig hvidstede han til mig: „Vil han gjøre Nar af mig?“

„Det ser næsten ud til det,“ svarede jeg sagte.

„Ja, det skal han Pinedød —“

I det samme drejede Kongen sig om og bevægede sig langs Bordets Yderkant til han kom en face med os.

Vi bukkede begge meget bespippede.

„Deres Majestæt,“ begyndte Ole stammende, men blev afbrudt af Kongen.

„God Dag, Hr. Bull,“ sagde han; „det glæder mig at se Dem igjen efter saa mange Aars Forløb. De husker nok bort Møde i Wiesbaden?“

„I Wiesbaden?“ mumlede Bull yderlig konfus.

„Ja, i 1828. Jeg var den Gang tyve Aar, De lidt ældre. Jeg sad i Badehotellets Restaurationsfal og spiste Frokost med en ældre Herre, som havde ledsaget mig paa min Rejse i Udlandet. De kom ind, fulgt af en Opvarter, som bragte deres Violinkasse. De saa paa min Ledsager og mig, hviskede saa lidt med Opvarteren, tog derpaa Violinen ud af Kassen, satte Dem paa det Bord, jeg spiste ved, med Deres Bagdel vendt mod os, og begyndte at stemme Deres Instrument.“

„Men, Deres Majestæt —“

„Jeg var ikke Majestæt den Gang; men desuagtet havde jeg den største Lyst til at lade Dem smide ned af Bordet.“

„Smide mig ned —!“ her hævede Bull sig i hele sin gigantiske Højde.

„Ja, De havde ærlig fortjent det, for De havde sagt til Opvarteren, som af min Tjener havde faaet at vide, hvem vi vare: „en dansk Prins og en dansk Minister — lad dem gaa Pøkker i Bold!““

„Deres Majestæt, jeg husker virkelig ikke — det er saa mange Aar siden —“

„So, De husker det meget godt, det kan jeg se paa Dem,“ vedblev Kongen smilende, idet han gled ned af

Bordet. Derpaa rakte han Ole Bull Haanden og tilføjede: „Saa, nu er den Historie glemt — og tilgivet.“

Under denne Scene stod jeg forpint af Latter og maatte putte mit Lommetørklæde i Munden, for ikke respektstridig at give den Luft. Kongen, som havde set det, sagde nu selv leende: „Se De kun, Hr. Brun,“ og saa lo baade han og jeg, hver i sin Tonart.

Bull saa fra Kongen paa mig og fra mig igjen paa Kongen, der morede sig hjertelig over hans Forlegenhed; derpaa brast ogsaa han i Latter, og nu lo vi alle tre.

„Det var det klogeste Parti, De kunde tage,“ sagde endelig Kongen og rakte ham atter Haanden; „besøg os snart paa Frederiksborg, det vil glæde min Kone at høre Dem spille.“*)

Audientfen var dermed forbi.

To Dage efter rejste Bull og jeg til Frederiksborg og bleve der fra Lørdag Aften til Tirsdag Middag. Kongen syntes godt om Ole Bull og morede sig over de mange Gaskonader, denne gav tilbedste. Søndag Formiddag, efter at vi en familie havde spist Frokost i et af de Værelser, der vendte ud til „Dronningens D“, kom Talen paa

---

*) Grevinden var saa Maaneder iforvejen bleven viet til Hans Majestæts venstre Haand.

Heste, og Kongen fortalte da, at han havde faaet en sort Hingst fra Hannover, et dejligt Dyr, men saa ustyrlig, at Berider Hoff ikke kunde faa Bugt med den.

„Da har jeg endnu aldrig set den Hest, jeg ikke har kunnet faa Bugt med,“ sagde Bull og brystede sig.

„Ja saa! Har De maaske Lyft til at probere det med „Nero“?“

„Ja, Deres Majestæt, lad mig bare faa fat i „Nero“, jeg skal nok tæmme ham.“

„Godt,“ svarede Kongen, „saa ride vi imorgen til Fredensborg.“

Morgenen kom. Dejligt Vejr, men koldt. Hestene stode opsadlede i den indre Borggaard. „Nero“ blev holdt af to Ridelægte og stampede utaalmodig i Jorden med sine smukke Forben. Den havde baade Stang og Trense og desuden Springrem, som skulde hindre den i at kaste sin Rytter bagover.

Ole gik rundt om den og mønstrede den med et kritisk Blik.

„Naa, hvad mener De, Hr. Bull, tror De endnu at kunne tæmme den?“ spurgte Kongen, som allerede sad til Hest.

„Om jeg tror, Deres Majestæt? Den skal Fanden pine mig blive saa myg som en gammel Kjærling.“

Grevinden rynkede sin lille Næse, Kongen smilte og

Berider Hoff lod til at være urolig; men Bull sad allerede nok saa strunt paa „Nero“ og havde grebet Stang og Trense stramt med begge Hænder.

Saa gik Touren ud af Borggaarden, over Broen og henad Bejen til Fredensborg. Kongen og Grevinden i første Række, fulgt af Kammerherrerne K. og U.; saa Berider Hoff og Ole Bull; saa Billedhugger Kolberg og min Ringhed, og endelig to Ridetnægte. Det gik i rasl Trav og Alting syntes at skulle gaa godt. Kongen vendte sig af og til og saa efter Ole — det var klart, at han var urolig for ham og maaske angrede, at han var gaaet ind paa at straffe Bulls Skryderi.

Jeg havde ofte redet sammen med Bull og vidste, at han var en dygtig Rytter; men jeg havde aldrig set Bevis for, at han kunde „saa Bugt med enhver Hest“. Smid- lertid teede „Nero“ sig overmaade venstabelig og bar sin norske Byrde med udsøgt Elegance; men pludselig — om det var Bulls Raadhed eller „Nero“'s Ilterhed, fik jeg aldrig at vide — stejlede denne og satte derpaa i strygende Karriere ind mellem Kongen og Grevinden og saa afsted i en lynende Fart, medens Bull sad fast i Sadelen og sled saa i højre, saa i venstre Tøjle med en Haardnakfethed, som gjorde Dyret rasende.

„Efter ham!“ raabte Kongen og sporede sin kraftige Hest. „Efter ham!“ skreg Grevinden og fulgte Kongens Exempel. „Efter ham!“ brølede Bagtroppen og satte afsted i mere eller mindre forceret Ridt, alt efter som dens Medlemmer vare mere eller mindre vel beredne eller havde mere eller mindre Kurage.

Grevinden var forrest. Hun var en udmærket og uforsfærdet Rytterste, og skjøndt Kongen var en ligesaa fortrinlig Rytter, kunde dog hans kraftige Hest ikke bære sin tunge Byrde saa let, som hendes dejlige Fuldblods var hende. Bull havde vi aldeles tabt af Syne, og vi red alle efter ham vistnok over et Kvarter, inden vi atter fik Dje paa ham.

Endelig saa vi ham holde foran et Led, hvoraf der den Gang fandtes et Par paa Vejen til Fredensborg. Han sad strunk og rolig paa „Nero“, som han havde vendt imod os, og holdt sin Hat i Haanden, som Kunstberider Hinné i sin Tid gjorde, naar han havde udført et smukt Ridt i Manégen.

Kongen parerede sin Hest lige ved Siden af ham. Han var bleg — vistnok mindre af Anstrengelsen end af Angsten for, at der skulde være tilstødt Bull noget — og han slog Bull paa Skulderen og rakte ham derpaa Haanden med et lysende Blik, som kun de have set, der have været ham nær i hans gladeste Timer.

„Gud være lovet, at De er levende og uskadt,“ raabte han med Barme; og vi andre, som nu vare komne til og havde nærmet os i en mindre ærbødige Afstand, gjentog: „Gud være lovet!“

„Ja, jeg mangler, Gud være lovet, ingenting,“ sagde Bull triumferende; „men „Nero“, den Kjærling —“

Kongen saa medlidende paa denne. Den dryppede af Sved; Skum og Blod flød ned fra Kindkæden, og den rystede krampagtig over hele Kroppen.

„Stig af, Hr. Bull!“ sagde han i en bydende Tone til denne.

Bull steg af — næsten lige saa forbløffet som han havde været paa Christiansborg Slot.

„Lad Hr. Bull saa din Hest, Anders,“ sagde han til en af Ridedægtene, „og før saa „Nero“ hen til Kilden derhenne. Gnid den godt af med din Rytterkappe, og naar den har slukket sin Tørst og hvilet sig ud, saa før den tilbage til Fredensborg;“ — og, vendende sig til Berider Hoff, sagde han med bevæget Stemme: „Endnu idag skal „Nero“ skydes.“

Hoff saa spørgende paa Kongen.

„Den skal skydes!“ gjentog denne i en rolig og bestemt Tone. „Ingen skal ride paa den, efterat Hr. Bull — har skamredet den,“ føjede han sagte til.

Der blev en Pause. Grevinden tørrede sine Øjne med sit Lommeturklæde — om hun græd, kunde jeg ikke se, men jeg tror det: hun var ikke ufølsom hverten lige overfor Mennesker eller Dyr, naar de blot ikke kom i Vejen for hendes Planer. Bull nærmede sig Kongen og forsøgte at fremstamme nogle Undskyldninger, men denne afbrød ham og sagde med fremtvungen Spøg: en Hest for Ole Bulls Liv er kun et ringe Offer: det er mange Gange to Tusinde Rigsdaler værd.“

Her begik Bull en af disse Betiser, som hans Lyst til at prale ikke sjældent forledte ham til. „To Tusinde Rigsdaler!“ raabte han; „jeg skal forære Deres Majestæt én hjemme fra Valestrand, som har kostet mig tre Tusinde.“

Kongen saa paa ham med et spydigt Smil. „Jeg modtager ikke Heste som Gaver uden maaske af mine Lige-mænd; jeg lader dem kun dræbe, naar det er Synd at lade dem leve,“ svarede han med den imponerende Højhed, han til sine Tider saa godt forstod at antage.

Bull var atter slaaet af Marken og saa yderst flov ud. Kongen bemærkede det og sagde i en mildere Tone: „De er en modig Mand, og jeg holder af modige Mænd; men jeg bebrejder mig selv, at jeg var tankeløs nok til at sætte Deres Mod paa Prøve. Hvad vilde man have sagt om mig, hvis Hesten var styrtet med Dem og De havde brækket Halsen? Jeg siger endnu en Gang: Gud være lovet, at det gik som det gik,“ Han vendte sig derpaa til sit lille Følge og sagde: „Og nu tilbage til Frederiksborg. Vi har faaet nok af det for idag — og jeg tænker De med?“ sagde han til Bull.

Da vi kom tilbage, saa vi ikke Kongen mere den Dag.

Dagen efter skulde der atter spises Frokost en familie i det forhen omtalte Bærelse, og gjennem dets høje, smalle Vinduer kunde vi se to nydelige smaa „Islandere“ trippe om ude paa Den og se op til Slottet, som om de ventede paa nogen. Denne D stod den Gang i Forbindelse med Slottet ved en Bro, der gik ud fra underste

Etage, og over denne Bro var det, de smaa Heste af og til bleve forte hen paa Den.*)

Efter Frokosten gik Kongen, fulgt af Grevinden og de øvrige Tilstedeværende, ud til de smukke Dyr, og da disse saa ham, løb de ham vrinskende imøde, lod sig traktere med Sukker af ham og slikkede til Tak hans Ansigt og hans smukke Hænder.

„Seg har tidt redet paa disse Smaa,“ sagde han, „men nu er jeg for tung for dem de kunne ikke længer bære mig.“

„Na, maa jeg ikke ride paa en af dem, Deres Majestæt?“ spurgte Bull i en ærbødig Tone.

„De?“ svarede Kongen leende, „nej, De har for lange Ben: naar De sidder overskrævs paa en af dem, vil De se ud som en Kæmpe paa en Gyngehest; men har De Lyst, saa —“

Grevinden rystede misbilligende paa Hovedet. „Huff paa igaar,“ sagde hun.

„Ja, det er sandt,“ svarede Kongen alvorlig, „lad os huske paa igaar.“

„Ja, igaar, Deres Majestæt, det var en anden Sag; men disse Tingester ere jo saa smaa, at jeg kan tage en under hver Arm og løbe med dem;“ og idetsamme slog han virkelig sin højre Arm om den enes Ryg, løstede den op og bar den nogle Skridt, medens Hesten holdt

---

*) Den ovenfor omtalte Bro brændte med Slottet og er ikke senere bleven opført, saa „Dronningens D“ nu ligger aldeles isoleret og er kun tilgængelig pr. Baad.

fig rolig og kun spidsede Øren af Forbauselse over det uventede i Situationen.

„De er ikke blot en modig Mand, men en stærk Mand“, sagde Kongen med den Beundring, han altid nærede for fysisk Kraft.

„Ja, jeg har ganske gode Kræfter“, svarede Ole, idet han hævede sit brede Bryst og løstede sine mustelstærke Arme. „De maa gjerne knibe i dem, hvis De kan, Fru Grevinde“, sagde han naivt til denne, idet han gik hen imod hende med sin opløstede Højre; „men De kan ikke, for den er staalsat“.

Kongen lo og vi lo med; men Grevinden gjorde en Grimace: hun følte øjensynlig ingen Lyst til at „knibe“ Hr. Bull.

„Nu er det vel bedst vi kommer afsted“, hviskede jeg til ham.

„Ja, lad os det; men først maa jeg dog spille dem et Stykke til Afsted. Hent min „Guldre“ — saaledes kaldte han den ene af sine to udmærkede Violiner, en „Stradivarius“.

Jeg hentede den.

„Lad os saa gaa ind, Deres Majestæt, for at jeg kan sige Dem og Hendes Naade en hjertelig Tak og Farvel paa min Violin — lidt af alle Slags“, søjede han til.

Med disse Ord gik han foran ind i Stuen, greb sit Instrument og stillede sig midt paa Gulvet, idet han med et drømmende og tankefuldt Blik syntes at stirre ind i den Fantasier verden, hvorfra han nu vilde mane sine mægtige

og gribende Toner frem af den „Guldre“, der havde bidraget Sit til at gjøre hans Navn bekjendt og berømt i trende Verdensdele.

Og nu spillede han — ikke som han havde spillet de to foregaaende Aftener for en indbudt Kreds af Frederiksborgs Embedsmænd og bedste Borgere, nej, han spillede, som naar han var i sit Hjem, mellem et Par Venner, han holdt af og ikke generede sig for, og det klang vidunderlig smukt: snart blødt og indsmigrende, snart mægtigt brusende som de høje Fossesfald i hans Fædreland. Haaret faldt ham ned i Panden og han saa ud som en Statue, Promethevs pludselig havde givet Liv og Varme, Kraft og mandig Skjønhed.

Kongen sad foroverbøjet, støttende sig paa sin Sabel, og Grevindens Dine svømmede i Taarer; at vi Andre vare mere eller mindre henrykte, hver efter sit Naturel, behøver jeg vel næppe at tilføje. Der var baade Latter og Graad i hans Spil, og efterhaanden som han mere og mere levede sig ind i en Drømmeverden og igjen ud af denne, lød det, som om han vilde give os et Tonebillede af, hvad han i de sidste tre Dage havde oplevet: hans flyvende Ridt paa Nero, dennes ynkelige Tilstand og Død, og til Slutning hans Beundring af det stolte Frederiksborg og hans Tak til dets kongelige Beboer, der fandt et sjælsfuldt Udtryk gennem en Variation af „Danmark, dejligt Bang og Bænge“ og „Kong Christian stod ved højen Mast“. — Endelig sluttede han med en skjærende Diskonants, der pludselig rev os ud af den Ertase,

hvor i vi befandt os, medens den gamle Kammerherre K., som havde faaet sig en blid Slummer, vaagnede med et forfærdet Udbrud, som ikke gav Dissonantsen meget efter i Uffjonhed.

Grevinden var den første, som tog Ordet.

„Det var dog en styg Dissonants, De sluttede med, Hr. Bull“, sagde hun.

„Det var en af min egen Sjæls Dissonantser“, svarede Ole i en smægtende Tone, idet han tørrede Sveden af sin Pande.*)

Kongen saa forundret op, men sagde Intet. Endelig rejste han sig, gik hen til Bull, rakte ham Haanden og sagde med en lidt dirrende Stemme: „Seg siger endnu en Gang: Det var en sand Lykke for mig, at det gik som det gik igaar; jeg vilde aldrig have tilgivet mig selv, hvis De var kommet til Skade. At der kan ligge en saadan Gld og Kraft og en saadan Blidhed og Ynde i den „lille Tingest“ dér, havde jeg aldrig troet. Tag nu min Taf og denne Ring“ — han satte en Diamantring paa Bulls

*) Bull ejellerede i Extravagancer og hans Svar vare undertiden af en saadan Natur, at man saa paa ham med en spørgende Mine, som om man frygtede, at der var Noget ivejen med hans øverste Etage. Saaledes fortælles der, at da han som ungt Menneſke havde Audients hos Frederik den Sjette, spurgte denne ham, af hvem han havde lært at spille. „Af mine Fjælde, Deres Majestæt“, svarede Bull. Kongen blev ganske forskrækket og sagde til Blücher-Altona: „Se at faa ham bort, han er jo gal“.

Finger — „som en Grindring om Kongen af Danmark.
Gud være med Dem!“

Han forlod derpaa Bærelset, uden at oppebie Bulls
Svar. Denne komplimenterede Grevinden paa sin ejen-
dommelige chevalereske Maade, og — saa rejste vi tilbage
til Kjøbenhavn.

Jeg bliver Theaterdirektør.

Paa Turnéen med Ole Bull opholdt vi os Ugen mellem Jul og Nytaar i Odense, hvor han gav fire Koncerter sammen med det Müllerske Theaterselskab, som i flere Aar havde sit Winterstade dér.

I de Selskaber, der af flere mere og mindre fremragende Personer holdtes for ham, og til hvilke ogsaa jeg blev indbudet, gjorde jeg Bekjendtskab med forskjellige af de Mænd, der paa den Tid spillede første Violin i Byens offentlige Liv, og blandt disse var Formanden og Viceformanden i Borgerrepræsentationen, Grosferer W. Petersen (nu Statsraad og Landsthingsmand) og Kjøbmand F. Larsen, en Broder til afdøde Borgermester Larsen her i Kjøbenhavn. De vare Begge meget ibrige Theatervenner, og jeg blev ikke lidet overrasket ved at høre, at de ikke blot kjendte de Stykker, jeg havde skrevet, men ogsaa var vidende om, at jeg „havde skrevet Noget om det fyl. Theaters Omorganisation“.

Repræsentationen havde allerede for et Par Aar siden søgt og faaet Bevilling til at lade opføre Skuespil, men udelukkende for Odense By, og da dens Medlemmer og navnlig de to Formænd ikke længere vare rigtig tilfredse

med den gamle Müllers Virksomhed, begyndte de at underhandle med mig paa Basis af, at jeg skulde overtage Theatrets Styrelse — ikke for egen, men for Repræsentationens Regning. Byens gamle, gemytlige Kæmmerkassjerer, Haugsted, som i sit Kontor havde Udsalg af Theaterbilletter, interesserede sig ogsaa levende for Sagen, og da vi paa Tilbagereisen fra Sjælland atter kom tilbage til Odense, rejste Bull alene til Kjøbenhavn, medens jeg opholdt mig nogle Dage i den livlige og venlige By, hvor jeg under mit første Besøg allerede havde stiftet mange Bekjendtskaber.

Under dette Ophold blev der sluttet en foreløbig Overenskomst mellem Repræsentantskabet og mig, hvorefter jeg skulde overtage Bestyrelsen af Odense Theater fra den kommende Sæson, og denne Overenskomst blev yderligere bekræftet ved Kontrakt i en af de sidste Dage af Maj.

Jeg fik nu travlt med at forberede Alt. Jeg skulde anskaffe Garderobe, Repertoire, Musikalier og, fremfor Alt, et godt Personale, idetmindste et bedre end det, der havde været de sidste Par Aar.

Jeg søgte at rekruttere mit Selskab ikke blot fra de bedre Provindsscener, men hovedsagelig fra Kjøbenhavn og Kristiania, og foruden min Forlovede, som den Gang var Sangerinde ved det fgl. Theater, „lille Møller“ og Frk. Regine Dahlhoff, som vare Elever ved samme, engagerede jeg Fru Betty Smith fra Kasino, Jean Berg og Kas-mussen og Rone fra Kristiania, foruden Fru Emma Sørensen (tidligere Frk. Emma Meyer), som med Held havde debuteret paa det fgl. Theater og gjort megen Lykke i

„Komeo og Julie“*). Fra Provindserne havde jeg desuden engageret Hougaard, Th. Cortes og den „blege Nielsen“, foruden flere mere eller mindre lovende Begavelseser, som jeg haabede at kunde sætte Liv i. Senere kom Stiigaard, Madsen, Anthon Smith m. fl., saa det varede ikke mange Aar før Kjøbenhavns Sekondtheatre begyndte at rekruttere sig fra Odense Theater og pillede de bedste Kræfter ud.

Jeg tog ihærdig fat paa mit vanskelige Hverv, og det lykkedes over Forventning. Efter nogle Aars Forløb blev endog Regjeringen gjort opmærksom paa Odense Theater og Ministeriet Orsted indstillede dette til en aarlig Understøttelse af Rigsdagen, stor 5000 Rdl. aarlig. Men dette Forslag mødte en stærk Modstand fra „Bondevennerne“, og Tscherning udtalte paa sin egen kraftige Maade, „at det var et Foster, som maatte kvæles i Fødslen“.

Dg det blev kvælt efter alle — ikke Kunstens, men Bondevennernes Regler, uagtet der var mange Rigsdagsmænd, blandt andre Oberst Schobelin, som tog sig varmt af Sagen.

Smidlertid havde jeg, efter to Aars Forløb, ved stor Smødefkommen og Hjælp fra Byens Borgere og Embedsmænd, selv overtaget Resikoen ved Theatrets Drift, og jeg regner de 10 Aar, jeg levede i Odense By, for de lykkeligste i mit Liv. Min Hustru og jeg vare, om jeg selv tør sige det, meget afholdte, og vi modtog saaa mange Besøyer paa Velvillie og Venstabs, at vi aldrig ville glemme

*) Se Silhuetter i „Fra Dreng til Mand“.

nd
 det. Ved en Ildbrand, hvor jeg ikke viste mig saa ganske „tabt bag af en Vogn“, og ved et Slagsmaal mellem nogle Dragoner af 6te Regiment og nogle Cigarmagere udenfor Hummerup Kro, tæt ved Fruens Bøge, hvor der hver Søndag om Sommeren var Dans for Byens bedre og bedste Familier, satte jeg mit unge Liv endog i en Smule Fare, og disse to Smaa begivenheder befestede det gode Omdømme, jeg allerede havde erhvervet mig, og som endelig ved min Afrejse til Kjøbenhavn for at overtage Kassinos Theater fandt sit Udslag i mange rige og nyttige Gaver.

Da jeg efter 25 Mars Forløb gjensaa denne By og opholdt mig der et Par Dage, var den ikke til at kjende igjen. Vel havde den faaet en efter Forholdene storartet Jernbanestation, et nyt Raadhus og smukke Anlæg, ligesom den i sin Tid havde været første Sprøjte i Landet til at faa Gas- og Vandværk; men Tonen, Stemningen var bleven en ganske anden: den var bleven stof — bureaukratisk og bedste borgerlig i Ordenes kjedeligste Forstand. De fleste af mine gamle Venner vare døde og borte og de, der vare tilbage, bekræftede, hvad jeg her har sagt: Den glade By var bleven stiv og stram af bare Fornemhed.

Odense Theaterpersonales første Indtog i Flensborg.

Efterat den første Sæson var sluttet, kom der fra flere ansete Mænd i Flensborg — Overpræsident Lassen, Amtmand Wolfhagen, Oberst Steinmann m. fl. — en Opfordring til Formanden for Borgerrepræsentationen, der gik ud paa, at Odense Theaterpersonale skulde komme over til Slesvig og give Forestillinger i Byerne Haderslev og Flensborg — i Alfenraa var der den Gang intet Theater, og Stemningen var desuden i denne slesvig-holstenske Røde ikke af den Natur, at danske Skuespil kunde haabe at finde Indgang dér. Man mente, at vi derved kunde virke for den danske Sag, og man mente endvidere, at Maanederne September, Oktober, November og December indtil Juleugen vilde være den mest passende Tid, da det tyske Selskab under Direktor Refler — eller, rettere sagt, under hans Kone — plejede at komme der ved Juletid. Der blev ikke aabnet os nogensohmhelst Udsigt til, at dette Foretagende vilde blive understøttet af det slesvigiske Ministerium; men da vi allerede i det første Aar havde gjort den sorgelige Erfaring, at Odense ikke kunde soutinere et fast Theater i ni Maaneder, og vi — efter Privilegiet

— ikke maatte give Forestillinger i andre danske Byer, blev det besluttet at gjøre et Forsøg. „Vige saa godt springe i det som krybe i det,“ sagde den resolute Viceformand, og jeg sprang i det med Lyst og Mod.

I Haderslev gik alting godt. Vi bleve modtagne med Belvillie og vandt snart en almindelig Tilslutning, ikke blot af Byens loyale Embedsmænd og Borgere, men ogsaa fra Landboerne, der kom i lange Rækker, Mænd og Kvinder, holdende hverandre i Haanden, stormende ind i Theatret og skulde alle have Billet til „den bedste Plads“ for at se dansk Komædie og høre dansk Sang. Vi bleve der en hel Maaned med et heldigt pekuniært Udbytte og med den behagelige Tilfredsstillelse, at vore Komædier („Jeppe paa Bjerget“, „Den Stundesløse“, „Elverhøj“ m. fl.) og vore „Sange“, saaledes kaldte de „Regimentets Datter“, „Fra Diavolo“, „Skatten“ osv., havde sfaaet godt an baade hos Borger og hos Bønde; og da vi endelig skulde rejse til Flensborg, kappedes de, som ejede Heste og Vogne, om at stille disse gratis til vor Disposition.

Den 2den Oktober skulde vi holde vort Indtog i Flensborg. Efteraarssdagen var mild og lys, og vi kjørte i sex aabne, elegante Vogne, de bedste, Haderslev kunde opvise. I Alabarra bedede vi og indtogte Forfristninger i „Stadt Hamburg“. Baade da vi stæge ud og da vi stæge ind igjen, bleve vi omringede af en hel Flok af alle Slags, der betragtede os med en temmelig nærgaaende Nysgjerrighed, som forøvrigt ikke allarmerede os i mindste Maade, og da vi kjørte bort og sang: „Der er et yndigt Land“, var der endog flere Borgere, som hilste

os høfligt og naturligtvis fik en ligesaa høflig Gjensilsen.

Men da vi kom i Nærheden af Flensborg, fik Biben en anden Lyd. Lige ved Indfjørselen gennem „Norden“ bleve vi modtagne med Hujen og Biben af en stor Flok Gadedrenge, som stode og ventede paa os og fulgte os lige til „Rasch's Hotel“ paa Torvet; men her kom Politiet og drev Drengene paa Flugt, og vi landede endelig i god Behold udenfor Raadhuset, i hvis Baggaard Arresthuset og Flensborgs Theater laa Side om Side i rørende Samdrægtighed.

Der var et usædvanligt Røre i Byen den Estermiddag. Stænderforsamlingen havde haft et af dens første Møder i den Sæson, og Kammerherre Tillisch var ikke bleven godkjendt som kongelig Kommissarius. Navnlig var der en vis flesbvig-holstenf Materialhandler, Hugo Green, som havde gjort sig særlig bemærket ved i Stændersalen at fremkomme med meget nærgaaende Angreb paa den danske Regering, og det danske Parti havde derfor besluttet at give ham et Vereat, inden han gik tilfængs. Men Overpræsident Larsens besindige Optræden forhindrede denne Demonstration, og Tillisch rejste i al Stilhed med Extra-post ud af Byen, medens de loyale Borgere, som havde samlet sig i Raadhuskjælderen og inde i Baggaarden, bleve opfordrede til at begive sig til Ro — en Opfordring, som blev efterfulgt med stor Beredvillighed. Der var den Gang et hyperligt Sammenhold mellem alle Danskjendede; men det svækkedes unægtelig i de følgende

Nar ved de unge og uerfarne Embedsmænds temmelig despotiske Optræden.

Indtoget var altsaa forbi, uden at vi havde lidt nogen Molest, og da der var sørget for passende og anstændige Logier til os alle, søgte enhver til sit for at udhvile os efter Dagens Anstrengelser.

Jeg kom til at bo hos en af de arrigste Wühlere, som hed Heiliggarth, og som affekterede en saa paafaldende Loyalitet, at han strax vakte min Mistanke. Det var gaaet tilbage for ham under Krigen; nu søgte han at ophjælge sine Finanser paa forskjellige Maader, og han havde til den Ende ogsaa tilbudt sig at tage den danske Direktør i Logi. Han var næsten krybende i sin Optræden, og hans Væsen behagede min Hustru og mig saa lidet, at vi hellere saa hans Hæl end hans Taa. Min Mistanke voksede med hver Dag, og endelig skulde et Tilfælde bekræfte, at den ikke var ugrundet. I vort Soveværelse stod et meget højt Klædeskab, for højt til at min Hustru kunde naa op til Knagerækkerne, naar hun skulde hænge sine Kjoler op paa dem. Hun plejede derfor at gaa ind i Skabet for at hænge dem op, og en Morgen, som hun atter var ifærd med dette Arbejde, gik pludselig Bunden itu, uden at den derfor sank synderlig dybere ned. Dette vakte min Opmærksomhed; jeg lukkede Døren til Soveværelset ilaas og undersøgte nu i al Rolighed Sammenhængen med dette Skab, hvor ingen Skuffe var synlig udenfra og jeg altsaa deraf maatte formode, at der ingen dobbelt Bund var indenfor. Da jeg nu løftede den itubrudte Bund, fandt jeg et Rum, der var næsten

helt opfyldt af smaabitte Flag i „roth, blau, weis“, altfaa de forbudte slesvigholstenske Farver, foruden en Del oprørske Proklamationer fra 1848. Jeg lagde Brædderne omhyggeligt tilrette igjen og stak Røglen til Skabet i Lommen. Jeg var jo ikke kommen til Slensborg for at optræde som Angiver, men jeg morede mig af og til med at drille ham saa smaat og komme med Hentydninger til, at der i hans Hus maaske fandtes Sager, der kunde bringe ham i Ulejlighed, og dette havde til Følge, at Maden, som vi fik, og som i Begyndelsen var temmelig tarvelig, Dag for Dag blev bedre og god, lige til vi skulde rejse. Men Dagen før Afrejsen underrettede jeg ham endelig om min Opdagelse, og han og jeg arrangerede da en Autodafé af samtlige Flag og Proklamationer, der højtideligt bleve opbrændte paa hans Skorsten, medens han med hylkeriske Taarer i Øjnene takkede mig for, „daß ich ihm nicht unglücklich machen wollte“.

Dette lille Træk, hvortil jeg kunde føje mange flere, har jeg fortalt, for at man deraf kan se, hvor underfundige Slesvigholstenerne vare. Flagene skulde naturligvis gjemmes, til der kom en ny Lejlighed til at benytte dem, og da denne desværre senere kom, var det dog ganske fornøjeligt at tænke paa, at Hr. Heiliggarth, hvis han endnu levede, maatte anskaffe sig nye Flag til sine Festsquirlander og sine Krandsse.

I Slensborg gif Forretningerne det første Aar kun daarlign. De Danske besøgte flittigt Theatret, men de Dybskindede kom kun, naar vi gavede Operaer — fra Skuespil og Komedier holdt de sig borte. Udgifterne ved

Theatret vare store, og Antallet af Fribilletter til den hele Magistrat og Politi ikke ringe. I to Maaneder holdt jeg standhaftig Tønnen ud; men saa brød jeg overtværs og rejste tilbage til Haderslev, hvor jeg haabede at kunne vinde det Tabte tilbage. Under mit Ophold dér fik jeg et Brev fra Overpræsident Larsen i Flensborg, hvori han underrettede mig om, at Ministeriet — efter hans og flere indflydelsesrige Mænds Indstilling — havde bevilget mig et personligt Gratiale af 500 Rdlr. som „en Erkjendelse af den Iver og Dygtighed, hvormed jeg i Slesvig havde søgt at støtte den danske Sag“, og „han haabede nu, at jeg til næste Aar vilde fortsætte, hvad jeg saa godt havde begyndt“. Han føjede til, at det Gratiale, jeg havde faaet, rimeligvis vilde føre til, at jeg i Fremtiden fik en fast aarlig Understøttelse — og denne fik jeg ogsaa de følgende Aar, jeg gav Forestillinger i Flensborg.

Datidens Stemninger i Flensborg.

Grev Arthur Reventlow var bleven tgl. Kommissarius ved Stænderforsamlingen i Flensborg. Om han var dansk- eller tyskfindet var ikke godt at blive klog paa; han bar sin politiske Kappe paa begge Skuldre med en Lethed og en Anstand, som Stigaard ikke kunde gjøre ham efter, naar han spillede „Don Cæsar de Bazan“.

Han boede i „Rasch's Hotel“ og førte et stort Hus. Hver Løverdag gav han en flot Soirée, hvor de forskjellige Partier samledes og hvortil forskjellige Autoriteter én Gang for alle vare indbudne. Ogsaa min Ringhed var bleven indbudt — hans Hustru og dennes Søster „holdt saa meget af Komædie“, „sværmede især for Operaen“, og vilde desuden „saa gjerne høre Noget om Theaterforhold og hvorledes den og den Skuespiller eller Skuespillerinde var i det daglige Liv“, at det formodentlig var derfor, jeg var bleven indbuden. Men derom fik de ingen Bessked hos mig; jeg holdt mit Personale uden for Diskursen, og i de private Kredse, hvori dets Medlemmer Tid efter anden bleve modtagne, opførte de sig saaledes, at de bleve yndede og søgte.

Ved disse Grevens Soirées traf jeg sammen med

Mænd, som jeg næsten daglig omgiktes under mine tre Maaneders Ophold i Flensborg, og det var ligesaa morsomt at iagttage dem dér, som det var oplivende og vækkende at høre dem tale i Stændersalen, medens de ved vore smaa Sammenkomster om Aftenen hos Vinhandler Juul i al Fortrolighed passiarede om Dagens Begivenheder, fikre paa, at vor Passiar ikke vilde vandre udenfor den lune Vinstues Døre.

Tiden for Stændersforsamlingen faldt sammen med Tiden for Opførelsen af dansk Komædie, og jeg indrettede for det meste vore Prøver saaledes, at jeg næsten daglig kunde møde paa Tilhørerpladsen i Stændersalen, hvor der ikke sjelden foresaldt Scener, som ikke gav Scenerne paa Theatret noget efter i livligt Replikskifte og heftige Udbrud af Lidenskabelighed og Begejstring.

Blandt dem, jeg hyppigst traf sammen med i det private Liv og tillige hos Grev Arthur, kan jeg nævne Laurids Skau og Hans Krüger, Biskop Boesen og Pastor Møller, Kjøbmand Smidth og Gaardmand Jens Juul, foruden flere, hvis Navne ikke saaledes have indpræget sig i min Erindring, at jeg kan nævne dem hér.

I Stændersalen var det navnlig Laurids Skau og Hans Krüger, som førte Ordet, og den forstes fyrige og kraftige Betsalenhed og den sidstes rolige og troværdige Forjvar mod de Angreb, det tyske Parti rettede mod Alt, hvad der gik i dansk Retning, gik ikke sjelden sejrrig ud af den ulige Strid, støttede som de bleve af ovennævnte Mænd, der alle elskede Danmark og hang ved Moderlandet med deres hele Sjel.

Men næsten ligesaa interessant var det at overvære Soiréerne hos den kgl. Kommissarius, som med en sleben Diplomats Smidighed snoede sig mellem de forskjellige Partier og havde høflige Ord og intetsigende Smil til enhver. Hans smukke Hustru og hendes yngre, endnu smukkere Søster stode ham trolig bi, naar han vilde vinde den Ene eller den Anden for en Sag, og da jeg kunde være en rolig Tilskuer til de Erobringer, Damerne søgte at gjøre paa det politiske Felt, havde jeg rig Aaledning til at iagttage, hvor snildt de manøvrerede, og hvor flittigt de brugte bedaarende Djekast og opmuntrende Smil for at fange den, de havde udset til deres Offer.

Laurids Skau, som lige til sin Død var en lidenskabelig Tilbeder af Kvindekjønnen, var ofte i Fare, og vi begyndte endog at frygte for, at Søsteren skulde erobre ham helt og holdent.

Laurids Skau var et smukt og karakteristisk Exemplar af en sønderjydske Bonde. Ikke høj, noget smalkuldret, livlig i sine Bevægelser, med kjonne Træk og Dje, der fik et afvejlende Udtryk, snart af godmodig Blidhed og Barmhighed, snart ildsprudende, naar han talte sig varm for en retfærdig Sag, var der til dagligdags over hans Bæsen udbredt en Elskværdighed og en naturlig Naivitét, som let kunde bringe selv en højadelig Kvinde til at glemme Bonden for Tilbederen. At han var sig denne Egenkab bevidst, skal jeg ikke kunne sige, men han, som alle andre Menneſter, havde vistnok et ikke ringe Stænk af Forsængelighed, og naar han „gik paa“, saa stolede han vistnok paa

sin Uimodstaaelighed — og blev derfor ikke sjældnen fanget af den, han havde haabet at kunne fange.

Der er jo ofte bleven skrevet, at Damerne vare fødte Diplomater, og at de derfor, og med Held, bleve brugte i Diplomatiens Tjeneste; og her fik hans Venner et synligt Bevis for, hvor farlig en saadan kvindelig Diplomat kunde blive for den danske Sags bedste og varmeste Talsmand. Men heldigvis lykkedes det disse at aabne hans Øjne i rette Tid, og naar han først var udenfor de brændende Blikkes Skudvidde, hørte han næsten skamsuld baade paa den godmodige Ironi og den hjertelige Alvor, hvormed hans Venner førte ham tilbage paa den rette Vej — og han gik ogsaa her, som i Stændersalen, sejrrig ud af Kampen.

Efter staaende at have indtaget Forfriskninger ved den af alle Slags gode Sager oversfyldte Buffet, gik de fleste af os Danske gjerne op paa anden Sal, hvor vi samlede os i én Gruppe om den kommanderende General i Slesvig, en af Heltene fra 6te Juli, „gamle Bülow“, som altid var „første Mand paa Skandsen“ ved en Champagnebolle, men pludselig forsvandt, naar Talerne førtes hen paa Politik. Rede paa første Sal saa vi ham næsten aldrig; der var ham „for lummert dernede“; men skjøndt han næsten altid led af den Gigt, han havde paa draget sig i Krigen, var han dog endnu modtagelig for og tog livlig Del i den selfstabelige Underholdning, især naar den blev krydret med smaa pikante Historier, hvortil han selv af og til leverede meget morsomme Bidrag.

Jeg kjendte ham allerede fra Maren 1846—47, hvor

jeg gjorde Bekjendtskab med ham hos den gamle, hæderlige, men høist originale affledigede Major, Baron v. Beshlin, hvis tarbelige, men hyggelige Hjem altid stod aabent for dem af hans Kammerater, han holdt af, og for de dramatiske Kunstnere, han godt kunde lide; og jeg fandt i Generalen den samme jævne og ligefremme Mand, jeg havde kjendt som Kaptejn.

Naar vi saa vare komne rigtig i Gang med Smaa-historier og Anekdoter, hver efter Ebne leverende sit Bidrag, skulde det aldrig fejle, at „Husets Damer“, vore Bærtinder, pludselig stode midt i Bærelset og med en næsten rørende Opmærksomhed „vilde se til deres Gæster“ og „høre, om de manglede Noget“, og dette blev da almindelig „Signalet til Retræte“, som Bülow kaldte det; og med ærbødige Haandkys tog de mest privilegerede og med dybe Bue de mindre begunstigede Afsted med disse to fortryllende Sirener, der virkelig vare farlige for mangen Stænderdeputerets politiske Ligebægt.

En anden suævrere Kreds havde der i Flensborg dannet sig af de Embedsmænd, der havde taget den „slesvigiske Embeds-Examen“, som nok var ulige lettere at tage end den danske ditto, og havde faaet betydelige Embeder baade i Flensborg, Tønder, Husum, Slesvig og andre Byer, som de, efter min Mening, ikke alle havde Livserfaring og Klogskab nok til at bestyre. Disse 6—7 Herrer sluttede sig tæt sammen og, istedetfor at amalgamere sig med Borgerne, dannede de en Kreds for sig selv, hvorfor de ogsaa snart blev ilde lidt af disse, og da de alle vare ugifte, varede det ikke længe, før et vittigt Ho-

ved, Boghandler Sundby, faldt paa at kalde dem under ét for „Peberbøssen“.

Flensborgs Borgere, baade de dansktalende og mange af de tykkstalende, vare gjennemgaaende loyale Mænd af et noget gammeldags, men solid Snit, og de samlede hver Aften i Borgerforeningen, hvor de fik dem et Slag Kort og et Glas Toddy, hvorefter de senest Kl. 8 gik hjem hver til sit. Kun ved højtidelige Lejligheder, som f. Ex. Kongens Fødselsdag eller naar der var Bal, bekvemmede de sig til at blive oppe længe efter sædvanlig Sengetid: de skulde jo passe paa deres unge Sønner og Døtre, med hvilke Forældrene endnu den Gang førte et fornuftigt, men maaste vel strængt Tilsyn.

Til denne Del af Samfundet sluttede mit Personale og jeg mig nærmest, og naar der var Aftenselskab — Middagsfjelskaber kjendte man den Gang ikke til i borgerlige Huse — f. Ex. den 6te Oktober, og vi ikke kunde komme for Forestillingen var forbi, drog jeg hos Værten altid Omsorg for, at der var dækket nederst paa den ene Bordfløj for os og at der blev anrettet særskilt for os, naar vi kom. Fjestmaaltidet var da i Reglen forbi og de fleste Embedsmænd og mange af Borgerne gik ind i Køgeværrelset, just som vi, festlig klædte, satte os ned. Men dette generte mig ikke i mindste Maade, jeg kjendte mine Pappenheimere og vidste saa godt, at de vilde komme tilbage, naar først Sangene „brød løs“; og da vi havde taget Plads, begyndte vor Fjest.

Jeg havde blandt mit Herrepersonale en fortrinlig indstuderet Dobbeltkvartet og desuden et Par flinke San-

gere (Albrecht, nu ved Dagmartheatret, og „Danmarks Jensen“, død for flere Aar siden), og med disse Tropper gik jeg frejdig i Ilden. Til Skaalen for Kongen, som jeg udbragte med al den Hjertelighed, jeg evnede, blev sunget: „Det skal ej ske“; for Danmark: „Der er et yndigt Land“; for Kvinden: „Sparsomt i Norden“, og for Slesvig: „Slutter Kredts og staar fast“, og efterhaanden som vi sang, kom den ene efter den anden Borger Iydlost listende ind i Salen, og inden vi vidste et Ord deraf, var det store Spisebord atter omringet af Siddende og Punschebollerne stode dampende foran dem. Nu gik det løs med Sang og med Tale, og Borgerne sang glade og begejstrede med; thi de kunde næsten alle vore National-sange og satte kraftigt i, naar blot vi „vilde lægge for“.

Og som det gik i Borgerforeningen, gik det i Skytte-lagene. Til disse bleve vi i de sidste Aar indbudne, og naar de officielle Taler vare holdte, og de i Dagens Anledning forfattede Sange affungne, sloge Borgerne Kredts om os og om Bollerne og den ene Sang afløste den anden. Især var Heibergs „Ved fremmed Kyst, paa fjerne Strand“, som Albrecht sang kraftigt og smukt, bleven deres Yndlings-sang og naar Omkvædet „Danmark, dig følge Held og Hæder“ kom, saa jublede de i begejstret Kor: „Danmark, dig følge Held og Hæder!“

Theatret tog ogsaa i de 7 Efteraar, jeg var der, et betydeligt Opsving, og Stykker som „Erik og Abel“, „Christian den Fjerdes Drøm“, „Den politiske Randestober“ osv. osv. gav næsten altid godt, om ikke fuldt Hus, ligesom vore Syngestykker efterhaanden begyndte at samle

begge Parter og loffede endog dem, der virkelig ikke forstod Dansk, til at se dansk Komædie*).

Jeg hørte næsten aldrig Mishagsyttringer i Theatret; kun ved Opførelsen af „Talismanen“; hvori der var indlagt en Rundsang om „Beberbøssen“, hørte man enkelte Hyskere, medens den forøvrigt af det fulde Hus blev modtaget med et stormende Bisald, der noksom viste, at Forfatteren havde truffet Sømmet paa Hovedet. Den næste Dag blev Sangen forbudt af Politimester Garlieb, men Forbudet blev senere hævet af det slesvigiske Ministerium, til hvilket jeg havde appelleret.

I Aabenraa, hvor jeg de to sidste Aar gav nogle Forestillinger paa Raadhusfalsen, hvor jeg havde indrettet et meget primitivt Theater, var Stemningen bedre end jeg havde ventet; men Alt, hvad der var dansk og danskindet,

*) I Haderslev voksede Interessen for dansk Komædie endnu hurtigere og blev endnu varmere end i Flensborg, og det er mig en Fornøjelse her at nævne et af de mange karakteristiske Træk hos Bønderne, som vidnede klart om deres danske Sindelag. Dehlenschlägers „Erik og Abel“ holdt de meget af, og naar Tæppet gik op for første Akt af denne Tragedie og den Blinde (Hougaard) sad paa Scenen og begyndte „Danmark, dejlig Bang og Bænge“, saa sang Mænd og Kvinder dampet med; men naar de kom til det sidste Vers, hvori det hedder:

„Lad, som Korn, opvoxe Rnagte,
Der kan kjækt mod Fjenden sægte —“

saa løftedes Stemmerne, kraftige og begejstrede, saa det rungede i den ny Theaterbygning.

støttede selvfølgelig ogsaa mine Bestræbelser, saa jeg begge Gange havde Fornøjelse af mit Besøg.

I Byen Slesvig, som vi ogsaa et Par Gange gjæstede, bleve vi — snurigt nok — modtagne med en højst uventet Velvillie, og de saa Forestillinger, vi gav dér, bleve givne for fuldt Hus og under stærkt Bifald. „Regimentets Datter“, „Den hvide Dame“, „Fra Diavolo“ og „Ungdom og Galstrib“ maatte holde for, og det gik Slag i Slag. Hos „Mutter Eszelbach“, hvor vi Allesammen boede, havde vi det rigtig hyggeligt og godt. Hver Aften, naar vi kom hjem fra Theatret, stod Bordet oppe i den store Sal dækket, og naar vi havde stillet vor Hunger, stillede hun vor Tørst ved at sætte en mægtig „Gratis-Bolle“ paa Bordet, for hvis ene Ende hun præsiderede i hele sin gemtylige Trivelighed.

Det var en prægtig gammel Dame, den samme „Mutter Eszelbach“. Man sagde rigtignok om hende, at „naar Tysken kommer dér“, saa udbragte hun en Skaal for Kongen af Preussen og for das deutsche Vaterland, og naar Dansken havde Overtaget, udbragte hun en Skaal for Kongen og for „gamle Danmark“; men hvorom Alting er: hun var den kvikkeste og mest imødekommende Værtinde, jeg nogensinde har truffet paa, og hendes noget „derbe Mutterwitz“ faldt i god Jord baade hos mig og hos mit Personale. Da hun i 1853, da Kongen første Gang var i Flensborg, søgte og fik Audients hos ham, og saa kom tilbage fra Lyksborg, var hun ganske begejstret over hans kongelige Medlidenhed og kunde ikke finde

Ord nok til at berømme hans „holdselige Liebenswürdigkeit; aber die Gräfin? na, ich sage Nichts, aber — — —“.

Naar jeg nu slutter disse korte Meddelelser om min Virksomhed i Slesvig, saa vil man vist let kunde sætte sig ind i, hvor smertelig jeg saa Nar efter blev berørt, ved at se et fjækt og trofast Folk med BOLD revet bort fra Moderlandet og kastet hjælpeløst ind i et Land, der kun ved den Mægtigere's Ret har annekteret det; men om jeg end ikke oplever, at se de fraskilte Børn atter vende tilbage til Moderstammen, saa har jeg dog med Hans Krüger den uroffelige Overbevisning, at det, sent eller tidligt, dog én Gang vil ske.

Slutning.

Efter i 10 Aar at have virket som Theaterdirektor i Odense og næsten ligesaa længe i Slesvig, blev jeg kaldet til Kasino som Erik Boghs Efterfølger.

Om min dramatiske Forfattervirksomhed, som havde ligget paa Hylden i over tolv Aar og som jeg først atter tog ned i 1864, da Stemningen var mørk og tung over hele Landet, er her ikke Stedet til at tale. Desuden — kan mine Skuespil og Folkekomedier ikke tale for sig selv, hvad nytter det saa, at jeg taler for dem? Men et Faktum vil man vel tilgive mig, at jeg noterer, og det er: at de ere gaaede Landet rundt og slaaet an, og at flere af dem ere levedygtige endnu — hvad kan saa en Forfatter forlange mere?

Hvad jeg har oplevet i de sidste fem og tyve Aar af mit Theaterliv — snart i Kasino, snart i Folketheatret, saa igjen ved Kasino, saa ved Christiania Theater, saa igjen ved Folketheatret og endelig til syvende og sidst ved Dagmartheatret — vil komme til at danne et lille Uffnit for sig selv, hvis jeg lever saa længe, at jeg faar Tid og Lejlighed til at fortælle det. I Kasino var det en Kamp med Meddirektørerne og et Repræsentantskab, hvis Medlem-

mer lod sig paavirke af baade mandlige og kvindelige Intriganter; i Christiania var det „en Kamp paa Kniven“ med Bjørnstjerne Bjørnson; ved Folketheatret var det endelig atter en Kamp med et Repræsentskab, som var ligesaa uretsfærdigt som hensynsløst, og om hvis unge Formand man vel kunde sige, at han ikke havde opfundet Krudtet.

Men hvortil oprippe alt Dette allerede nu, da jeg føler, at jeg ikke kan skrive om det uden i Tankerne at gjenopleve alle de Urgreiser og Bekymringer, alle de Overgange fra taalelig Velstand til de tungeste Næringsforger, som skistevis har hjemsogt mig?

Nej, lad alt Dette foreløbig bero. Jeg har paa mine gamle Dage været saa lykkelig at naa' den uventede — og maaske ufortjente Lykke, at kunne se min korte Fremtid roligt imøde, i mit stille Sind takke Gud for, hvad han tog og gav, og sige:

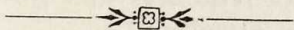
Minder fra min Barndoms Dage,
 Fra min Ungdoms korte Vaar,
 Fra min Manddoms tunge Kaar
 Har jeg som en Ræst tilbage
 Af det Store, af det Smaa,
 Jeg i Livet stødte paa.

Som en Hær af Skyer lette,
 Sejle de forbi mit Blik:
 Ofte viste mit Bestik,
 At min Kurs var ej den rette,
 At jeg mellem blinde Skjær
 Var den dybe Afgrund nær.

Sejled', med forrevne Stumper,
Snart mit Skib mod Syd, mod Nord,
Skroget holdt dog, skjøndt ombord
Uklar bleve mine Pumper;
Thi igjennem Storm og Strid
Satte jeg til Gud min Lid.

Dg i al min Livets Gjerning
Du, min Moder, fulgte med,
Støtted' mig, naar ud jeg gled,
Smitte ømt, naar Lykkens Tærning
Sparjomt faldt paa Livets Vej:
Vi var sammen, Du og jeg.

Nu mit Skib har naaet Havnen
Dg skal snarlig hugges op;
Men end vajer fra dets Top
Flaget, og jeg staar i Stavnen,
Ser med Haab og Tillid frem
Mod et nyt og bedre Hjem.

Indhold.

	Side:
Indledning	1.
Min første Møde med Kronprins Frederik Carl Christian.	4.
Fra Sømand til Skuespiller	16.
Fra Skuespiller til Forfatter	20.
Stemningen i Kjøbenhavn i Fyrreerne	27.
Johan Ludvig Heiberg, I.	32.
Præliminær-Examen	39.
S. L. Heiberg, II., III.	44.
Min Audients hos Christian VIII	54.
Henrik Hertz	63.
Flere Smaating om store Mand.	72.
1848—49	82.
Min første Audients hos Kong Frederik VII.	97.
Hos Grevinden	104.
Lidt af hvert	114.
Frederik VII. og Ole Bull	120.
Jeg bliver Theaterdirektør	135.
Odense Theaterpersonales første Indtog i Flensborg	139.
Datidens Stemninger i Flensborg	145.
Slutning.	155.
